

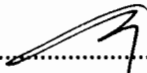
รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง

บุญลือ คำถวาย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
พฤษภาคม 2558
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

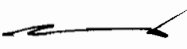
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ นุญลือ คำถวาย ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

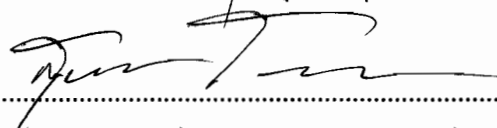
.... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ)

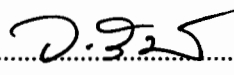
.... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ชารี มณีศรี)

.... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ)

.... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์)

.... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เวชฤทธิ์ อังกนะภัทรขจร)

คณะศึกษาศาสตร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่ 14 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2558

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.ชร
สุนทรายุทธ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิชัย โกศลยะวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียด
ถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปากเปล่า ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง
แก้ไข จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้ง
ให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จาก
ท่านผู้เชี่ยวชาญทุกท่านในการให้สอบถามความคิดเห็นและตอบแบบสอบถาม ตลอดจนผู้บริหาร
สถานศึกษาและครู โรงเรียนนำร่องสู่ประชาคมอาเซียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ให้ความร่วมมือเป็น
อย่างดีในการเก็บข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

เนื่องจกงานวิจัยครั้งนี้ส่วนหนึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ จึงขอขอบพระคุณคณะศึกษาศาสตร์ มา ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ทองเปลว คำถวาย และน้อง ๆ ทุกคนที่ให้อำลังใจ และ
สนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูคุณเวทิตา
แต่บุพการี บวรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จ
มาจนตราบนานเท่านาน

บุญลือ คำถวาย

55990059: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การศึกษามหาบัณฑิต)

คำสำคัญ: รูปแบบ/ การบริหารจัดการเรียนรู้/ ประชาคมอาเซียน/ โรงเรียนนาร่อง/
ภาคตะวันออก

บุญถือ คำถวาย: รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา
ในภาคตะวันออก กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง (A MODEL OF LEARNING MANAGEMENT
THROUGH ASEAN COMMUNITY IN EASTERN REGION A CASE STUDY OF
PILOT PROJECT SCHOOL) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ธร สุนทรายุทธ, Ph.D.,
สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์, ปร.ค. 135 หน้า. ปี พ.ศ. 2558.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และหาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหาร
จัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออก กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง
โดยใช้เทคนิคเดลฟาย ขั้นตอนการวิจัย ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
เพื่อศึกษารอบแนวคิดในการวิจัย 2) การนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคม
อาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออก กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง การสร้างรูปแบบที่ได้จาก
ขั้นตอนที่ 1 โดยสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ 3) หาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหาร
จัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออก กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง
โดยสอบถามความคิดเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูใน โรงเรียนนาร่องภาคตะวันออก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน
19 คน ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 234 คน

ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออก
กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง โดยสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน พบว่า
ประกอบด้วย 4 ด้าน 36 ข้อ ได้แก่ ด้านบริหารจัดการ 10 ข้อ ด้านการจัดการเรียนรู้ 10 ข้อ
ด้านการจัดกิจกรรมสถานศึกษา 8 ข้อ และด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ 8 ข้อ

2. ผลการหาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน
ของสถานศึกษาในภาคตะวันออก กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง โดยสอบถามความคิดเห็นจาก
ผู้บริหารสถานศึกษาและครูใน โรงเรียนนาร่องภาคตะวันออก พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก
เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการ
ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา และด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์

55990059: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; Ed.D. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: MODEL/ LEARNING MANAGEMENT/ ASEAN COMMUNITY/ PILOT PROJECT SCHOOL/ THE EASTERN REGION

BOONLUE KAMTAWAI: A MODEL OF LEARNING MANAGEMENT THROUGH ASEAN COMMUNITY IN EASTERN REGION: A CASE STUDY OF PILOT PROJECT SCHOOL. ADVISORY COMMITTEE: DHORN SUNTRAYUTH, Ph.D., SUWICHAI KOSAIYAWAT, Ph.D. 135 P. 2015.

The purposes of this research were to study and to validate a model of learning management through ASEAN community in Eastern Region: a case study of pilot project school by using the Delphi Technique. There were 3 steps of the study: first, studying the basic documents to develop research framework; second, proposing a model of learning management through ASEAN community in Eastern Region: a case study of pilot project school creating forms in step 1 by opinion of experts; third, validating a model of learning management through ASEAN community in Eastern Region: a case study of pilot project school surveyed by the school administrators and teachers in pilot schools in the Eastern Region. The instrument of this research was a questionnaire. The sample consisted of 19 experts and 234 administrators and teachers.

The research findings were;

1. The results of a model of learning management through ASEAN community in Eastern Region: a case study of pilot project school from 19 experts have shown that there are 4 administrative tasks, 36 items; including 10 items on the administrative management, 10 items on the knowledge management, 8 items on the educational activities and 8 items on team building related activity.

2. The results of validating a model of learning management through ASEAN community in Eastern Region: a case study of pilot project school by surveying the school administrators and teachers in pilot schools in the Eastern Region was in the high level. It can be ordered as knowledge management, administrative management, educational activities and team building related activity, respectively.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
คำถามของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
กำเนิดและพัฒนาการของอาเซียนสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน.....	8
การศึกษา: กลไกขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน.....	14
การมีส่วนร่วมด้านการศึกษาในกรอบความร่วมมือของอาเซียน.....	16
แผนการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน.....	18
แผนพัฒนาของอาเซียนในกรอบความร่วมมือด้านการศึกษา.....	23
ที่มาของโรงเรียนต้นแบบเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน.....	30
แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน.....	36
รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ.....	41
เทคนิคการวิจัยแบบคลฟาย.....	49
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	55

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 60
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 60
	ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย..... 61
	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล..... 65
	สถิติที่ใช้ในการวิจัย..... 66
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 68
	ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ..... 68
	ผลการวิเคราะห์การตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคม อาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษา โรงเรียนนาร่อง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู..... 75
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 82
	สรุปผลการวิจัย..... 82
	อภิปรายผล..... 87
	ข้อเสนอแนะ..... 95
	บรรณานุกรม..... 97
	ภาคผนวก..... 102
	ภาคผนวก ก..... 103
	ภาคผนวก ข..... 110
	ประวัติย่อของผู้วิจัย..... 135

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนนาร่อง ในภาคตะวันออกเฉียง..... 60
2	ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการ..... 68
3	ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ด้านที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้..... 70
4	ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ด้านที่ 3 ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา 72
5	ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ด้านที่ 4 ด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์..... 73
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลำดับที่ และระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหาร จัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียง ภูมิศึกษา โรงเรียนนาร่องตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู โดยรวม..... 75
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลำดับที่ และระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหาร จัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียง ภูมิศึกษา โรงเรียนนาร่องตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู ด้านการบริหาร จัดการ..... 76
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลำดับที่ และระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหาร จัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียง ภูมิศึกษา โรงเรียนนาร่องตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู ด้านการจัด การเรียนรู้..... 77
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลำดับที่ และระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหาร จัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียง ภูมิศึกษา โรงเรียนนาร่องตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู ด้านการจัด กิจกรรมของสถานศึกษา..... 79
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลำดับที่ และระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหาร จัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียง ภูมิศึกษา โรงเรียนนาร่องตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู ด้านการจัด กิจกรรมสัมพันธ์..... 80
11	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียง ภูมิศึกษาโรงเรียนนาร่อง..... 134

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2 เป้าหมายการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน.....	31
3 ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นอาเซียน.....	33
4 คุณลักษณะเด็กไทยในประชาคมอาเซียน.....	35

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคของการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและการแข่งขันในทุก ๆ ด้านในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ส่งผลให้หลายประเทศทั่วโลกต้องเผชิญกับปัญหาที่หลากหลายทั้งด้านสังคม การเมือง วัฒนธรรม และระบบเศรษฐกิจ ซึ่งมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตเป็นอย่างมาก การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อการอยู่รอด การรักษามาตรฐานและการพัฒนาองค์การ (Drucker, 1999, pp. 2-4) ประกอบกับการก้าวสู่ความเป็นอาเซียน ส่งผลให้ประเทศไทยในฐานะหนึ่งในสมาชิกสมาคมอาเซียนต้องตระหนักถึงบทบาทและภารกิจสำคัญ ในการเสริมสร้างความร่วมมือ เพื่อสร้างความแข็งแกร่งของอาเซียนในเวทีโลก โดยเฉพาะการใช้กลไกความร่วมมือด้านการศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของประชาชน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของอาเซียน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องแน่ใจว่าจะสามารถหาวิธีการที่เท่าเทียมกันในการให้โอกาสประชาชนทุกคน ให้ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ โดยการส่งเสริมนโยบายด้านการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้วยการจัดกระบวนการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างกลไกในการพัฒนาคนให้มีศักยภาพทัดเทียมกันมีความรู้ในเรื่องเดียวกัน สามารถปรับตัวและรู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เพื่อให้ประเทศสมาชิกสมาคมอาเซียนทุกชาติก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคงและเท่าเทียม (อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ, 2552, หน้า 46-49)

ในปี พ.ศ. 2558 จะเกิดการรวมตัวกันของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก่อตั้งสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียนให้ทันตามกำหนดเวลา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 4) โดยเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ส่งเสริมความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน โดยส่งเสริมและลงทุนในด้านการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผูกอบรม เสริมสร้างขีดความสามารถ การใช้นวัตกรรม ส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีสารสนเทศและวิทยาศาสตร์เชิงประยุกต์ เพื่อดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ (กองอาเซียน 4, 2552, หน้า 3)

ประชาคมอาเซียน (Asean community) ประกอบไปด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (APSC ASEAN political and security community) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC ASEAN economic community) และประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน

(ASCC ASEAN socio-culture community) สำหรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เป้าหมาย คือ การรวมตลาดของ 10 ประเทศสมาชิกเป็นตลาดเดียวและร่วมฐานผลิต (Single market and production base) ภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) ซึ่งพิมพ์เขียว (Blue print) ของการดำเนินการ 4 ด้าน คือ การเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตร่วมกัน การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก (กระทรวงการต่างประเทศ ประชาคมอาเซียน, 2554, หน้า 34)

การเปิดเสรีด้านการค้าสินค้าและบริการในอาเซียน จะส่งผลให้การจัดการศึกษาข้ามพรมแดนระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนขยายตัวกว้างขวางมากขึ้น ทำให้การเคลื่อนย้ายกำลังคนนักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาสะดวกขึ้น เกิดการเคลื่อนย้ายองค์ความรู้ ภาษา และวัฒนธรรมระหว่างกัน สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งถือเป็นภารกิจที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องคิด ต้องทำ เพราะสถานศึกษาเป็นแหล่งผลิตทรัพยากรบุคคลของประเทศ เพื่อรองรับโลกที่มีการแข่งขันอยู่รอบด้านและกำลังจะเกิดขึ้นภายหลังการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน คนไทยต้องมีความรู้ความเข้าใจ ตระหนัก และมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะเรื่องศักยภาพคน ทั้งด้านภาษา ทักษะฝีมือ แรงงาน ภาคธุรกิจ การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเป็นการเปิดเสรีประชาคมอาเซียน การออกนอกประเทศเป็นสิ่งที่จำเป็นและการเข้ามาของประชาคมอาเซียนก็เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ถ้าหากเราไม่พร้อมเราก็จะถูกกลืนไปกับประเทศในอาเซียน (กระทรวงการต่างประเทศ ประชาคมอาเซียน, 2554)

กระทรวงศึกษาธิการ มีบทบาทสำคัญในการสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ โดยเริ่มจากการบ่มเพาะการศึกษาตั้งแต่ขั้นพื้นฐานจนถึงอุดมศึกษา ตลอดจนการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้คนไทยมีความรู้ ทักษะ มีจิตสาธารณะ คิดเป็น ทำเป็น มีเหตุผล และรู้จักการคิดวิเคราะห์ ให้พร้อมดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข และการศึกษาก็ถือเป็นพื้นฐานในการสร้างและผลักดันให้คนไทยมีความรู้ ความเข้าใจในประชาคมอาเซียน ซึ่งการศึกษาจะถูกสอดแทรกเข้าไปในสามเสาหลักของประชาคมอาเซียน โดยการศึกษาจะเป็นฐานในการสร้างความรู้และความเข้าใจต่อบทบาทหน้าที่หลักของประชาคมอาเซียน ตลอดจนบทบาทหน้าที่ของตนในการเป็นพลเมืองของประชาคมอาเซียนที่จะเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2558 ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงต้องเร่งสร้างและพัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษาให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ มีความเชี่ยวชาญในสาขางาน มีทักษะด้านภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน ตลอดจนเทคโนโลยี (จุไรรัตน์ แสงบุญนำ, 2554, หน้า 24) โดยกระทรวงศึกษาได้กำหนดนโยบายเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานตามปฏิญญาอาเซียนด้านการศึกษา 5 ข้อ ดังนี้ 1) การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร

เกี่ยวกับอาเซียน 2) การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษาและประชาชน 3) การพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษาและครูอาจารย์ในอาเซียน 4) การเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีทางการศึกษาในอาเซียน 5) การพัฒนาเยาวชนเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

ด้วยเหตุที่สถานศึกษาต้องดำเนินการบริหารจัดการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาเด็กไทยให้มีศักยภาพและคุณลักษณะที่จะดำรงชีวิตในประชาคมอาเซียนได้อย่างมีความสุข จึงมีความจำเป็นในการกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของศรีวิการ์ เมฆวัชรชัยกุล อธิการบดีของมหาวิทยาลัยสุโขทัยว่า การศึกษาเป็นเรื่องสำคัญเพราะเป็นตัวเชื่อมทั้ง 3 เสาหลักของอาเซียน ดังนั้น ไม่ว่าจะเกิดปัญหาเรื่องใดจะโทษเรื่องการศึกษา ทั้งนี้โดยเนื้อแท้ของการศึกษาไทยอยู่ในระดับที่สามารถสู้กับทุกประเทศในอาเซียน แต่เมื่อพิจารณาในภาพรวมที่ออกมาคล้ายพบปัญหา อาจเป็นเพราะรูปแบบการศึกษาเป็นแบบรวมศูนย์ทุกอย่างอยู่ในส่วนกลาง ดังนั้น แม้ว่าบางครั้งมีนโยบายที่ดีออกไปใช้ทั้งประเทศกลับไม่ได้ผลเท่าที่ควร เนื่องจากพื้นที่แต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน เด็กคิดไม่เหมือนกัน และที่สำคัญต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นเรื่องแผนงาน ยุทธศาสตร์ บุคลากร และต้องได้รับการดำเนินงาน โดยมีการสื่อสารที่ดีระหว่างองค์กรประกอบกันด้วย รวมทั้งต้องเป็นเรื่องที่นายกรัฐมนตรีต้องเข้ามาสนใจ ไม่เช่นนั้นเรื่องเหล่านี้อาจไปไม่ถึงระดับปฏิบัติ เพราะประเทศไทยขาดการบริหารจัดการ เนื่องจากการศึกษาของประเทศ ไม่เคยคิดเรื่องกำไร ขาดทุนในการลงทุน

การบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาเด็กไทยให้มีศักยภาพและคุณลักษณะที่จะดำรงชีวิตในประชาคมอาเซียนได้อย่างมีความสุข หน่วยงานด้านการศึกษาระดับ ตลอดจนทุกภาคส่วนในสังคมจะต้องร่วมมือกัน ตั้งแต่การบริหารจัดการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานระดับเขตพื้นที่การศึกษา การบริหารจัดการของสถานศึกษา การส่งเสริมสนับสนุนของหน่วยงาน องค์กร เครือข่ายอื่น ๆ และการนิเทศภายใน ติดตามการประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนในสถานศึกษาทั้งระบบนั้น ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความสำเร็จที่ตัวนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อความสำเร็จที่ยั่งยืนทั้งตัวนักเรียนเองและสถานศึกษา จำเป็นจะต้องดำเนินงานตามหลักการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ โดยบูรณาการในทุกด้าน ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ ทั้งนี้การบริหารจัดการถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะผลักดันให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จ คือ ผู้บริหารที่ต้องรับรู้ เข้าใจ และยอมรับงานนี้อย่างจริงจัง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 13)

จากสาเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจสภาพการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียง ภูมิศึกษาโรงเรียนนาร่อง เพื่อกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงและพัฒนาให้สถานศึกษามีศักยภาพเกี่ยวกับความเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งเป็นเรื่องใหม่สำหรับบุคลากรในสถานศึกษาที่ต้องระดมความคิดในการบริหารจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เหมาะกับศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามเป้าหมาย

ความสำคัญของการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงได้อย่างเหมาะสมกับพื้นที่และมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

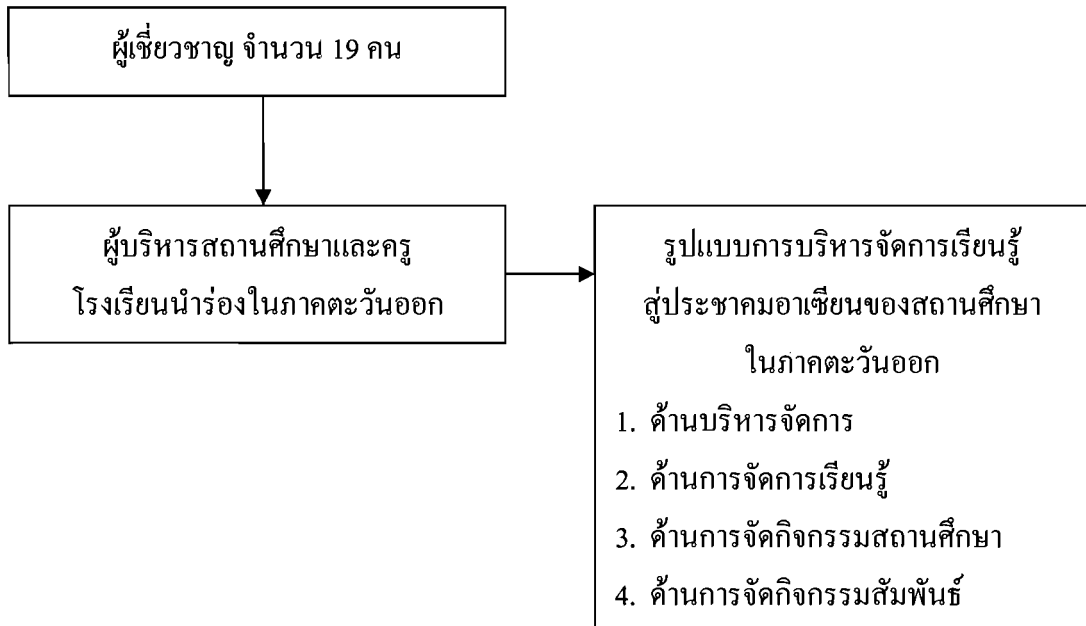
1. เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียง ภูมิศึกษาโรงเรียนนาร่อง
2. เพื่อหาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียง ภูมิศึกษาโรงเรียนนาร่อง

คำถามของการวิจัย

รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียง ภูมิศึกษาโรงเรียนนาร่องที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ควรเป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียง ภูมิศึกษาโรงเรียนนาร่อง โดยใช้กรอบการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ตามแนวทางการบริหารจัดการของสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554, หน้า 21) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ประกอบด้วย ด้านบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมสถานศึกษาและด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา ผู้วิจัยมุ่งศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่องตามแนวทางการบริหารจัดการของสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน ดังนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554, หน้า 21)

- 1.1 ด้านบริหารจัดการ
- 1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้
- 1.3 ด้านการจัดกิจกรรมสถานศึกษา
- 1.4 ด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์

2. การศึกษาศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่องจากผู้เชี่ยวชาญด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi) เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

3. การศึกษาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่องจากความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนนาร่องภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

3.1 ประชากร ศึกษาจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนนาร่องในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 11 โรงเรียน ซึ่งมีผู้บริหารสถานศึกษา 31 คน และครู 562 คน รวมทั้งสิ้น 593 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) จากประชากรที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนนาร่องในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 11 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 28 คนและครู จำนวน 206 คน รวมทั้งสิ้น 234 คน โดยใช้เกณฑ์กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 608-609)

นิยามศัพท์เฉพาะ

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายที่ใช้เพื่อความเข้าใจตรงกัน ดังนี้

1. รูปแบบ (Model) หมายถึง การบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมสถานศึกษา และด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ที่สามารถนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน หมายถึง กระบวนการ และขั้นตอนที่ใช้ในการบริหารให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาเด็กไทยให้มีศักยภาพและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในประชาคมอาเซียนได้อย่างมีความสุข จากการสังเคราะห์หลักแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

3. โรงเรียนนาร่อง หมายถึง โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็น โรงเรียนนาร่องสู่ประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน: Spirit of ASEAN

4. แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน หมายถึง การบริหารจัดการของสถานศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด เพื่อให้เกิดศักยภาพเกี่ยวกับความเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งมีองค์ประกอบทั้งสิ้น 4 ด้าน คือ

4.1 ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของสถานศึกษา พร้อมสร้างความเข้าใจร่วมกันในการดำเนินงาน โดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน สร้างเครือข่ายการดำเนินงานกับผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชน และมีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

4.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้สามารถดำเนินชีวิตด้วยดีในประชาคมอาเซียน และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แผนยุทธศาสตร์อาเซียนของชาติ และเป้าหมายของการเป็นประชาคมอาเซียน โดยกำหนดเป็นหลักสูตรสถานศึกษา เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเป็นกิจกรรมที่มีความหมายต่อผู้เรียนและชุมชน

4.3 ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์ของ กิจกรรมให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน และการจัด กิจกรรม รวมทั้งงบประมาณ และทรัพยากรสนับสนุน โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ที่ชัดเจนสร้างความรู้ความเข้าใจและการยอมรับร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ และแผนงาน มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์และการประสานงานทั้งภายในสถานศึกษาระหว่าง สถานศึกษา และชุมชน

4.4 ด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ หมายถึง การจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักในการอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียน ส่งเสริมให้บุคคลภูมิปัญญาในท้องถิ่น ร่วมให้การเรียนรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างความตระหนัก ในบทบาทของการเป็นแหล่งเรียนรู้และต้นแบบวิถีชีวิตอันดีงามของไทย ที่จะสืบทอดแก่เด็ก ไทย ประสานความร่วมมือกับชุมชนในการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในท้องถิ่น และ ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งเครือข่ายการพัฒนามีการจัดกิจกรรมร่วมกัน อย่างหลากหลาย รวมทั้งการให้ความรู้แก่นักเรียนและประชาชนในท้องถิ่น

5. เทคนิคเคลฟาย หมายถึง กระบวนการที่รวบรวมความคิดเห็นหรือการตัดสินใจ ในเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะเป็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และน่าเชื่อถือ มากที่สุด

6. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคม อาเซียนของสถานศึกษา โดยมีทั้งระดับผู้นำในการกำหนดนโยบายและวางแผนดำเนินงานของ กระทรวงศึกษาธิการ ผู้นำทางวิชาการซึ่งเป็นคณาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษา และผู้ปฏิบัติ หน้าที่ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้

7. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการ โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนนำร่องสู่ประชาคมอาเซียนในภาคตะวันออกเฉียง

8. ครู หมายถึง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนนำร่อง สู่ประชาคมอาเซียนในภาคตะวันออกเฉียง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการนำเสนอเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้
สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ประมวลและสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการ
โดยมีเนื้อหาสำคัญดังต่อไปนี้

1. กำเนิดและพัฒนาการของอาเซียนสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน
2. การศึกษา: กลไกขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน
3. การมีส่วนร่วมด้านการศึกษาในกรอบความร่วมมือของอาเซียน
4. แผนการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน
5. แผนพัฒนาของอาเซียนในกรอบความร่วมมือด้านการศึกษา
6. ที่มาของโรงเรียนต้นแบบเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน
7. แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน
8. รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ
9. เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย
10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กำเนิดและพัฒนาการของอาเซียนสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เริ่มก่อตั้งเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2504
โดยราชอาณาจักรไทย มาเลเซีย และสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ได้ร่วมกันจัดตั้งสมาคมอาสา หรือ
Association of south east asia ขึ้น เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
แต่ดำเนินการได้เพียง 2 ปี ก็ต้องหยุดชะงักลงเนื่องจากความผกผันทางการเมืองระหว่างสาธารณรัฐ
อินโดนีเซียและมาเลเซีย ในช่วงทศวรรษ 2500 ระบอบการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ได้แพร่เข้ามา
สู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้เกิดความกังวลทางด้านเสถียรภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจ
ประกอบกับประเทศมหาอำนาจเริ่มไม่สนับสนุนให้ความช่วยเหลือเท่าที่ควร ทำให้ประเทศในกลุ่ม
หันมาหาความร่วมมือซึ่งกันและกัน และได้มีการฟื้นฟูสัมพันธภาพระหว่างประเทศขึ้น ด้วยเหตุนี้
จึงได้มีการแสวงหาลู่ทางจัดตั้งองค์การความร่วมมือทางเศรษฐกิจขึ้นในภูมิภาค “สมาคมประชาชาติ
แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” จึงได้จัดตั้งขึ้น โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของ
ประเทศสมาชิกก่อตั้ง 5 ประเทศ ได้แก่ ราชอาณาจักรไทย สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐ

ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และสาธารณรัฐสิงคโปร์ ได้ร่วมลงนามใน “ปฏิญญากรุงเทพฯ” (Bangkok declaration) หรือที่เรียกว่า ปฏิญญาอาเซียน (ASEAN declaration) ที่พระราชวังสราญรมย์ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ในภูมิภาค ชำรงไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงทางการเมือง สร้างสรรค์ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรม การกินดีอยู่ดีบนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก เมื่อแรกก่อตั้งในปี พ.ศ. 2510 อาเซียน มีสมาชิก 5 ประเทศ ได้แก่ ราชอาณาจักรไทย สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และสาธารณรัฐสิงคโปร์ซึ่งผู้แทนทั้ง 5 ประเทศ ประกอบด้วย นายอาดัม มาลิก (รัฐมนตรีต่างประเทศสาธารณรัฐอินโดนีเซีย) นายศุนอับดุล ราซัค บิน ฮุสเซน (รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีกลาโหม และรัฐมนตรีกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติมาเลเซีย) นายนาซิโซ รามอส (รัฐมนตรีต่างประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์) นายเอสราซารัตนัม (รัฐมนตรีต่างประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์) และพันเอก (พิเศษ) ถนัด คอมันตร์ (รัฐมนตรีต่างประเทศราชอาณาจักรไทย) ได้ร่วมลงนามในปฏิญญากรุงเทพฯ โดยมีวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งอาเซียนตามปฏิญญากรุงเทพฯ เพื่อ

1. ส่งเสริมความร่วมมือและความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และการบริหาร
2. ส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงส่วนภูมิภาค
3. เสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมในภูมิภาค เสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ พัฒนาการทางวัฒนธรรมในภูมิภาค
4. ส่งเสริมให้ประชาชนในอาเซียนมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดี
5. ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในรูปของการฝึกอบรมและการวิจัย และส่งเสริมการศึกษาด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
6. เพิ่มประสิทธิภาพของการเกษตรและอุตสาหกรรม การขยายการค้า ตลอดจนปรับปรุงการขนส่งและการคมนาคม
7. เสริมสร้างความร่วมมืออาเซียนกับประเทศภายนอกองค์การความร่วมมือแห่งภูมิภาคอื่น ๆ และองค์การระหว่างประเทศ

นับตั้งแต่วันก่อตั้ง อาเซียนได้แสดงบทบาทในการธำรงรักษา และส่งเสริมสันติภาพ เสถียรภาพความมั่นคง และความเจริญร่วมกันในภูมิภาค และมีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่องในการสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างประเทศสมาชิก ตลอดจนพัฒนาการในเรื่องความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคมจนเป็นที่ประจักษ์แก่นานาประเทศ และนำไปสู่การขยายสมาชิกภาพโดยเนการาบรูไน คารุส ซาลาม เข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ 6 เมื่อปี พ.ศ. 2527 สาธารณรัฐสังคมนิยม

เวียดนามเข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ 7 ใน ปี พ.ศ. 2538 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ เข้าเป็นสมาชิกพร้อมกันเมื่อปี พ.ศ. 2540 และราชอาณาจักร กัมพูชาเข้าเป็นสมาชิกล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2542 อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อย่างรวดเร็ว และเป็นตัวอย่างของการรวมตัวของกลุ่มประเทศที่มีพลังต่อรองในเวทีการเมือง และ เศรษฐกิจระหว่างประเทศ ความก้าวหน้าของอาเซียนมีปัจจัยสำคัญจากความไว้ใจกันระหว่างรัฐ สมาชิก อันก่อให้เกิดบรรยากาศที่สร้างสรรค์และเอื้อต่อความร่วมมือระหว่างกัน ทำให้สถานการณ์ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้เปลี่ยนแปลงผ่านจากสภาวะความตึงเครียด และการเผชิญหน้าในยุค สงครามเย็นมาสู่ความมีเสถียรภาพความมั่นคงและความร่วมมืออย่างใกล้ชิดในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2540 อาเซียนประสบกับมรสุมหนัก คือ วิกฤติเศรษฐกิจเอเชีย หลังผ่านพินมรสุมดังกล่าวไปได้จึงเกิดศักราชใหม่ของความร่วมมือระหว่างกัน โดยในปี พ.ศ. 2546 ผู้นำอาเซียนได้ลงนามปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 (Declaration of ASEAN concord II หรือ Bali Concord II) เพื่อประกาศจัดตั้งประชาคมอาเซียนหรือ ASEAN community ภายในปี พ.ศ. 2563 (ค.ศ. 2020) โดยสนับสนุนการรวมตัวและความร่วมมืออย่างรอบด้าน โดยใน ด้านการเมืองให้จัดตั้ง “ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน” หรือ ASEAN Political security community (APSC) ด้านเศรษฐกิจให้จัดตั้ง “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” หรือ ASEAN economic community (AEC) และด้านสังคมและวัฒนธรรมให้จัดตั้ง “ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน” หรือ ASEAN socio-cultural community (ASCC) ต่อมาในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 12 ในเดือนมกราคม ปี พ.ศ. 2550 ที่เซบู สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ผู้นำอาเซียนได้ตกลงให้มีการจัดตั้ง ประชาคมอาเซียนให้แล้วเสร็จเร็วขึ้นเป็นภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) รวมทั้งจัดโครงสร้าง องค์กรของอาเซียนรองรับภารกิจและพันธกิจ ตลอดจนแปลงสภาพอาเซียนจากองค์กรที่มีการรวมตัว หรือร่วมมือกันแบบหลวม ๆ เพื่อสร้างและพัฒนามาสู่สภาพการเป็น “นิติบุคคล” ซึ่งเป็นที่มาของ การนำหลักการนี้ไปร่างเป็น “กฎบัตรอาเซียน” ซึ่งทำหน้าที่เป็น “ธรรมนูญ” การบริหารปกครอง กลุ่มประเทศอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ซึ่งขณะนี้กำลังเป็นหนึ่งในเดียวกัน ดังปรากฏตามสโลแกนที่ว่า “สิบชาติ หนึ่งอาเซียน” (ไพศาล วิศาลาภรณ์, 2552, หน้า 1-6)

กฎบัตรอาเซียน (ASEAN charter) ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 13 เมื่อปี พ.ศ. 2550 ที่สาธารณรัฐสิงคโปร์ ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในกฎบัตรอาเซียน ซึ่งเปรียบเสมือน ธรรมนูญของอาเซียนที่จะวางกรอบทางกฎหมายและ โครงสร้างองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของ อาเซียนในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคลื่อน การรวมตัว เป็นประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 ตามที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงกันไว้โดยวัตถุประสงค์ของ กฎบัตรฯ คือ ทำให้อาเซียนเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ มีประชาชนเป็นศูนย์กลางและเคารพ

กฎกติกาในการทำงานมากขึ้น นอกจากนี้กฎบัตรจะให้สถานะนิติบุคคลแก่อาเซียนเป็นองค์กรระหว่างรัฐบาล (Intergovernmental organization) กฎบัตรอาเซียน ประกอบด้วย ข้อบทต่าง ๆ 13 บท 55 ข้อ มีประเด็นใหม่ที่แสดงความก้าวหน้าของอาเซียน ได้แก่ 1) การจัดตั้งองค์กรสิทธิมนุษยชนของอาเซียน 2) การให้อำนาจเลขาธิการอาเซียนสอดส่อง และรายงานการทำตามความตกลงของรัฐสมาชิก 3) การจัดตั้งกลไกสำหรับการระงับข้อพิพาทต่าง ๆ ระหว่างประเทศสมาชิก 4) การให้ผู้นำเป็นผู้ตัดสินว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อรัฐผู้ละเมิดพันธกรณีตามกฎบัตรฯ อย่างร้ายแรง 5) การเปิดช่องให้ใช้วิธีการอื่นในการตัดสินใจได้หากไม่มีฉันทามติ 6) การส่งเสริมการปรึกษาหารือกันระหว่างประเทศสมาชิกเพื่อแก้ไขปัญหาที่กระทบต่อผลประโยชน์ร่วม ซึ่งทำให้การตีความหลักการห้ามแทรกแซงกิจการภายในมีความยืดหยุ่นมากขึ้น 7) การเพิ่มบทบาทของประธานอาเซียนเพื่อให้อาเซียนสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างทันท่วงที 8) การเปิดช่องทางให้อาเซียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กรภาคประชาสังคมมากขึ้น และ 9) การปรับปรุงโครงสร้างองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น ให้มีการประชุมสุดยอดอาเซียน 2 ครั้งต่อปี จัดตั้งคณะมนตรีเพื่อประสานความร่วมมือในแต่ละ 3 เสาหลัก และการมีคณะกรรมการผู้แทนถาวรประจำ อาเซียนที่กรุงจาการ์ตาเพื่อลดเวลาและค่าใช้จ่ายในการประชุมของอาเซียน (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2554, หน้า 13)

ในกฎบัตรอาเซียนได้บรรจุเรื่องการศึกษาไว้ในบทที่ 1 ข้อย่อที่ 10 ว่า “เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยความร่วมมือที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้น ด้านการศึกษาการเรียนรู้ตลอดชีพ และด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างพลังประชาชนและเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ประชาคมอาเซียน (Develop human resources through closer cooperation in education and life-long learning, and in science and technology, for the empowerment of the peoples of ASEAN and for the strengthening of the ASEAN Community)” (กฎบัตรอาเซียน พ.ศ. 2550 หน้า 4) ซึ่งที่ประชุมเห็นว่าความร่วมมือด้านการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศสมาชิกอาเซียน และเป็นมิติที่สำคัญของเสาหลักทั้งสามด้านของประชาคมอาเซียน และได้ย้ำถึงบทบาทของการศึกษาในการเพิ่มความตระหนักในความเป็นอาเซียนและอัตลักษณ์ของอาเซียน รวมทั้งการส่งเสริมความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมในอาเซียน หลังจากกฎบัตรอาเซียนได้มีการให้สัตยาบันโดยประเทศสมาชิกครบทั้ง 10 ประเทศ ซึ่งขณะนี้ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศได้ให้สัตยาบันกฎบัตรอาเซียนไปยังสำนักเลขาธิการอาเซียนแล้ว ส่งผลให้กฎบัตรอาเซียนมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2551

ประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย ความร่วมมือ 3 เสาหลัก คือ ประชาคมการเมือง ความมั่นคงอาเซียน (ASEAN security community-ASC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN

economic community-AEC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN socio-cultural community-ASCC) เสาหลักแต่ละด้านมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (สุคฤทัย เลิศเกษม, 2554, หน้า 111-114)

1. ด้านการเมืองและความมั่นคงอาเซียน มีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้ประเทศในภูมิภาคอยู่อย่างสันติสุข โดยการแก้ไขปัญหาในภูมิภาคโดยสันติวิธีและยึดมั่นในหลักความมั่นคงรอบด้านประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน 1.1) ใช้ข้อตกลงและกลไกของอาเซียนที่มีอยู่แล้วในการเพิ่มศักยภาพในการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทภายในภูมิภาค รวมทั้งการเผชิญหน้ากับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น การก่อการร้าย การลักลอบค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ อาชญากรรมข้ามชาติอื่น ๆ และการขจัดอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง 1.2) ริเริ่มกลไกใหม่ ๆ ในการเสริมสร้างความมั่นคงและกำหนดรูปแบบใหม่สำหรับความร่วมมือด้านนี้ ซึ่งรวมถึงการกำหนดมาตรฐานการป้องกันการเกิดข้อพิพาท การแก้ไขข้อพิพาท และการสร้างเสริมสันติภาพภายหลังการยุติข้อพิพาท 1.3) ส่งเสริมความร่วมมือทางทะเล ทั้งนี้ความร่วมมือข้างต้นจะไม่กระทบต่อความเป็นอิสระของประเทศสมาชิกในการดำเนินนโยบายการต่างประเทศ และความร่วมมือทางทหารกับประเทศนอกภูมิภาค และไม่นำไปสู่การสร้างพันธมิตรทางการทหาร

2. ด้านประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่น ๆ ได้ โดย 2.1) มุ่งให้เกิดการไหลเวียนอย่างเสรีของสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และการลดปัญหา ความยากจน และความเหลื่อมล้ำทางสังคมภายในปี พ.ศ. 2558 2.2) ทำให้อาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว (Single market and production base) โดยจะริเริ่มกลไกและมาตรการใหม่ ๆ ในการปฏิบัติตามข้อริเริ่มทางเศรษฐกิจ ที่มีอยู่แล้ว 2.3) ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียนเพื่อลดช่องว่างการพัฒนา และช่วยให้ประเทศเหล่านี้เข้าร่วมกระบวนการรวมตัวทางเศรษฐกิจของอาเซียน 2.4) ส่งเสริมความร่วมมือในนโยบายการเงินและเศรษฐกิจมหภาค ตลาดการเงินและตลาดทุน การประกันภัยและภาษีอากร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม พัฒนาความร่วมมือด้านกฎหมาย การเกษตร พลังงาน การท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยการยกระดับการศึกษา และการพัฒนาฝีมือแรงงาน

3. ด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน มีจุดมุ่งหมายในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอาเซียน โดยมีแผนปฏิบัติการประชาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ซึ่งครอบคลุมความร่วมมือในหลายสาขา เช่น ความร่วมมือด้านการปราบปรามยาเสพติด การพัฒนาชนบท การขจัดความยากจน สิ่งแวดล้อม การศึกษา วัฒนธรรม สตรี สาธารณสุข โรคเอดส์ และเยาวชน เป็นต้น เป็นกลไกสำคัญเพื่อการบรรลุจุดมุ่งหมายของประชาคมนี้ และรองรับการเป็นประชาคม

ซึ่งเน้นใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างประชาคมแห่งสังคมที่เอื้ออาทร 2) แก้ไขผลกระทบต่อสังคม อันเนื่องมาจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจ 3) ส่งเสริมความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและการจัดการดูแล สิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง และ 4) ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างประชาชนในระดับรากหญ้า การเรียนรู้ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม รวมทั้งการรับรู้ข่าวสารซึ่งเป็นรากฐานที่จะนำไปสู่การเป็นประชาคม อาเซียน

นอกจากนี้ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 13 ได้มีการลงนามในคำประกาศร่วม แผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Declaration on the ASEAN economic community blueprint: AEC blueprint) เพื่อใช้กำหนดทิศทาง/ แผนงานด้านเศรษฐกิจในการรวมอาเซียน 10 ประเทศ เป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวบนพื้นฐานของความเท่าเทียม การไม่เลือกปฏิบัติ และการได้รับประโยชน์ร่วมกัน อันจะนำไปสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN political-security community blueprint: APSC blueprint) และแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและ วัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN socio-cultural community blueprint: ASCC blueprint) ได้รับการรับรองและลงนามในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 14 ที่ชะอำ-หัวหิน เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2552

พัฒนาการที่สำคัญดังกล่าวส่งผลให้อาเซียนเกิดการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 จะมีผลกระทบต่อการศึกษา เช่น การเปิดเสรี ด้านการค้าสินค้าและบริการในอาเซียน จะส่งผลให้การจัดการศึกษาข้ามพรมแดนระหว่างประเทศ สมาชิกอาเซียนขยายตัวกว้างขวางมากขึ้น และการที่อาเซียนเห็นพ้องกันในการกำหนดให้ภาษา ในการทำงานของอาเซียนเป็นภาษาอังกฤษ สืบให้เห็นว่าการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นเรื่องจำเป็น ทั้งในโลกปัจจุบันและในอนาคต หลายประเทศในอาเซียนได้มีการเตรียมการและดำเนินการพัฒนา จิตความสามารถของทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนแล้ว เช่น ประเทศสิงคโปร์ ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะความรู้ด้านภาษาอังกฤษในระดับที่ใช้งานในชีวิตประจำวันได้ ตั้งแต่ ในระดับพื้นฐานและให้นักเรียนมีอิสระที่จะเลือกเรียนภาษาใดภาษาหนึ่งที่ไม่ใช่ภาษาท้องถิ่น เป็นภาษาที่สาม ประเทศมาเลเซียจัดการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เป็นภาษา อังกฤษ ประเทศฟิลิปปินส์สอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป คือ ราชอาณาจักรไทยเป็นประเทศสมาชิกหนึ่งของอาเซียนจำเป็นต้องเตรียมการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของอาเซียน ซึ่งผลกระทบต่อการศึกษาไทย คือ การเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษา และการรวมตัวของประชาชาติในอาเซียน ซึ่งเป็นประเด็น ที่กรอบแผนการศึกษาให้ความสำคัญในฐานะที่เป็นปัจจัยที่ส่งผล โดยตรงต่อการจัดการศึกษา การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนจะทำให้การเคลื่อนย้ายกำลังคน นักศึกษา และบุคลากรทาง

การศึกษาสะดวกมากขึ้น และเปิดเสรีการค้าบริการด้านการศึกษาซึ่งส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายองค์ความรู้ ภาษา และวัฒนธรรมระหว่างกัน ฉะนั้นการศึกษาไทยจึงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อผลิตกำลังคนของประเทศให้มีความพร้อมสำหรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปหลังจากการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

การศึกษา: กลไกขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน

ความสำคัญของการศึกษาในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนปรากฏรูปธรรมอย่างชัดเจนในปฏิญญาว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียน ที่ได้เน้นย้ำความสำคัญของการศึกษาซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการนำอาเซียนบรรลุวิสัยทัศน์อาเซียน 2015 โดยกำหนดให้อาเซียนมีวิสัยทัศน์สู่ภายนอก มีสันติสุขและมีการเชื่อมโยงเข้าด้วยกันในการเป็นหุ้นส่วนในสิ่งแวดล้อมของประชาชาติโดยและอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน การพัฒนาที่มีพลวัต และการรวมตัวทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดและในสังคมที่เอื้ออาทรที่ระลึกลึถึงสายสัมพันธ์แน่นแฟ้นทางประวัติศาสตร์ ตระหนักถึงความสำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมที่มีร่วมกันและเชื่อมโยงในอัตลักษณ์ของภูมิภาค

นอกจากนี้ วิสัยทัศน์อาเซียน 2015 ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนามนุษย์ โดยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงโอกาสในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อาทิการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต การฝึกอบรม นวัตกรรม การส่งเสริมการป้องกันคุณภาพการทำงานและการประกอบการ รวมถึงการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ การวิจัย การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภายใต้ประเด็นสำคัญ ได้แก่ ความร่วมมือทางด้านวิชาการและการพัฒนา ซึ่งจะช่วยสนับสนุนกระบวนการรวมตัวของอาเซียน การเสริมสร้างขีดความสามารถและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อลดช่องว่างการพัฒนาดังนั้น ความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในอาเซียนจึงได้ทวีบทบาทมากขึ้นต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอาเซียนให้มีความเจริญก้าวหน้า และแข่งขันได้ในระดับสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในหลากหลายด้านที่ส่งผลให้โลกเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ อันเป็นยุคของสังคมฐานความรู้ กลไกความร่วมมือด้านการศึกษา จึงเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการสร้างอาเซียนสู่การเป็นประชาคมที่มีความมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม โดยเฉพาะการพัฒนาศักยภาพมนุษย์เพื่อสร้างอนาคตที่รุ่งเรืองของอาเซียน (ขนิษฐา ห้านริตติชัย, 2552, หน้า 4-6 อ้างถึงใน พรศ ทิวรัศชัย, 2555)

ความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือเฉพาะด้านของอาเซียน โดยเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ทศวรรษแรกของการก่อตั้งอาเซียน เมื่อมีการจัดการประชุมด้านการศึกษา ASEAN permanent committee on socio-cultural activities ครั้งแรกในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2518 อย่างไรก็ตามความร่วมมือดังกล่าวมีพัฒนาการเป็นลำดับอย่างช้า ๆ ทั้งในเชิงกลไกการบริหาร

จัดการ และในเชิงสาระความร่วมมือ โดยในเชิงกลไกการบริหารจัดการนั้นมีความพยายามในการผลักดันให้ความร่วมมือด้านการศึกษาของอาเซียน มีลักษณะทางการและมีผลในเชิงนโยบาย และในเชิงปฏิบัติมากขึ้น ต่อมาเมื่ออาเซียนมีการปรับตัวในเชิงโครงสร้างเพื่อให้ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ของอาเซียนเข้มแข็งขึ้น มีการจัดตั้ง ASEAN committee on education (ASCOE) เป็นกลไกการบริหารความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 ต่อมาในปี พ.ศ. 2549 ได้มีการจัดการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนครั้งแรกคู่ขนานกับการประชุมสภาซีเมค ระหว่างวันที่ 21-23 มีนาคม พ.ศ. 2549 ที่ประเทศสิงคโปร์ และมีการจัดอย่างต่อเนื่องทุกปี การจัดการศึกษาในอาเซียนเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเข้มแข็ง และความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของอาเซียนและเศรษฐกิจโลก นอกจากนี้การอุดมศึกษาในอาเซียนได้กลายเป็นภาคธุรกิจขนาดใหญ่ และไร้พรมแดน เพื่อตอบสนองการเปิดเสรีการศึกษาทั้งในกรอบอาเซียนและการค้าโลก เป็นผลให้เกิดกระแสการแข่งขันในการให้บริการ ด้านการศึกษา การเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถาบันการอุดมศึกษาไปสู่ความเป็นนานาชาติ และ World class university ตามระบบและรูปแบบการจัดการศึกษาของยุโรปและอเมริกาทั้งในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักภาษาหนึ่งในการเรียนการสอน เช่น ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มาเลเซีย และในประเทศที่ใช้ภาษาท้องถิ่นเป็นหลัก เช่น ราชอาณาจักรไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของตลาดแรงงานในระดับชาติและภูมิภาค

แนวทางดังกล่าวก่อให้เกิดความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในอาเซียนและประชาคมยุโรป ในลักษณะข้อตกลงที่ทำร่วมกันในระดับสถาบันต่อสถาบันทั้งในส่วนของมหาวิทยาลัยของรัฐ และมหาวิทยาลัยของภาคเอกชน ในด้านการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาสถาบันและสถาบันการศึกษาาร่วมกัน ในขณะเดียวกันการจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนได้ช่วยส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาคณาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทั้งระหว่างประเทศสมาชิกด้วยตนเอง และความร่วมมือกับประเทศคู่เจรจาในอาเซียนบางประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งญี่ปุ่น เกาหลี จีน อินเดีย รัสเซีย และสหภาพยุโรป อาเซียนได้ตั้งเป้าหมายที่จะพัฒนาแนวคิดกิจกรรม และการจัดการศึกษาร่วมกันในภูมิภาคบนรากฐานภูมิปัญญาระดับชาติ และภูมิภาค เพื่อป้องกันสภาพไม่สมดุลจากการไหลบ่าเพียงด้านเดียวของกระแสโลกาภิวัตน์จากตะวันตก ปฏิญญาอาเซียนด้านการศึกษาที่ผู้นำให้การรับรองในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 15 ซึ่งเน้นการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนทั้ง 3 เสาหลัก สะท้อนการจัดการศึกษาแบบเชื่อมโยง การหลอมรวมความหลากหลายบนพื้นฐานของเอกลักษณ์ และความแตกต่าง การพัฒนาและประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนวิชาการระหว่างชาติในภูมิภาค

บนพื้นฐานของประโยชน์ร่วมกัน ทั้งในกรอบซีมีโออาเซียน และยูเนสโก นอกจากนี้ความร่วมมือในการเปิดเสรีด้านการศึกษายังเป็นมาตรการรองรับสำคัญต่อเป้าหมายการค้าผู้ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งครอบคลุมการจัดทำความตกลงยอมรับร่วมกัน ด้านการศึกษา ความสามารถ ประสบการณ์ ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่าง ๆ ควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน ซึ่งกำหนดให้มีการยกเว้นข้อกำหนดเกี่ยวกับการขอวีซ่าสำหรับคนชาติอาเซียนสำหรับ Short term visits การอำนวยความสะดวกการออกวีซ่า และใบอนุญาตทำงานสำหรับแรงงานมีฝีมือ และผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาอาเซียนอีกด้วย (ไพศาล วิชาลาภรณ์, 2552, หน้า 8-9)

การมีส่วนร่วมด้านการศึกษาในกรอบความร่วมมือของอาเซียน

ภายในกรอบความร่วมมือด้านต่าง ๆ ของอาเซียน กลไกความร่วมมือด้านการศึกษา นับได้ว่าเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดการพัฒนาในวงกว้าง และส่งผลต่อเป้าหมายของการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 15 ที่ชะอำ-หัวหิน ผู้นำอาเซียน ได้ร่วมกันประกาศปฏิญญาชะอำ หัวหิน ว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษา เพื่อบรรลุประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน (Cha-Am Hua Hin declaration on strengthening cooperation on education to achieve an ASEAN caring and sharing community) โดยให้ความสำคัญกับบทบาทของภาคการศึกษา ซึ่งเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และมีความรับผิดชอบทางสังคมอันจะส่งผลให้เกิดความเข้าใจ ความแน่นแฟ้น และความเป็นเอกภาพในหมู่ประชาชนอาเซียน พร้อมทั้งได้ตกลงที่จะดำเนินการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ภาคการศึกษาในการเสริมสร้างประชาคม ดังนี้ (สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ, 2553, หน้า 23-25)

1. บทบาทของภาคการศึกษาในเสาหลักการเมืองและความมั่นคง ได้แก่ การสนับสนุนความรู้และความเข้าใจเรื่องกฎบัตรอาเซียน ผ่านหลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียน รวมถึงการแปลเป็นภาษาประจำชาติในอาเซียน การเน้นหลักการประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน และสันติภาพ ในหลักสูตรโรงเรียน การส่งเสริมความเข้าใจในความหลากหลายผ่านการฝึกอบรม การแลกเปลี่ยน และการจัดทำข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องที่เข้าถึงได้ และการจัดให้มีรูปแบบของการแลกเปลี่ยนทัศนคติในด้านต่าง ๆ ของผู้นำโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ เช่น โครงการ Southeast Asia School Principal, Forum (SEA-SPF) เป็นต้น

2. บทบาทของภาคการศึกษาในเสาหลักเศรษฐกิจ ได้แก่ การพัฒนากรอบทักษะฝีมือในแต่ละประเทศสมาชิก เพื่อนำไปสู่การจัดทำกรอบการยอมรับคุณสมบัติร่วมของอาเซียน การส่งเสริมการเคลื่อนย้ายนักเรียนด้วยการพัฒนาบัญชีรายการระดับภูมิภาคของวัสดุ สารสนเทศ

ด้านการศึกษาที่มีในอาเซียน การสนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในอาเซียนด้วยความพยายามที่จะปกป้องและปรับปรุงมาตรฐานวิชาชีพ และการศึกษาในอาเซียน การพัฒนามาตรฐานด้านอาชีพบนขีดความสามารถของอาเซียนสู่ระดับภูมิภาคและนานาชาติ และตอบสนองต่อความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและการผลักดันให้มีการพัฒนามาตรฐานสมรรถนะร่วมสำหรับการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษา

3. บทบาทของภาคการศึกษาในเสาหลักสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ การพัฒนาเนื้อหา ร่วมด้านอาเซียนสำหรับโรงเรียน การเสนอให้มีหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา ด้านศิลปะและวัฒนธรรมของอาเซียนในสถาบันอุดมศึกษา การเสนอให้ภาษาของอาเซียนเป็นวิชาเลือกภาษาต่างชาติ ในโรงเรียนการส่งเสริมโครงการระดับภูมิภาคที่สร้างความตระหนักในความเป็นอาเซียน (ASEAN awareness) ในหมู่เยาวชน การสนับสนุนการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพในชุมชนชนบท การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต การจัดให้มีการประชุมวิจัยด้านวิชาการของอาเซียนเพื่อส่งเสริมการวิจัยเพื่อการพัฒนาในภูมิภาค การส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมและประเด็นสำคัญอื่น ๆ ในอาเซียนด้วยการประมวลไว้ในหลักสูตร โรงเรียน และการมอบรางวัล “โรงเรียนสีเขียวของอาเซียน” และการร่วมจัดกิจกรรมฉลองวันเกิดอาเซียน (8 สิงหาคม) ตลอดเดือนสิงหาคม

ด้านความมั่นคงของแต่ละประเทศนั้น เชื่อมโยงกัน โดยพื้นฐานและผูกพันกันด้วยที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ การสร้างสำนึกร่วมกันและความไว้นื้อเชื่อใจกัน โดยการแลกเปลี่ยนทางการศึกษา ช่วยลดระดับความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ และก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างกันมากยิ่งขึ้น สำหรับความร่วมมือด้านเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นเรื่องการสร้างประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีการรวมตัวเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวภายในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งจะทำให้เกิดการไหลเวียนของเงินทุน สินค้า การบริการ การลงทุน และแรงงานฝีมือโดยเสรี เดิมกระทรวงพาณิชย์เป็นผู้รับผิดชอบด้านเศรษฐกิจต่อไป กระทรวงอื่นที่เกี่ยวข้องหรือแม้แต่นหน่วยงานด้านการศึกษา ก็ควรมีส่วนร่วมเนื่องด้วยความร่วมมือด้านเศรษฐกิจไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของสินค้าอย่างเดียว แต่ครอบคลุมถึงเรื่องบริการ ในหลากหลายมิติยิ่งขึ้น นอกจากนี้ในด้านสังคมและวัฒนธรรมซึ่งเป็นประเด็นเกี่ยวกับการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน อาจกล่าวได้ว่าทรัพยากรมนุษย์ ทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรม เป็นปัจจัยพื้นฐานสำหรับการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาอย่างยั่งยืน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จะช่วยให้ภูมิภาคมีความมั่นคง การศึกษาเพื่อการพัฒนาจึงเป็นหนึ่งในมาตรการที่จะช่วยสร้างความเข้มแข็งให้แก่ประชาคมอาเซียน

แผนการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

การขับเคลื่อนความร่วมมือด้านการศึกษาในกรอบอาเซียน ซึ่งปรากฏในแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (A blueprint for ASEAN socio cultural community) ได้กำหนดเป้าหมายในการดำเนินการเพื่อก้าวสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ด้วยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับประเทศในภูมิภาคในขอบข่าย ด้านการศึกษา โดยเฉพาะความร่วมมือด้านการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านเทคโนโลยี และทรัพยากรมนุษย์ในอาเซียน การจัดการศึกษาในแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ประกอบด้วย (ไพศาล วิศาลาภรณ์, 2552, หน้า 9-10)

1. การจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

1.1 เพื่อให้ประชากรอาเซียนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงภายในปี พ.ศ. 2558 อันจะนำไปสู่การจัดการไม่รู้หนังสือในภูมิภาค ส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาภาคบังคับ จัดการศึกษาให้แก่ประชาชนทุกเพศอย่างเท่าเทียม โดยปราศจากความเหลื่อมล้ำทางสังคม เชื้อชาติ ภูมิภาค และความบกพร่องทางร่างกาย การปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษา เช่น การให้การศึกษ้อบรม เพื่อพัฒนาทักษะด้านเทคนิค การอาชีวศึกษาในอาเซียน การพัฒนาโครงการความช่วยเหลือ ด้านเทคนิค เช่น การจัดการฝึกอบรมครู และ โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรระดับอุดมศึกษาภายในปี พ.ศ. 2552

1.2 การส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาสำหรับสตรีและเด็กอย่างเท่าเทียม รวมทั้งการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับหลักสูตรด้านความเสมอภาคทางเพศในโรงเรียน

1.3 การส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศด้านการศึกษา รวมทั้งความร่วมมือข้ามภูมิภาคเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในภูมิภาค

1.4 การแลกเปลี่ยนการเรียนในสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนในกลุ่มประเทศอาเซียนเป็นเวลา 1 ภาคเรียน หรือ 1 ปี

1.5 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการศึกษา และการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเฉพาะในชุมชน โดยผ่านการศึกษาทางไกล การเรียนด้วยระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศ

2. การส่งเสริมทุนอาเซียนและเครือข่ายการศึกษา

2.1 การดำเนินการศึกษาเพื่อทบทวนแนวปฏิบัติเกี่ยวกับโครงการทุนการศึกษาของอาเซียนในปี พ.ศ. 2552 (ค.ศ. 2009) เพื่อสร้างเสริมประโยชน์ และลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน

2.2 การส่งเสริมเครือข่ายการศึกษาในสถาบันการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง ขยายเครือข่ายและให้การช่วยเหลือนักเรียน

2.3 การแลกเปลี่ยนบุคลากรและปฏิสัมพันธ์ระหว่างคณาจารย์ เช่น การส่งเสริม การวิจัยระหว่างสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับซีมีโอ และ เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน

3. การส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

3.1 การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างสมาชิกอาเซียน โดยผ่านระบบการศึกษา เพื่อสร้างเสริมความสำเร็จและความเข้าใจอันดีในประเทศสมาชิกที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน

3.2 การสอนค่านิยมร่วมและมรดกทางวัฒนธรรมอาเซียน ในหลักสูตร โรงเรียน รวมทั้งการพัฒนาศักยภาพและอุปกรณ์การเรียนการสอน

3.3 การส่งเสริมการเรียนภาษาอาเซียนและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางภาษา

3.4 การจัดทำหลักสูตรอาเซียนศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และ อุดมศึกษา

4. การพัฒนาเยาวชนอาเซียน

4.1 การดำเนิน โครงการพัฒนาผู้นำเยาวชนอาเซียนอย่างต่อเนื่อง และ โครงการที่มี วัตถุประสงค์คล้ายคลึงกัน และส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความเข้าใจอันดีระหว่างกัน

4.2 การดำเนินการกีฬามหาวิทยาลัยอาเซียน อาสาสมัครเยาวชนอาเซียนเกมส์ คอมพิวเตอร์ และ โอลิมปิกวิชาการอาเซียน เพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์และการเสริมสร้างความเข้าใจ อันดีระหว่างเยาวชนในภูมิภาค

4.3 การดำเนิน โครงการแข่งขันระดับเยาวชนอย่างต่อเนื่อง เช่น ASEAN youth day award และ Ten accomplished youth organizations in ASEAN (TAYO ASEAN) เพื่อยกย่องเยาวชน และบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการส่งเสริมความคิด และค่านิยมอาเซียนระหว่างเยาวชนใน ภูมิภาค

4.4 ดำเนินการในการจัดตั้งกองทุนเยาวชนอาเซียนเพื่อส่งเสริมโครงการและกิจกรรม ต่าง ๆ ของเยาวชนในอาเซียน

4.5 จัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนเครือข่ายและแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับวิธีการ และกลยุทธ์ใน การพัฒนาเด็กและเยาวชน

4.6 ศึกษาการจัดทำ ASEAN youth development index เพื่อประเมินผลลัพธ์ และ ประสิทธิภาพโครงการเยาวชนภายในภูมิภาค และช่วยเหลือประเทศสมาชิกในการวางแผนการสร้างสรรค์ นวัตกรรมของเยาวชนในภูมิภาค

จากแผนงานประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า อาเซียน ให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาในภูมิภาค ในประเด็นด้านการเสริมสร้าง

โอกาสด้านการศึกษาให้แก่ประชาชนอย่างเท่าเทียม การเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ด้านการศึกษาในภูมิภาคทุกระดับ การส่งเสริมความร่วมมือด้านเครือข่ายเยาวชน ตลอดจน การส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกัน โดยกระบวนการเชื่อมโยงและเสริมสร้างความร่วมมือ ด้านการศึกษาในภูมิภาค

สำหรับประเทศไทยโดยที่การจัดการและการให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และทั่วถึงเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็ง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง เป็นแนวคิดหลักของการปฏิรูปการศึกษาและยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของประเทศไทย รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญแก่การแก้ไขปัญหาพื้นฐานระยะยาวของ ประเทศ พร้อมทั้งให้ความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษาของประเทศ โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนในวิชาสำคัญ เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ที่อาจส่งผลกระทบต่อตรงต่อคุณภาพชีวิตของคนไทย และความสามารถในการแข่งขันของ ประเทศ กระทรวงศึกษาธิการได้ กำหนดบทบาทการดำเนินงานด้านต่างประเทศเชิงรุก โดยเน้น การกระชับความสัมพันธ์ และการขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน และในภูมิภาคเอเชีย ภายใต้อกรอบความร่วมมือด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะกรอบความร่วมมือด้านการศึกษา เนื่องจากการศึกษา เป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนความเจริญรุ่งเรืองของประเทศไทย และภูมิภาค ในกรอบ ความร่วมมือด้านการศึกษาอาเซียน ความร่วมมือดังกล่าวเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งประกอบด้วย การปรับปรุงในเชิงปริมาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายโอกาสทางการศึกษา การยกระดับคุณภาพการศึกษา การนำโครงสร้าง พื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามา รองรับขยายโอกาสและ การยกระดับคุณภาพการศึกษา ตลอดจนการบริหารจัดการทางการศึกษาในเชิงคุณภาพและการจัดทำ แผนการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการได้ร่วมมือกับกรมอาเซียนกระทรวงการต่างประเทศ ในการเสริมสร้าง บทบาทของประเทศไทยในการดำเนินบทบาทนำในการขับเคลื่อนความร่วมมือ ด้านการศึกษา ทุกระดับในกรอบอาเซียน โดยอาศัยกลไกการศึกษาเป็นตัวขับเคลื่อนการสร้างประชาคมอาเซียน ใน 3 เสาหลัก ได้แก่ เสาหลักการเมืองและความมั่นคง เสาหลักเศรษฐกิจ และเสาหลักสังคม และวัฒนธรรมอาเซียน ดังนี้ (ไพศาล วิศาลาภรณ์, 2552, หน้า 10-13)

1. การประชุมวิชาการระดับชาติเพื่อบูรณาการความร่วมมือด้านการศึกษาของอาเซียน ในการก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะจากการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อขับเคลื่อนความร่วมมือด้านการศึกษาอาเซียน ดังนี้

1.1 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือภายใต้กรอบอาเซียนในลักษณะการร่วมแบ่งปันค่าใช้จ่ายระหว่างกัน การสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง การจัดระบบเทียบโอนหน่วยกิตทางการศึกษา และการถ่ายโอนนักเรียน การทำวิจัย รวมถึงการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกัน

1.2 การจัดการศึกษาเพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคต การให้ความรู้แก่เยาวชน ด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้าน การพัฒนาครูเน้นการพัฒนาเทคนิคการสอน การสร้างครูอาเซียนที่มีจรรยาบรรณร่วมกัน พัฒนารอบมาตรฐานในการพัฒนาครูในโครงการต่าง ๆ การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนทุกระดับ การจัดทำกรอบมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ และ การเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.3 การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นอาเซียน การจัดการศึกษาทุกระดับเพื่อให้เกิดการรวมตัวของอาเซียน การจัดทำหลักสูตรเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมโครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนอาเซียน เช่น การจัด โครงการบ้านฉันบ้านเธอ การจัดตั้งชมรม ASEANNESS การพัฒนาครู การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการสอน เป็นต้น

2. การดำเนินกิจกรรม/ โครงการด้านการศึกษาดำเนินงานประชาคมสังคม และ วัฒนธรรมอาเซียน

2.1 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาและให้ความสำคัญต่อการดำเนินงาน ด้านการศึกษาเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ การดำเนินการเพื่อให้เกิดการบูรณาการด้านการศึกษา ในวาระการพัฒนาของอาเซียน และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การบรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา การส่งเสริมการพัฒนาและดูแลเด็กปฐมวัย และการเสริมสร้างความตระหนักเกี่ยวกับอาเซียนในหมู่เยาวชนด้วยการจัดการศึกษาและกิจกรรมเพื่อสร้างเสริม มิตรภาพ และความร่วมมือระหว่างกัน

2.2 การบรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมในอาเซียน ภายในปี พ.ศ. 2558 พร้อมทั้งกำหนดให้ประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน จัดการศึกษาให้ได้จำนวนร้อยละ 70 ภายในปี พ.ศ. 2554 ระยะที่ 1 ปี พ.ศ. 2553-2555 และระยะที่ 2 ปี พ.ศ. 2556-2558 ประกอบด้วย

2.2.1 การดำเนินโครงการระดับภูมิภาคในการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส 10 โครงการ ตามเป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Reach to the unreached)

2.2.2 การฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนและยูเนสโก

2.2.3 การจัดการประชุมระดับภูมิภาค/ ปฏิบัติการความร่วมมือด้านการศึกษา ในการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก

2.3 การพัฒนาคุณภาพและจัดการศึกษาตามความต้องการของสังคม ประกอบด้วย การอาชีวศึกษา การศึกษาด้านการอบรมทักษะในอาเซียน โดยดำเนินโครงการความช่วยเหลือ

ด้านเทคนิค เช่น การฝึกอบรมครูและ โครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรในระดับอุดมศึกษา ครอบคลุม
ระยะที่ 1 ปี พ.ศ. 2554-2555

2.4 การทบทวนโครงการทุนอาเซียน (ไม่ระบุระยะเวลาดำเนินการ)

2.5 การนำเทคโนโลยีและสารสนเทศมาใช้ในการส่งเสริมการจัดการศึกษา และ
การศึกษาดลอดชีวิต ครอบคลุมระยะที่ 1 ปี พ.ศ. 2554-2555

2.6 การส่งเสริมเครือข่ายการศึกษาในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและ
สนับสนุนการแลกเปลี่ยนนักเรียนและเจ้าหน้าที่ เช่น การดำเนินการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาของ
อาเซียน ซีมีโอ และเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนครอบคลุมระยะที่ 1 ปี พ.ศ. 2554-2555 และ
ระยะที่ 2 ปี พ.ศ. 2556-2558

2.7 การส่งเสริมความเสมอภาคด้านการศึกษาแก่สตรีและเด็กผู้หญิง และการแลกเปลี่ยน
แนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรความเสมอภาคทางเพศในโรงเรียน
(ไม่ระบุระยะเวลาดำเนินการ)

2.8 การส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรด้านการศึกษาในระดับภูมิภาคและนานาชาติ
เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภูมิภาค ครอบคลุมระยะที่ 1 ปี พ.ศ. 2554-2555 และระยะที่ 2
ปี พ.ศ. 2556-2558

2.9 การสอนด้านค่านิยมและมรดกวัฒนธรรมในหลักสูตร โรงเรียน และการพัฒนา
หลักสูตรการสอนและศักยภาพในเรื่องดังกล่าว ครอบคลุมระยะที่ 1 ปี พ.ศ. 2554-2555 และระยะที่
2 ปี พ.ศ. 2556-2558

2.10 การพัฒนาหลักสูตรอาเซียนศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา
และอุดมศึกษา ครอบคลุมระยะที่ 1 ปี พ.ศ. 2554-2555

2.11 การสนับสนุนการเรียนภาษาอาเซียน และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนนักภาษาศาสตร์
ครอบคลุมระยะที่ 1 ปี พ.ศ. 2554-2555 และระยะที่ 2 ปี พ.ศ. 2556-2558

2.12 การดำเนินโครงการกีฬามหาวิทยาลัยอาเซียน โครงการแข่งขันวิทยาศาสตร์
โอลิมปิก โครงการคอมพิวเตอร์อาเซียน ฯลฯ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างเยาวชน
ในอาเซียน ครอบคลุมระยะที่ 1 ปี พ.ศ. 2554-2555

2.13 การดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การจัดตั้งกองทุน โครงการเยาวชนอาเซียน (ไม่ระบุ
ระยะเวลาดำเนินการ)

2.14 การจัดตั้งเวทีหารือและเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อพัฒนา เด็ก
และเยาวชนอาเซียน (ไม่ระบุระยะเวลาดำเนินการ)

2.15 การสนับสนุนให้มีทางเลือกในการศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาแห่งที่สอง ในอาเซียน ระยะเวลา 1 ภาคการศึกษา หรือ 1 ปี การศึกษา (ไม่ระบุระยะเวลาดำเนินการ)

2.16 การส่งเสริมประชากรอาเซียนให้มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อสามารถติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ในภูมิภาคและนอกภูมิภาค ครอบคลุมระยะที่ 1 ปี พ.ศ. 2554-2555

2.17 การดำเนินการจัดทำโครงการพัฒนาเยาวชนอาเซียนในภูมิภาค และช่วยเหลือสมาชิกในการวางแผนการจัดกิจกรรมด้านเยาวชน (ไม่ระบุระยะเวลาดำเนินการ)

2.18 การส่งเสริมการพัฒนา และการดูแลเด็กด้วยการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดี ประสพการณ์ และการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ (ไม่ระบุระยะเวลาดำเนินการ)

แผนพัฒนาของอาเซียนในกรอบความร่วมมือด้านการศึกษา

1. กรอบความร่วมมือระดับรัฐมนตรี

นับแต่ราชอาณาจักรไทยได้ผลักดันให้มีการจัดตั้งกลไกความร่วมมือด้านการศึกษาระดับรัฐมนตรีของอาเซียนขึ้นเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2548 ที่กรุงเทพมหานคร และในปลายปีเดียวกันที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 11 ที่ประเทศมาเลเซียได้มีมติเห็นชอบให้การประชุมรัฐมนตรี ด้านการศึกษาของอาเซียน (ASEAN education ministers meeting: ASED) เป็นการประชุมประจำปีของอาเซียน โดยจัดประชุมคู่ขนานกับการประชุมสภารัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEAMEO council conference: AEAMEC)

การประชุมรัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียน เป็นเวทีการหารือในระดับนโยบาย เพื่อให้รัฐมนตรีด้านการศึกษาของประเทศอาเซียนได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและผลักดันความร่วมมือด้านการศึกษา เพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนในเวทีระหว่างประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้การศึกษา มีบทบาทสำคัญในการสร้างประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน และประชาคมอาเซียนต่อไป ประเด็นความร่วมมือที่ได้จากการประชุมรัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียนระหว่างปี พ.ศ. 2548-2552 สรุปได้ดังนี้

การประชุมอย่างไม่เป็นทางการของรัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียน (The meeting of ministers for education in ASEAN countries) ที่กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2548 โดยมีรัฐมนตรีด้านการศึกษาของประเทศเนการาบรูไน ดารุส ซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เลขาธิการอาเซียน ผู้อำนวยการสำนักเลขาธิการรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเจ้าหน้าที่ระดับสูงจาก 9 ประเทศ

ดังกล่าวเข้าร่วมการประชุม ซึ่งการประชุมครั้งนี้ได้มีการปรึกษาหารือและอภิปรายบทบาทสำคัญของการศึกษาในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของอาเซียน รวมถึงการสนับสนุนการสร้างประชาคมอาเซียน ซึ่งที่ประชุมมีความเชื่อมั่นว่าการศึกษาเป็นแกนหลักของการพัฒนาทั้งปวง และมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน นอกจากนี้ที่ประชุมได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างความเข้าใจในเชิงลึกและการสร้างความตระหนักในความมั่งคั่งทางประวัติศาสตร์ ภาษา วัฒนธรรม และค่านิยมร่วมกันในหมู่พลเมืองของอาเซียน รวมถึงประเด็นที่ประเทศสมาชิกอาเซียนกำลังเผชิญกับสิ่งท้าทายด้านการศึกษาใหม่ ๆ ที่ประชุมได้เห็นพ้องกันที่จะให้ความสำคัญกับความพยายามในการพัฒนาการศึกษาได้จัดทำแถลงร่วมของที่ประชุมอย่างไม่เป็นทางการของรัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียน (Statement of the meeting of ministers for education in ASEAN countries) ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างประชาคมอาเซียนที่แข็งแกร่งโดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือใน 5 ประเด็น คือ (สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ, 2553, หน้า 25-30)

1.1 การปลูกฝังความเป็นอาเซียนในหมู่พลเมืองอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเยาวชนควบคู่กับการเสริมสร้างความเข้มแข็งในความหลากหลายทางวัฒนธรรม และส่งเสริมความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและศาสนา เพื่อสร้างสันติสุขและเสถียรภาพในอาเซียน รวมถึงการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการก้าวเข้าสู่สังคมความรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเน้นการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for all: EFA) ซึ่งจะช่วยลดช่องว่างระดับของการพัฒนาระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน

1.2 ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างอัตลักษณ์ของอาเซียน โดยดำเนินการมาตรการในการส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างหมู่ประชาชนในอาเซียน การกำหนดช่องทางธุรกิจใหม่ ๆ ของอาเซียน (ASEAN is niche) ควบคู่กับการสร้างภาพลักษณ์ด้านการศึกษาของอาเซียน การดำรงอัตลักษณ์ของอาเซียน ในขณะเดียวกันก็ต้องเตรียมประชาชนอาเซียนให้มีความพร้อมที่จะเผชิญกับโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการส่งเสริมเรื่องของอาเซียนศึกษา โดยเฉพาะการจัดทำดัชนีข้อมูลเอกสาร (Source books) และเว็บไซต์เกี่ยวกับอาเซียนรวมถึงการสร้างความเข้มแข็งของศูนย์อาเซียนศึกษาคัว

1.3 การเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการศึกษาของทรัพยากรมนุษย์ของอาเซียน โดยการแลกเปลี่ยนครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียน นักศึกษา การฝึกอบรมครู และการพัฒนาวิชาชีพครูด้านภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษา และยกระดับคุณภาพการศึกษาการเตรียมความพร้อมให้ประชาชนอาเซียนรับมือกับความท้าทาย ด้านเทคโนโลยี และ

การไหลบ่าของข้อมูลข่าวสาร และการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับนักเรียน นักศึกษาที่มีความสามารถพิเศษ

1.4 การสร้างความเข้มแข็งให้แก่เครือข่ายของมหาวิทยาลัยภายใต้กรอบเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN university network: AUN) โดยเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนจะดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการยอมรับคุณวุฒิการศึกษาและปริญญาระหว่างกัน และการขยายหลักสูตรอาเซียนศึกษาบนอินเทอร์เน็ตให้แก่นักเรียนในวงกว้างมากขึ้น

1.5 การประสานความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับซีมีโอ โดยเสนอให้มีการประชุมรัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียน และให้จัดคู่ขนานกับการประชุมสภารัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อให้มั่นใจว่าประเด็นแนวทางการร่วมมือด้านการศึกษาจะได้รับการเสนอเข้าสู่การพิจารณาของที่ประชุมสุดยอดอาเซียน การประชุม ครั้งที่ 44 และครั้งที่ 4

การประชุมรัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียน ครั้งที่ 1 และการประชุมสภารัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ 41 ที่ประเทศสิงคโปร์ เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2549 ที่ประชุมได้รับทราบว่าการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน ได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 11 ที่ประเทศมาเลเซีย เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2548 ให้เป็นการประชุมประจำปีของอาเซียน โดยจัดคู่ขนานกับการประชุมสภารัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตามข้อเสนอของที่ประชุมอย่างไม่เป็นทางการของรัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียน การประชุมครั้งนี้รัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียนได้เน้นย้ำในประเด็นความร่วมมือด้านการศึกษา ดังนี้

1.5.1 การส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียนและประชาคมสังคม และวัฒนธรรมอาเซียน โดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมที่มีความหลากหลายเชื้อชาติ ทั้งนี้กิจกรรมการแลกเปลี่ยนระหว่างนักเรียนและนักวิชาการมีการดำเนินการอยู่แล้วจำนวนมาก ที่ประชุมจึงได้เสนอให้เน้นการสร้างควมตระหนักและความเข้าใจโดยได้เสนอแนวทางใน 3 ประเด็น คือ

1.5.1.1 การส่งเสริมสื่อการศึกษาในด้านอาเซียนศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการพัฒนา และปรับปรุงข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียนสำหรับสถานศึกษาต่าง ๆ นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

1.5.1.2 การจัดกิจกรรมระหว่างนักเรียนและครูในอาเซียนผ่านการเรียนการสอนด้านอาเซียนศึกษาและการแลกเปลี่ยน

1.5.1.3 การริเริ่มและสนับสนุนให้นักวิจัยและนักวิชาการของอาเซียนได้ร่วมกันศึกษา แก้ปัญหาสิ่งท้าทายต่าง ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อชุมชนอาเซียน โดยที่ประชุมมอบให้มหาวิทยาลัยอาเซียนศึกษาของสิงคโปร์ช่วยในการจัดทำงานวิจัยร่วมกัน พร้อมทั้งเป็นผู้จัดการประชุม เพื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาดังกล่าวก่อนนำเสนอต่อที่ประชุมต่อไป

1.5.2 คุณภาพการศึกษาเพื่อสนองตอบต่อเป้าหมายในการพัฒนาประเทศที่ประชุมได้เห็นพ้องกันในการส่งเสริมความร่วมมือ 3 ด้าน คือ

1.5.2.1 การศึกษาด้านภาษา (Language education) โดยที่ประชุมได้รับทราบถึงความท้าทายในด้านการสอน โดยเฉพาะการสอนภาษาแม่ ภาษาประจำชาติ และภาษาอังกฤษ และตระหนักถึงความจำเป็นในการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ และการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอนด้านภาษา

1.5.2.2 การศึกษาด้านเทคนิคและอาชีวะ (Vocational/ Technical education) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ที่ประชุมจึงเห็นชอบที่จะให้มีการศึกษาแนวทางที่จะก่อให้เกิดการแบ่งปันประสบการณ์ และแนวปฏิบัติที่ดีในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

1.5.2.3 ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน (School leadership) ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการศึกษาในโรงเรียน จึงควรเน้นเรื่องการคัดเลือกและการฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียน โดยรัฐมนตรีศึกษาของสิงคโปร์ได้เสนอให้การสนับสนุนงบประมาณแก่ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน เข้าร่วมหลักสูตร International leaders in education programme (iLEP) ณ สถาบันฝึกอบรมครู (National institute of education) ของสิงคโปร์ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2549

การประชุมรัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียน ครั้งที่ 2 และการประชุม SEAMEC ครั้งที่ 42 ที่สาธารณรัฐอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2550 ที่ประชุมได้เน้นย้ำในประเด็นการส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งและมีความยืดหยุ่น และเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชนอาเซียน โดยมีประเด็นสำคัญ ดังนี้

1.5.3 กฎบัตรอาเซียนที่มีการเสนอให้เพิ่มขอบเขตด้านการศึกษา ซึ่งการศึกษาเป็นส่วนสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้ประชาชนอาเซียนในทุกภาคส่วน โดยการสร้างความตระหนักในเรื่องอัตลักษณ์ของอาเซียน การส่งเสริมกิจกรรมสัมพันธ์ในหมู่ประชาชนอาเซียน และการเพิ่มพูน การฝึกอบรม และพัฒนาทักษะสำหรับเยาวชน ทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี รวมถึงการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึง ความเสมอภาคทางการศึกษา และคุณภาพการศึกษาเป็นประเด็นที่ควรได้รับการหยิบยกขึ้นหารือด้วย

1.5.4 การแลกเปลี่ยนนักเรียนพบว่า โครงการ ASEAN student exchange programme (ASEP) เป็นกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จอย่างมากนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543-2548 ในการเสริมสร้างเครือข่ายทางวิชาการที่เข้มแข็ง และก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนระหว่างกัน ที่ประชุมจึงเห็นควรให้มีการสานต่อโครงการ โดยในปี พ.ศ. 2551 ประเทศมาเลเซียรับเป็นเจ้าภาพจัดกิจกรรมตามด้วยสาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย และเนการาบรูไนดารุสซาลาม ที่จะหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพดำเนินงานโครงการ ตามลำดับ

1.5.5 การสร้างเครือข่ายวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาของอาเซียน เพื่อให้เกิดการแบ่งปันประสบการณ์อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

1.5.6 ความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับซีมีโอ โดยกำหนดสาขาความร่วมมือในสามด้าน คือ การเสริมสร้างสำนึกในความเป็นอาเซียนในกลุ่มนักเรียนของอาเซียน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของอาเซียนในสาขาการศึกษา และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน รวมถึงการร่วมมือกันระหว่างศูนย์ต่าง ๆ ของซีมีโอและอาเซียน

1.5.7 การขยายกรอบความร่วมมือกับประเทศคู่เจรจาของอาเซียน การให้ความสำคัญกับประเทศคู่เจรจาของอาเซียน โดยเฉพาะในกรอบของการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asian Summit: EAS) ซึ่งเป็นการประชุมร่วมระหว่างอาเซียน 10 ประเทศกับประเทศคู่เจรจา 6 ประเทศ ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ที่เห็นชอบให้การศึกษาเป็นหนึ่งในความร่วมมือที่สำคัญ โดยได้เสนอความเป็นไปได้ที่จะมีความร่วมมือในด้านการฝึกอบรมครู การเรียนการสอนด้านภาษา โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ เทคนิค และอาชีวศึกษา และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนการสอน

การประชุมรัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียน ครั้งที่ 3 และการประชุม SEAMEC ครั้งที่ 43 ที่ประเทศมาเลเซีย เมื่อวันที่ 15 มีนาคม พ.ศ. 2551 ที่ประชุมเห็นว่า ความร่วมมือด้านการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศสมาชิกอาเซียน และเป็นมิติที่สำคัญของเสาหลักสามด้านของประชาคมอาเซียน ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคง ประชาคมเศรษฐกิจ และประชาคมสังคมและวัฒนธรรม พร้อมทั้งได้เน้นย้ำบทบาทของการศึกษาในการเพิ่มความตระหนักเรื่องความเป็นอาเซียน การเสริมสร้างอัตลักษณ์ของอาเซียน และการสร้างความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรมในอาเซียน ประเด็นสำคัญดังนี้

1.5.8 กฎบัตรอาเซียน ที่ประชุมรับทราบการลงนามในกฎบัตรอาเซียนของผู้นำรัฐบาลอาเซียนในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 13 ที่ประเทศสิงคโปร์ เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2550 โดยได้บรรจุเรื่องการศึกษาไว้ในกฎบัตรอาเซียน (บทที่ 1 ข้อย่อยที่ 10) ว่า “เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยความร่วมมือที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้นด้านการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีพ และด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างพลังประชาชน และเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ประชาคมอาเซียน (...Develop human resources through closer cooperation in education and life-long learning, and in science and technology, for the empowerment of the peoples of ASEAN and for the strengthening of the ASEAN Community...)” ซึ่งที่ประชุมเห็นว่าความร่วมมือด้านการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศสมาชิกอาเซียน และเป็นมิติ

ที่สำคัญของเสาหลักทั้งสามด้านของประชาคมอาเซียน และได้ย้ำถึงบทบาทของการศึกษาในการเพิ่มความตระหนักในความเป็นอาเซียนอัตลักษณ์ของอาเซียน รวมทั้งการส่งเสริมความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมในอาเซียน

1.5.9 โครงการ Harnessing educational cooperation in the EAS for regional competitiveness and community building ซึ่งเป็นการศึกษาวิจัยภายใต้ความร่วมมือ East asia summit (EAS) ที่มุ่งใน 4 ด้าน คือ การยกระดับมาตรฐานการเรียนการสอน การฝึกอบรมภาษาอังกฤษ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา และการฝึกอบรมด้านเทคนิคและอาชีวศึกษา ที่ประชุมได้เห็นชอบให้กิจกรรมต่าง ๆ ในอนาคตภายใต้กรอบ EAS ดำเนินการผ่านศูนย์กลางภูมิภาคต่าง ๆ ของซีมีโอ โดยให้สำนักเลขาธิการซีมีโอประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับสำนักเลขาธิการอาเซียน

1.5.10 การรื้อฟื้นโครงการ ASEP ที่เป็นการแลกเปลี่ยนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยจะจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำกิจกรรมด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง ราชอาณาจักรไทยเป็นเจ้าภาพจัดกิจกรรมในปี พ.ศ. 2553

1.5.11 การรวบรวมข้อมูลทุน โครงการทุนการศึกษาอาเซียนต่าง ๆ โดยสำนักเลขาธิการอาเซียนจะดำเนินการรวบรวมข้อมูลโครงการทุนการศึกษาในอาเซียนที่มีอยู่ สำหรับใช้พิจารณาการดำเนินงาน โครงการจัดสรรทุนการศึกษา และป้องกันมิให้การจัดสรรทุนเกิดความซ้ำซ้อน

1.5.12 การจัดทำสื่อการเรียนการสอนด้านอาเซียนศึกษา เพื่อใช้ในการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อสร้างความตระหนักในความเป็นอาเซียน โดยกำหนดให้ดำเนินการจัดทำไปแล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. 2552 เพื่อเสนอให้ที่ประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านการศึกษาคั้งที่ 4 พิจารณา

1.5.13 บทบาทของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน และการประสานความร่วมมือระหว่างเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนกับศูนย์กลางภูมิภาคต่าง ๆ ของซีมีโอ โดยที่ประชุมเห็นชอบให้ผู้แทนของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนเข้าร่วมในการประชุมรัฐมนตรีศึกษาอาเซียนครั้งต่อไป เพื่อรายงานผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมา และแผนการดำเนินงานในอนาคต พร้อมทั้งเสนอให้มีการปรับกฎเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน และสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาภูมิภาค และการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนกับ SEAMEO RIHED และสำนักเลขาธิการซีมีโอกับสำนักเลขาธิการอาเซียน

1.5.14 ความร่วมมือด้านการศึกษาในอนาคตควรจะเน้นการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for all: EFA) โดยกำหนดเป้าหมายไว้ในปี พ.ศ. 2558 ที่ประชุมได้มอบให้สำนัก

เลขาธิการซีมีโอ และสำนักเลขาธิการอาเซียนร่วมกันจัดประชุมปฏิบัติการในหัวข้อ “Reaching the unreached” เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแนวปฏิบัติที่ดีระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน

การประชุมรัฐมนตรีด้านการศึกษาของอาเซียน ครั้งที่ 4 และการประชุม SEAMEC ครั้งที่ 44 ที่จังหวัดภูเก็ต เมื่อวันที่ 5-8 เมษายน พ.ศ. 2552 ที่ประชุมรับทราบความก้าวหน้าการดำเนินงานของสำนักเลขาธิการอาเซียนในเรื่องของกฎบัตรอาเซียนที่มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ. 2551 และผลการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 13 ที่ชะอำ-หัวหิน พร้อมทั้งกิจกรรมความร่วมมือภายใต้กรอบซีมีโอและเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน นอกจากนี้ที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาการขอแก้ไขกฎบัตรเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน เพื่อให้บทบาทการดำเนินงานของเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน รวมถึงให้สอดคล้องกับกฎบัตรอาเซียนที่ระบุว่าเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนเป็นองค์ประกอบในองค์กรระดับรัฐมนตรีอาเซียนเฉพาะสาขา (ASEAN sectoral ministerial bodies) ในด้านประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN socio-cultural community) โดยที่ประชุมไม่ขัดข้องในการขอแก้ไขกฎบัตรเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน และเห็นชอบที่จะลงนามร่วมกันในกฎบัตรดังกล่าว ในการประชุมครั้งต่อไปซึ่งกำหนดจะจัดขึ้นในระหว่างวันที่ 25-30 เมษายน พ.ศ. 2553 ที่เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์

บทสรุป ความร่วมมืออาเซียนด้านการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ซึ่งมีเป้าหมายที่จะยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและการพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืน โดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง สำหรับราชอาณาจักรไทยประโยชน์ที่จะได้รับในกรอบความร่วมมือกับอาเซียน ได้แก่ ความช่วยเหลือด้านวิชาการ และเทคนิคภายใต้โครงการต่างๆ รวมทั้งการกำหนดนโยบายที่อาศัยการผลักดันร่วมกันภายใต้กรอบอาเซียน นอกจากนี้ยังเป็น โอกาสในการเสริมสร้างศักยภาพของประเทศ และโอกาสที่จะมีสิทธิมีเสียงในการผลักดันนโยบายของประเทศสู่เวทีระดับนานาชาติ ตลอดจน โอกาสในการรักษาผลประโยชน์ของประเทศในเวทีโลก ความร่วมมือระหว่างราชอาณาจักรไทยด้านการศึกษาเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายโอกาสทางการศึกษา การยกระดับคุณภาพการศึกษา การนำโครงสร้างพื้นฐานสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามารองรับการขยายโอกาสและการยกระดับคุณภาพให้เป็นการศึกษา ตลอดจนการบริหารจัดการทางการศึกษาในเชิงคุณภาพ เพื่อสร้างประชาคมอาเซียนดินแดนแห่งความสงบสุข สันติภาพ และมีความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน

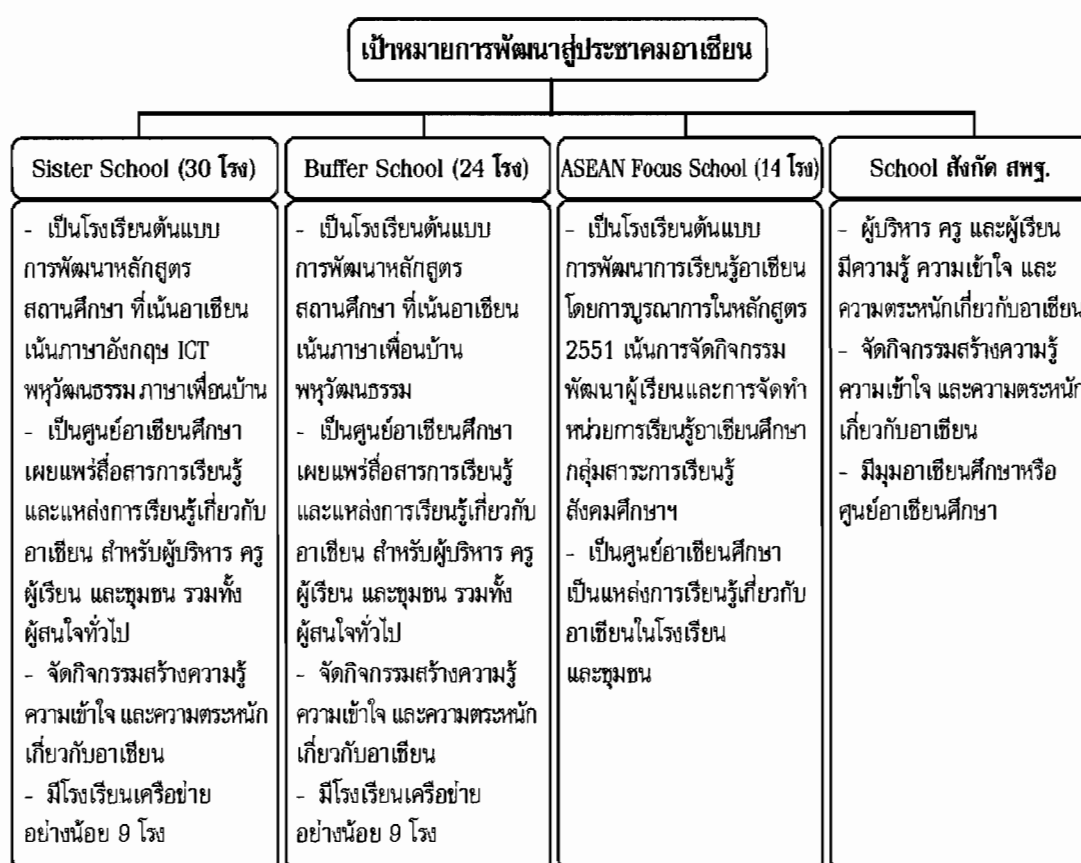
ที่มาของโรงเรียนต้นแบบเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีโครงการ Education hub school และอยู่ระหว่างดำเนินโครงการ Spirit of ASEAN (Sister/ Partner school และ Buffer school) สำหรับกิจกรรมที่ได้ดำเนินการไปแล้วในปี พ.ศ. 2554 คือ การพัฒนาหลักสูตรและสื่อเกี่ยวกับอาเซียน รวมทั้งกิจกรรมค่ายเยาวชนเพื่อการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีการเตรียมตัวสู่ประชาคมอาเซียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้ดำเนินโครงการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค (Education hub) โดยมอบหมายให้สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาดำเนินกิจกรรมโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน: Spirit of ASEAN เพื่อเตรียมเยาวชนไทยให้มีความพร้อมในการเป็นสมาชิกที่ดีของประชาคมอาเซียน สามารถติดต่อสื่อสารและอยู่ร่วมกัน ได้บนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกัน โดยคัดเลือกโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจากทุกภูมิภาคเข้าร่วมโครงการเพื่อพัฒนาให้มีความพร้อมและศักยภาพ ในการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนเป็นศูนย์การเรียนรู้อาเซียน จำนวน 68 แห่ง แบ่งเป็น โรงเรียน 3 รูปแบบ คือ

1. โรงเรียน Sister school จำนวน 30 แห่ง เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี และภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียน อีก 1 ภาษา พหุวัฒนธรรม
2. โรงเรียน Buffer school จำนวน 24 แห่ง เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เน้นการเรียนการสอนภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียน 1 ภาษา (ภาษาของประเทศที่มีชายแดนติดที่ตั้งของโรงเรียน เช่น ลาว พม่า กัมพูชา และมาเลเซีย) พหุวัฒนธรรม เทคโนโลยี และพัฒนาให้เป็นศูนย์อาเซียนศึกษาที่มีความพร้อมและศักยภาพ ในการจัดกิจกรรมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก รวมทั้งจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ซึ่งประกอบด้วยเสาหลัก 3 เสา ได้แก่
 - 2.1 เสาหลักประชาคมการเมืองและความมั่นคง (ASEAN political and security community)
 - 2.2 เสาหลักประชาคมเศรษฐกิจ (ASEAN economic community) และ
 - 2.3 เสาหลักประชาคมสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN socio-cultural community)
3. ASEAN focus school จำนวน 14 แห่ง ทั้งนี้มีโรงเรียนที่เป็นเครือข่ายมากกว่า 500 แห่ง โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าวขณะนี้กำลังดำเนินการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน และจัดกิจกรรมในโรงเรียนเพื่อสร้างความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาโรงเรียนได้จัดกิจกรรมหลากหลาย เช่น การเรียนรู้ผ่านสื่อ อุปกรณ์ รูปภาพ วิดีทัศน์ นิทรรศการ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการติดต่อบริการกับโรงเรียนในประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อ ICT (Information communication technology) ซึ่งกิจกรรมที่กล่าวมาเป็นการออกแบบและจัดประสบการณ์ให้โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้นักเรียนในโรงเรียนที่เป็นศูนย์อาเซียนและโรงเรียนเครือข่ายได้ลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรง และมีกิจกรรมค่ายสร้างสรรค์ที่เน้นการสร้างความตระหนักเรื่องประชาคมอาเซียน

ภาพที่ 2 เป้าหมายการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน

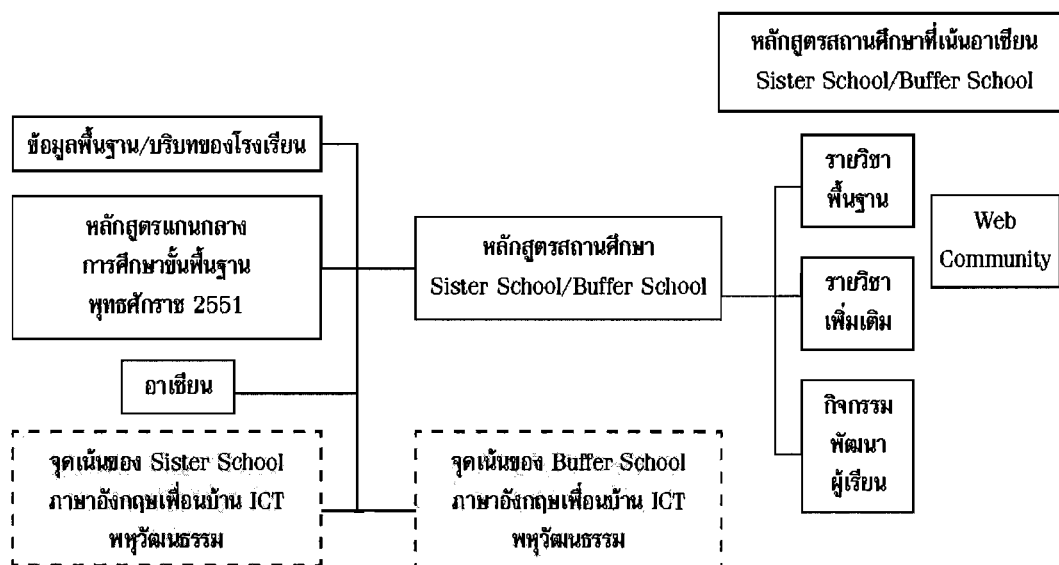
ดังนั้น เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ให้ผู้เรียนอย่างสูงสุด อันจะเป็นพลังการขับเคลื่อนการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียนในทุกพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ สพฐ. โดยสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา พิจารณาเห็นว่า การสร้างศักยภาพให้แก่สถานศึกษา และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนเป็นเรื่องที่สำคัญที่มีผลต่อการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคม

อาเซียน จึงได้จัดทำเอกสารแนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน เป็นการเตรียมความพร้อมของเด็กไทย เพื่อการอยู่ร่วมกับประชาชนของประเทศต่าง ๆ ในปี พ.ศ. 2558

การดำเนินการนำแนวคิดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการดำเนินการ จึงเน้นที่การผสมผสานแนวคิดดังกล่าวเข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษาให้การทำงานทั้งหมดเป็นการทำงานตามปกติ โดยเป็นการประกันผลได้ว่าผู้เรียนมีคุณภาพตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดไว้ ขณะเดียวกันก็เป็นการเตรียมการให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติค่านิยมของพลเมืองไทยที่มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถอยู่ในประชาคมอาเซียนได้อย่างดี

สำหรับโรงเรียน Sister school และ Buffer school อาจมีการพัฒนาที่ผู้เรียนในด้านการเตรียมการสู่ประชาคมอาเซียนที่มีความเข้มข้นในเรื่องของการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งเป็นภาษาของอาเซียน เรื่องของการใช้ภาษาต่างประเทศที่สองที่เป็นภาษาเพื่อนบ้าน รวมไปถึงจนถึงการศึกษาเพื่อความเข้าใจ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีระบบการสื่อสารที่เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social network) ในการติดต่อสื่อสารและเรียนรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียนอื่น ๆ ในประเทศอาเซียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ยังได้ประสานความร่วมมือกับศูนย์ SEAMOLEC ดำเนินโครงการ โรงเรียนคู่พัฒนาระหว่าง โรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศไทย และสาธารณรัฐอินโดนีเซีย เพื่อสร้างความร่วมมือด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาผ่านการเรียนรู้ร่วมกัน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้ วัฒนธรรม และค่านิยมระหว่างกันด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยคัดเลือกโรงเรียนมัธยมศึกษาเข้าร่วมโครงการ จำนวน 23 แห่ง เป็นโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมและปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ และมีค่านิยมที่ดีเกี่ยวกับประเด็นสำคัญของอาเซียน ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 สอดคล้องกับกรอบความร่วมมือและกระชับความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน และประเทศในภูมิภาคเอเชียที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นอาเซียน

คุณลักษณะเด็กไทยในประชาคมอาเซียน กำหนดเป็นลักษณะ 3 ด้าน ดังนี้
ด้านความรู้

1. มีความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียนในด้านการเมืองเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
2. มีความรู้เกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียน

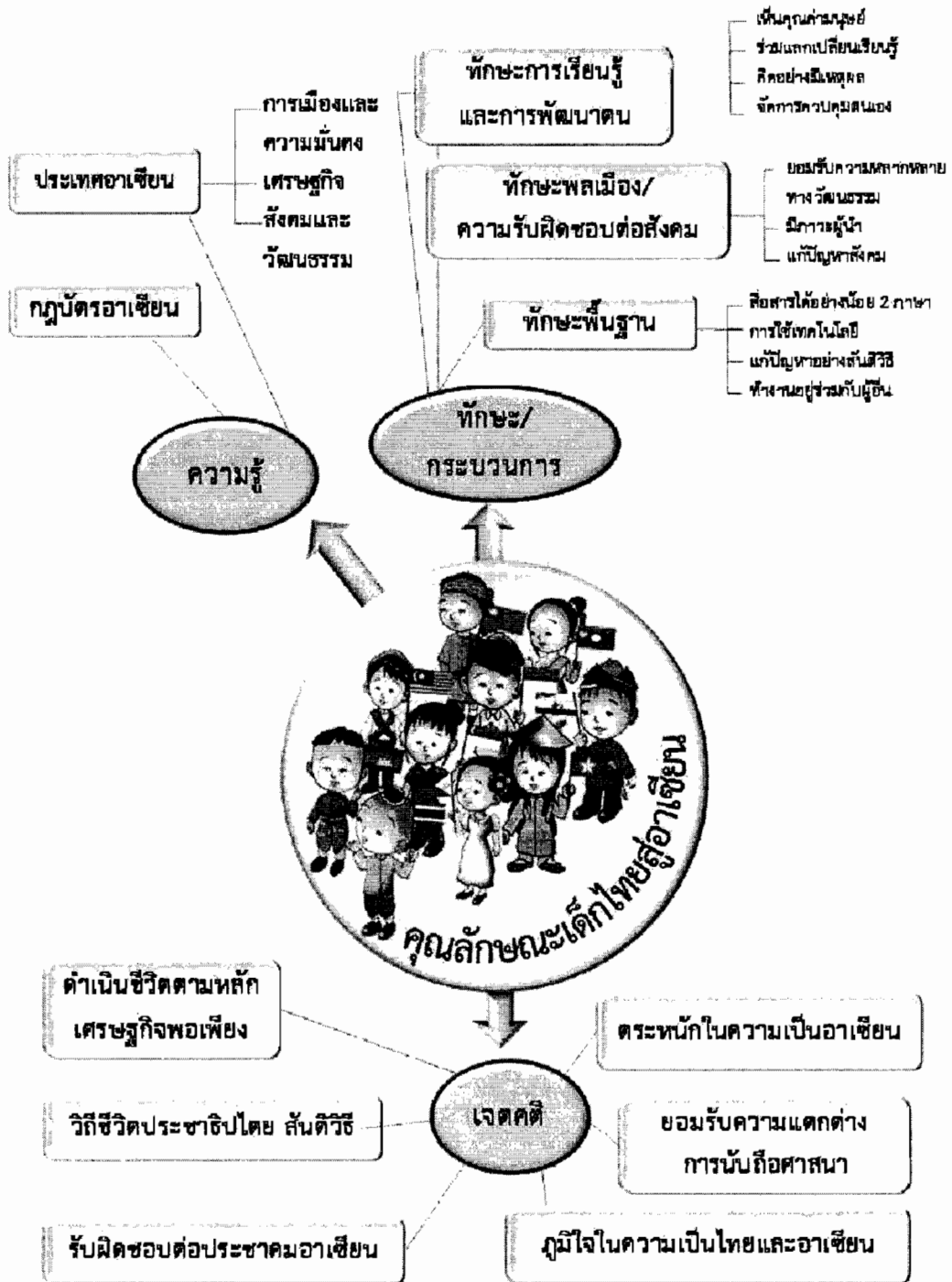
ด้านทักษะ/ กระบวนการ

1. ทักษะพื้นฐาน
 - 1.1 สื่อสาร ได้อย่างน้อย 2 ภาษา (ภาษาอังกฤษ และภาษาประเทศเพื่อนบ้านอีกอย่างน้อย 1 ภาษา)
 - 1.2 มีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์
 - 1.3 มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสันติวิธี
 - 1.4 มีความสามารถในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น
2. ทักษะพลเมือง/ ความรับผิดชอบทางสังคม
 - 2.1 เคารพและยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม
 - 2.2 มีภาวะผู้นำ
 - 2.3 เห็นปัญหาสังคมและลงมือทำเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง
3. ทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตน
 - 3.1 เห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน

- 3.2 มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 3.3 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีวิธีคิดอย่างถูกต้อง
- 3.4 มีความสามารถในการจัดการ/ ควบคุมตนเอง

ด้านเจตคติ

- 1. มีความภูมิใจในความเป็นไทย/ ความเป็นอาเซียน
- 2. ร่วมกันรับผิดชอบต่อประชาคมอาเซียน
- 3. มีความตระหนักในความเป็นอาเซียน
- 4. มีวิถีชีวิตประชาธิปไตย ยึดมั่นในหลักธรรมภิบาล สันติวิธี/ สันติธรรม
- 5. ยอมรับความแตกต่างในการนับถือศาสนา
- 6. ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แผนภาพคุณลักษณะเด็กไทยในประชาคมอาเซียน

ภาพที่ 4 คุณลักษณะเด็กไทยในประชาคมอาเซียน

แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

การบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาเด็กไทยให้มีศักยภาพและคุณลักษณะที่จะดำรงชีวิตในประชาคมอาเซียนได้อย่างมีความสุข หน่วยงานด้านการศึกษาทุกระดับ ตลอดจนทุกภาคส่วนในสังคมจะต้องร่วมมือกัน

1. แนวทางการบริหารจัดการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตาม ประเมินผล เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

1.1 กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ โครงการ และกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

1.2 แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงานดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์

1.3 ประชุม/ อบรม/ ชี้แจง/ สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ ครู และผู้เกี่ยวข้อง

1.4 สนับสนุนและจัดสรรงบประมาณให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในการดำเนินงาน

1.5 พัฒนาสื่อสำหรับสถานศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.6 เสริมสร้างความตระหนัก ความรู้ และความเข้าใจ เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

1.7 ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การประกวด การแข่งขัน การจัดกิจกรรม การแลกเปลี่ยนนักเรียน เป็นต้น

1.8 ส่งเสริม สนับสนุนให้จัดตั้งองค์กรดำเนินงานเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เช่น สมาคม/ ชมรมครูอาเซียน

1.9 กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

1.10 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในรูปแบบที่หลากหลาย

2. แนวทางการบริหารจัดการของเขตพื้นที่การศึกษา

การบริหารจัดการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์เขตพื้นที่การศึกษาควรมีแนวทางการบริหารจัดการ ดังนี้

2.1 แต่งตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ/ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง

2.2 ประชุมคณะกรรมการ สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในการดำเนินงานตลอดแนว พร้อมวางแผนกำหนดกิจกรรมปฏิทินดำเนินงาน

2.3 ส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ เอกสาร เป็นต้น

2.4 วางแผนพัฒนาครู ผู้บริหาร บุคลากรในโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้อง

2.5 จัดตั้งเครือข่ายในระดับเขตพื้นที่ มีผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด ผู้แทนหอการค้าจังหวัด ผู้แทนฝ่ายความมั่นคง ผู้แทนฝ่ายวัฒนธรรม ผู้แทนองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น

2.6 กำหนดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนเป็นประจำทุกปีการศึกษาในช่วงวันอาเซียน (วันที่ 8 สิงหาคมของทุกปี) หรือช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยกำหนดให้มีกิจกรรมประกวด แข่งขัน อันแสดงให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

2.7 ส่งเสริม สนับสนุนให้จัดตั้งองค์กรดำเนินงานเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เช่น สมาคม/ ชมรมครูอาเซียน

2.8 กำหนดให้มีการวางแผนการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลอย่างเป็นระบบ และรายงานการดำเนินงาน

2.9 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในรูปแบบที่หลากหลาย

3. แนวทางการบริหารจัดการของสถานศึกษา

การบริหารจัดการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนให้บรรลุเป้าหมาย สถานศึกษาคควรมีแนวทางทางการดำเนินงานและจัดการ ดังนี้

3.1 แต่งตั้งคณะกรรมการ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน และผู้แทนจากหน่วยงานองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน

3.2 ประชุมคณะกรรมการเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในการดำเนินงานตลอดแนว พร้อมวางแผนกำหนดกิจกรรม/ ปฏิทินการดำเนินงาน

3.3 ส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงาน เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ เอกสาร เป็นต้น

3.4 วางแผนพัฒนาครู บุคลากร และผู้เกี่ยวข้องให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.5 จัดตั้งเครือข่ายในสถานศึกษา มีผู้เกี่ยวข้อง เช่น นายอำเภอ ผู้แทนฝ่ายวัฒนธรรม ผู้แทนสำนักงานเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการ/ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

3.6 กำหนดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การดำเนินงานพัฒนาการเรียนรู้อุทิศ
ประชาคมอาเซียนเป็นประจำทุกปี โดยกำหนดให้มีกิจกรรมประกวด แข่งขัน อันแสดงให้เห็นถึง
ความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

3.7 กำหนดให้มีการนิเทศภายในสถานศึกษาตามอย่างเป็นระบบ

3.8 สนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเป็นสมาชิกสมาคม/ ชมรมครูอาเซียน
ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ

3.9 มีการสรุปและรายงานผลการดำเนินงาน พร้อมประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน
อย่างต่อเนื่องในรูปแบบที่หลากหลาย

4. แนวทางการส่งเสริมสนับสนุนของหน่วยงาน องค์กร เครือข่ายอื่น ๆ

4.1 จัดทำโครงการผู้นำเยาวชนอาเซียนในเชิงวิชาการ สันทนาการ วัฒนธรรม
และให้ผู้เข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้

4.2 บูรณาการขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต
เพื่อเสริมสร้างพลังแก่เยาวชนอาเซียน

4.3 สร้างความรู้สึกร่วมกันหนึ่งเดียวกันด้วยการจัดตั้งเครือข่ายเยาวชนอาเซียน พัฒนา
เครือข่ายผู้นำเยาวชนอาเซียนให้มีความแข็งแกร่งระดับภูมิภาคในด้านต่าง ๆ (ประเพณี วัฒนธรรม
สิ่งแวดล้อม) ด้วยการให้องค์กรของรัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานอื่นเข้ามามีส่วนร่วม

4.4 ใช้ศิลปะ วัฒนธรรม และสื่อเทคโนโลยี เป็นสื่อในการพัฒนาวัฒนธรรมของ
ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคอาเซียน

4.5 ส่งเสริมภาวะผู้นำเพื่อนำไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการศึกษาทั้งในและ
นอกโรงเรียน ควบคู่ไปกับการส่งเสริมมิตรภาพ และความร่วมมือระหว่างกันในภูมิภาค

4.6 ส่งเสริมให้เยาวชนแบ่งปันความคิดและเป้าหมายร่วมกันด้วยการสร้างเครือข่าย
และนำเทคโนโลยีมาใช้ เพื่อให้มีความเข้าใจร่วมกันภายใต้การสนับสนุนขององค์กรภาครัฐและ
เอกชน

4.7 จัดทำโครงการเสียดวงจากเยาวชนอาเซียนสู่การปฏิบัติ เพื่อให้ข้อเสนอของเยาวชน
อาเซียนเป็นรูปธรรม ได้แก่ โครงการอาสาสมัครสอนหนังสือแก่เยาวชนด้อยโอกาส โดยจัดตั้ง
เครือข่ายขบวนการด้านการศึกษาในอาเซียน เพื่อสนับสนุนพลังของเยาวชนในการจัดการศึกษาแก่
ผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาตลอดชีวิต

4.8 จัดตั้งชมรมวัฒนธรรมอาเซียน ในสถานศึกษาเพื่อเผยแพร่กิจกรรมและวัฒนธรรม
ที่หลากหลายของภูมิภาค

4.9 มีเว็บไซต์เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารระหว่างเยาวชนอาเซียน เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี และเครือข่ายของเยาวชนอาเซียน

5. การพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนในสถานศึกษาทั้งระบบ

ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความสำเร็จที่ตัวนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อความสำเร็จที่ยั่งยืนทั้งตัวนักเรียนเองและสถานศึกษา จำเป็นจะต้องดำเนินงานตามหลักการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ โดยบูรณาการในทุกด้าน ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และงานบริหารงานทั่วไป โดยให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมคิดร่วมทำ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 19)

ด้านการบริหารจัดการ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะผลักดันให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จก็คือ ผู้บริหาร ที่ต้องรับรู้ เข้าใจ และยอมรับงานนี้อย่างจริงจัง ซึ่งมีกระบวนการในการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่สำคัญ ดังนี้

1. นำเรื่องอาเซียนเข้าเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของสถานศึกษา
2. สร้างความเข้าใจร่วมกันในเป้าหมาย นโยบาย และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน
3. กำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม
4. กำหนดบทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ อย่างชัดเจน
5. มีการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อาเซียนในสถานศึกษา
6. สร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรในโรงเรียนที่ร่วมดำเนินงานอย่างจริงจัง
7. มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน
8. จัดสรรงบประมาณ สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ
9. พัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาโดยเฉพาะครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน
10. จัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาเซียน
11. มีการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานกับผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชน
12. มีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ด้านการจัดการเรียนรู้ ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำเนินชีวิตด้วยดีในประชาคมอาเซียน ซึ่งต้องดำเนินงานทั้งระบบในสถานศึกษาในทุก ๆ ด้าน ดังได้กล่าวมาแล้วนั้น งานวิชาการหรืองานจัดการเรียนรู้ถือเป็นงานหลักเป็นงานที่จะส่งผลโดยตรงให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ควรจะต้องมีการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แผนยุทธศาสตร์อาเซียนของชาติ/ กระทรวงศึกษาธิการ และเป้าหมายของการเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อกำหนดเป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการทุกกิจกรรมทั้งระบบโรงเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน กิจกรรมทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน นอกจากนี้จะต้องเป็นหลักสูตรที่ยึดผลการเรียนรู้ เน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเป็นกิจกรรมที่มีความหมายต่อผู้เรียน/ ชุมชน

ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา สถานศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนการสอน และที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรง โดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน
2. กำหนดรูปแบบ แนวการดำเนินงานจัดกิจกรรม รวมทั้งงบประมาณ และทรัพยากรสนับสนุน และกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจน
3. สร้างความรู้ความเข้าใจและการยอมรับร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และแผนงาน
4. ดำเนินกิจกรรมตามแผน
5. มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์และการประสานงานทั้งภายในสถานศึกษาระหว่างสถานศึกษาและชุมชน
6. มีการติดตามประเมินการจัดกิจกรรมและนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรม
7. มีการจัดเก็บข้อมูลและรายงานอย่างเป็นระบบ รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยใช้เครือข่ายการสื่อสารในท้องถิ่น

ด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกับชุมชน และให้ชุมชนรวมทั้งหน่วยงานภายนอกเป็นแหล่งเรียนรู้ เช่น

1. สถานศึกษาจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักในการอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียน

2. ส่งเสริมให้บุคคลภูมิปัญญาในท้องถิ่นร่วมให้การเรียนรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างความตระหนักในบทบาทของการเป็นแหล่งเรียนรู้ และ ต้นแบบวิถีชีวิตอันดีงามของไทยที่จะสืบทอดแก่เด็กไทย
3. ประสานความร่วมมือกับชุมชนในการจัดตั้ง และพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น ในท้องถิ่น และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน
4. สถานศึกษาและชุมชน รวมทั้งเครือข่ายการพัฒนา มีการจัดกิจกรรมร่วมกันอย่าง หลากหลาย รวมทั้งการให้ความรู้แก่นักเรียนและประชาชนในท้องถิ่น

รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

รูปแบบ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Model” หรือ โมเดล รูปแบบเป็นรูปธรรมของ ความคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งบุคคลแสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น เป็นคำอธิบาย เป็นแผนผัง ไคอะแกรม หรือแผนภาพ เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น (ทิสนา แคมณี, 2548, หน้า 45) ปัจจุบันคำว่า รูปแบบ ได้เข้ามามีบทบาทในการวิจัยและการทำ วิทยานิพนธ์ของนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น โดยใช้คำว่า รูปแบบ ต้นแบบ ตึกตา วงจรแบบ แบบจำลอง ตัวแบบ เป็นต้น (อุทุมพร จามรมาน, 2541, หน้า 43) Longman (1981) ให้ความหมายของรูปแบบ โดยสรุป 3 ลักษณะใหญ่ คือ

1. รูปแบบ หมายถึง สิ่งซึ่งเป็นแบบย่อส่วนของของจริง เช่น รูปแบบของเรือดำน้ำ
2. รูปแบบ หมายถึง สิ่งของหรือคนที่นำมาใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการบางอย่าง เช่น ครูแบบอย่าง นักเดินแบบ หรือแม่แบบในการวาดภาพศิลป์
3. รูปแบบ หมายถึง แบบหรือรุ่นของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ รุ่น 486DX

แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Raj (1996) ซึ่งได้ให้ความหมายของคำว่า รูปแบบในหนังสือ Encyclopedic of psychology and education ไว้ 2 ความหมาย ดังนี้

1. รูปแบบ หมายถึง รูปย่อของความจริงของปรากฏการณ์ ซึ่งแสดงด้วยข้อความ จำนวน หรือภาพ โดยการลดทอนเวลาและเทศะ ทำให้เข้าใจความจริงของปรากฏการณ์ได้ดียิ่งขึ้น
 2. รูปแบบ หมายถึง ตัวแทนของการใช้แนวคิดของโปรแกรมที่กำหนดไว้เฉพาะ
- รูปแบบเป็นการจำลองความจริง (Stoner & Wankel, 1986, p. 36) ทำให้ความสลับซับซ้อน หรือสิ่งที่เข้าใจยากนั้นสามารถอธิบายให้ เข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น (Daft, 1992; Keeves, 1988) ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นถึงโครงสร้างความคิดองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ของ องค์ประกอบต่าง ๆ (พูนสุข หิงคานนท์, 2540) ให้เป็นแบบจำลอง หรือ โครงสร้างแทนสภาพ

ความจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง (วัชณีย์ เชาว์ดำรง, 2542) ที่บุคคลแสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง กล่าวอีกนัยหนึ่ง รูปแบบเป็นการสร้างขึ้นเพื่อย่อส่วนปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เสนอได้ศึกษาและพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นแนวทางอย่างใดอย่างหนึ่ง (เบญจพร แก้วมีศรี, 2545) คุณค่าของรูปแบบในทางการวิจัย จะช่วยในการสร้างทฤษฎีและนำทฤษฎีไปใช้รูปแบบทำให้เกิดความชัดเจนในการอธิบาย ช่วยให้ทราบแหล่งสมมติฐานที่ยังไม่ได้พิสูจน์

นอกจากนี้รูปแบบยังเป็นเครื่องกรองข้อเท็จจริงแสดงการเป็นตัวแทนความจริงที่ยังไม่สมบูรณ์ ช่วยให้ นักวิจัยคาดหวังผลลัพธ์บางอย่างหรืออาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ทฤษฎี คือ รูปแบบทดสอบแล้วนั่นเอง ทั้งนี้ในทางสังคมศาสตร์รูปแบบจะมีลักษณะเชิงนามธรรมเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ เพื่อใช้ในการนิยามคุณลักษณะและ/ หรือบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญ ๆ ของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ แต่รูปแบบไม่ใช่การบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียดทุกแง่มุม เพราะการทำเช่นนั้นจะทำให้รูปแบบมีความซับซ้อนและยุ่งยากเกินไปในการทำทำความเข้าใจ ซึ่งจะทำให้คุณค่าของรูปแบบนั้นด้อยลงไป ส่วนการที่จะระบุว่ามีรูปแบบหนึ่ง ๆ จะต้องมีการละเอียดมากขึ้นเพียงใดจึงจะเหมาะสมและรูปแบบนั้น ๆ ควรมีย่อสรุปประกอบอะไรบ้างไม่ได้มีข้อกำหนดเป็นการตายตัว ทั้งนี้แล้วแต่ปรากฏการณ์แต่ละอย่างและวัตถุประสงค์ของผู้สร้างรูปแบบที่ต้องการจะอธิบายปรากฏการณ์นั้น ๆ (Bardo & Hartman, 1982) คุณค่าอีกประการหนึ่งของรูปแบบ คือ สามารถพยากรณ์หรือควบคุมเกี่ยวกับโครงสร้างและการเคลื่อนไหวของสภาพความเป็นจริงที่ค้นคว้าอยู่

1. ประเภทของรูปแบบ

นักวิชาการหลายท่านได้แบ่งประเภทของรูปแบบไว้หลายลักษณะซึ่งแตกต่างกันไป ดังนี้ Smith (1980) จำแนกประเภทของรูปแบบออกเป็นดังนี้

1. รูปแบบเชิงกายภาพ (Physical model) ได้แก่

1.1 รูปแบบคล้ายจริง (Iconic model) มีลักษณะคล้ายของจริง เช่น เครื่องบินจำลอง หุ่นไล่กา หุ่นตามร้านตัดเสื้อผ้า เป็นต้น

1.2 รูปแบบเหมือนจริง (Analog model) มีลักษณะคล้ายปรากฏการณ์จริง เช่น การทดลองทางเคมีในห้องปฏิบัติการก่อนจะทำการทดลองจริง เครื่องบินจำลองที่บินได้ หรือเครื่องบิน เป็นต้น แบบจำลองชนิดนี้ใกล้เคียงความจริงกว่าแบบแรก

2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic model) ได้แก่

2.1 รูปแบบข้อความ (Verbal model) หรือรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative model) รูปแบบนี้พบบ่อยมากที่สุด เป็นการใช้อธิบายปรากฏการณ์หรือการอธิบายโดยย่อ เช่น คำพรรณนา ลักษณะงาน คำอธิบายรายวิชา เป็นต้น Bertalanffy (1968) ผู้สร้างทฤษฎีระบบ กล่าวว่า การมีรูปแบบ

ที่เป็นข้อความนั้นแม้บางครั้งจะเข้าใจได้ยากแต่ก็ยังคงดีกว่าไม่มีรูปแบบเสียเลย เพราะอย่างน้อยก็เป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบประเภทอื่นต่อไป

2.2 รูปแบบทางคณิตศาสตร์ (Mathematical model) หรือรูปแบบเชิงปริมาณ (Quatitative model) เช่น สมการ และ โปรแกรมเชิงเส้น เป็นต้น

แนวความคิดจำแนกรูปของ Smith (1980) มีความคล้ายกับแนวความคิดจำแนกรูปแบบระบบทางการจัดการศึกษาของนิคม ทาแดง (2536) โดยแบ่งรูปแบบออกเป็น 4 แบบ คือ แบบไอคอนิก แบบอนาล็อก แบบสัญลักษณ์ และแบบแนวคิด แต่ในที่นี้ได้รวมรูปแบบแนวคิด และแบบสัญลักษณ์ไว้กับแบบอนาล็อก เพื่อความเข้าใจง่ายเพราะทั้งสองแบบเป็นประเภทเดียวกัน

1. รูปแบบระบบแบบไอคอนิก (Iconic models) เป็นการจำลองระบบด้วยภาพเหมือนภาพถ่าย หรือสัญลักษณ์โครงสร้างทางกายภาพ ในระบบทางการศึกษารูปแบบระบบไอคอนิก มีความเหมาะสมที่จะใช้กับระบบทางการศึกษาระดับการสอน และระดับประสบการณ์การเรียนรู้ เช่น ระบบการทดลองทางวิทยาศาสตร์ ระบบการผลิตผลงานด้วยอาชีพเฉพาะอย่างต่าง ๆ เป็นต้น

2. รูปแบบระบบแบบอนาล็อก (Analog models) เป็นระบบเทียบเหมือนที่ใช้สิ่งแทนที่กำหนดขึ้นแทนส่วนประกอบ องค์ประกอบ และกระบวนการเปลี่ยนแปลงของระบบจริงสามารถลดความสลับซับซ้อนของระบบจริงและแสดงเฉพาะส่วนสำคัญของระบบทำให้เข้าใจระบบโดยรวมได้ง่าย ซึ่งสามารถแสดงได้ด้วยภาษา (Language analog) แผนภูมิ (Flow chart) แผนที่ (Map) และกราฟ (Graph)

2.1 รูปแบบระบบอนาล็อกภาษา ประกอบด้วยส่วนที่เป็นปณิธาน และเป้าหมาย (Mission statement) เกณฑ์การออกแบบระบบ (Design criteria) เป้าหมายเชิงปฏิบัติ (Performance goals) ส่วนที่เป็นปัจจัยนำเข้าผลลัพธ์ (Inputs/ Outputs) (หมายความว่า ในระบบย่อย คือ ระบบปัจจัยนำเข้าจะต้องมีผลลัพธ์ออกมา การใส่ปัจจัยจึงจะบรรลุวัตถุประสงค์ส่วนที่เป็น) ผลลัพธ์/ปัจจัยนำเข้า (Outputs/ Inputs) (หมายความว่า ส่วนที่เป็นผลลัพธ์บางส่วนจะต้องเป็นปัจจัยนำเข้าสำหรับวงจรผลย้อนกลับด้วย) และข้อความส่วนที่เป็นวงจรย้อนกลับที่มีคนเป็นหลัก

2.2 รูปแบบระบบแบบอนาล็อกแผนภูมิ เป็นการใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ แทนส่วนประกอบ องค์ประกอบและกระบวนการเปลี่ยนแปลง ใช้เส้นหัวลูกศรแทนทิศทางการเปลี่ยนแปลงและการเคลื่อนย้ายของข้อมูลต่าง ๆ

2.3 รูปแบบระบบแบบอนาล็อกแผนภาพ โดยเน้นโครงสร้างที่ไม่ละเอียดเท่ากับภาพ แต่ใช้สัญลักษณ์แทนส่วนประกอบองค์ประกอบ และส่วนการเปลี่ยนแปลงของระบบอาจใช้หลายภาพหรือหลายแผ่นแทนการเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาต่าง ๆ

2.4 รูปแบบระบบบนาล็อกแผนที่เป็นการใช้สัญลักษณ์แทนส่วนประกอบและองค์ประกอบต่าง ๆ ในสถานที่จริง

2.5 รูปแบบระบบบนาล็อกกราฟ ใช้ระยะแกน X และ Y แทนส่วนประกอบหรือองค์ประกอบของระบบ ใช้เส้นและสัญลักษณ์แทนการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงของระบบ

นอกจากนี้ Keeves (1988) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์โดยยึดแนวทาง Caplan and Tutsuka และพัฒนาการใช้รูปแบบทางการศึกษาเป็น 4 ประเภท คือ

1. รูปแบบเชิงเทียบเคียง (Analog model) เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปนัยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่น รูปแบบในการทำนายจำนวนนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบเปรียบเสมือนกับน้ำที่ไหลเข้าถึง นักเรียนที่ออกจากระบบลดด้วยนักเรียนที่ออกจากระบบ เป็นต้น จุดมุ่งหมายของรูปแบบก็เพื่ออธิบายการเปลี่ยนแปลงประชากรนักเรียนของโรงเรียน

2. รูปแบบเชิงข้อความ (Semantic model) เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็น โครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ และใช้ข้อความในการอธิบายเพื่อให้เกิดความกระจ่างมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามก็ได้มีการนำรูปแบบนี้มาใช้ในการศึกษามาก เช่น รูปแบบการเรียนรู้ในโรงเรียน

3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical model) เป็นรูปแบบที่ใช้แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ หรือตัวแปร โดยสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจะนำไปใช้ในด้านพฤติกรรมศาสตร์มากขึ้น โดยเฉพาะในการวัดและประเมินผลทางการศึกษา รูปแบบลักษณะนี้สามารถนำไปสู่การสร้างทฤษฎีเพราะสามารถนำไปทดสอบสมมติฐานได้ รูปแบบทางคณิตศาสตร์นี้ส่วนมากพัฒนามาจากรูปแบบเชิงข้อความ

4. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal model) เป็นรูปแบบที่เริ่มมาจากการนำเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path analysis) ในการศึกษาเกี่ยวกับพันธุศาสตร์ รูปแบบเชิงสาเหตุทำให้สามารถศึกษา รูปแบบเชิงข้อความที่มีตัวแปรสลับซับซ้อนได้ แนวคิดสำคัญของรูปแบบนี้ คือ ต้องสร้างขึ้นจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหรืองานวิจัยที่มีมาแล้ว รูปแบบจะเขียนในลักษณะสมการเส้นตรง แต่ละสมการแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุเชิงผลระหว่างตัวแปร จากนั้นมีการเก็บรวมข้อมูลในสภาพการณ์ที่เป็นจริงเพื่อทดสอบรูปแบบ รูปแบบเชิงสาเหตุนี้แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

4.1 รูปแบบระบบเส้นเดียว (Recursive model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรด้วยเส้นโยงที่มีทิศทางของการเป็นสาเหตุในทิศทางเดียว โดยไม่มีความสัมพันธ์ย้อนกลับ

4.2 รูปแบบเชิงสาเหตุเส้นคู่ (Non-recursive model) คือ รูปแบบที่แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร โดยมีทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรภายในตัวแปรหนึ่งอาจเป็นทั้งตัวแปรเชิงเหตุและเชิงผลพร้อมกัน จึงมีทิศทางย้อนกลับได้

ทิสนา แคมมณี (2548) ได้สรุปรูปแบบที่นิยมใช้กันอยู่ทั่วไป 4 ลักษณะ คือ

1. รูปแบบเชิงเปรียบเทียบ ได้แก่ ความคิดที่แสดงออกในลักษณะของการเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ อย่างน้อย 2 สิ่งขึ้นไป รูปแบบลักษณะนี้ใช้กันมากทางด้านวิทยาศาสตร์กายภาพ สังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์
2. รูปแบบเชิงภาษา ได้แก่ ความคิดที่แสดงออกผ่านทางภาษา (พูดและเขียน)
3. รูปแบบเชิงแผนผัง ได้แก่ ความคิดที่แสดงออกผ่านทางแผนผัง แผนภาพ ไคอะแกรม กราฟ เป็นต้น
4. รูปแบบเชิงสาเหตุ ได้แก่ ความคิดที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ของสภาพการณ์/ ปัญหาใด ๆ

กล่าวโดยสรุป เมื่อพิจารณาการจำแนกแนวคิดนักการศึกษา แนวคิดของ Smith (1980) และนิคม ทาแดง (2536) ก่อนข้างจะครอบคลุมทุกแนวคิด นั่นคือ

1. รูปแบบเชิงกายภาพ ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบระบบไอโคนิกที่เน้นสิ่งที่เป็นรูปธรรม เป็นของจริงหรือของจำลองที่สร้างขึ้นเพื่อเลียนแบบของจริง
2. รูปแบบเชิงสัญลักษณ์ หรือรูปแบบเชิงอนาล็อก ซึ่งประกอบด้วย รูปแบบที่เป็นในเชิงเปรียบเทียบ รูปแบบเชิงภาษา รูปแบบที่เป็นแผนภูมิ รูปแบบเชิงสาเหตุ และรูปแบบเชิงสัญลักษณ์ ตัวเลข สำหรับการวิจัยครั้งนี้อาศัยแนวคิดการนำเสนอรูปแบบเชิงอนาล็อก 2 ลักษณะ คือ รูปแบบเชิงภาษา (Language analog) และรูปแบบที่เป็นแผนภูมิ (Flow chart)

2. องค์ประกอบของรูปแบบ

นักการศึกษาได้เสนอความคิดมากมายจากการศึกษาเอกสาร พบว่า ไม่ปรากฏหลักเกณฑ์ที่เป็นกฎเกณฑ์ตายตัวว่า รูปแบบนั้นจะต้องมีองค์ประกอบอะไรบางอย่างไว้ ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของปรากฏการณ์ที่ผู้สนใจดำเนินการศึกษา (สมาน อัสวภูติ, 2538)

อย่างไรก็ตาม ทิสนา แคมมณี (2548) ได้เสนอองค์ประกอบของรูปแบบที่สำคัญ มีลักษณะ ดังนี้

1. มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือหลักของรูปแบบการพัฒนานั้น ๆ
2. มีการบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ

3. มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้น ๆ

4. มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ อันจะช่วยให้กระบวนการสร้างความคิดรวบยอดและความสัมพันธ์ใหม่ ๆ ได้

3. แนวทางการสร้างรูปแบบ

การสร้างรูปแบบ เป็นการกำหนดมโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบเพื่อชี้ให้เห็นชัดเจนว่ารูปแบบเสนออะไร เสนออย่างไร เพื่อให้ได้อะไร และสิ่งที่ได้นั้นอธิบายปรากฏการณ์อะไร และนำไปสู่ข้อค้นพบอะไรใหม่ (Steiner, 1990; Keeve, 1988) แนวทางกว้าง ๆ เพื่อการสร้างรูปแบบไว้ 4 ประการ (Keeves, 1988) ดังนี้

3.1 รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (ของตัวแปร) มากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงแบบธรรมดา อย่างไรก็ตามความเชื่อมโยงแบบเส้นตรงธรรมดาทั่วไปนั้นก็มิใช่ประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยในช่วงต้นของการพัฒนารูปแบบ

3.2 รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบได้ สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกต และหาข้อสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้

3.3 รูปแบบควรต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์

3.4 นอกจากคุณสมบัติต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และการสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายองค์ความรู้ในเรื่องที่กำลังศึกษาด้วย

นอกจากนี้ การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบ พบว่า การพัฒนารูปแบบอาจมีขั้นตอนการดำเนินงานแตกต่างกันออกไป แต่โดยทั่วไปแล้วอาจแบ่งออกเป็น 2 ตอนใหญ่ ๆ คือ การสร้างรูปแบบ (Construct) และการหาความตรง (Validity) ของรูปแบบ (Willer, 1967) ส่วนรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนว่ามีการดำเนินการอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะและกรอบแนวคิด ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนั้น ๆ

4. คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี

รูปแบบที่ดีจะเปรียบเสมือนสิ่งที่จะทำให้ผู้ที่สนใจศึกษาในเรื่องใด ๆ ได้มีความเข้าใจเป็นเบื้องต้นก่อนการศึกษาในแนวคิดต่อไป เพราะรูปแบบช่วยในการสร้างทฤษฎี เช่นลดการอ้างอิงหลักฐานจำนวนมาก รูปแบบที่ดีไม่จำเป็นต้องมีรายละเอียดมาก หากแต่การเอาส่วนสำคัญบางส่วนในรายละเอียดออกไปกลับทำให้รูปแบบนั้นเป็นอันตรายได้ในทางปฏิบัติ บ่อยครั้งที่พบว่าทฤษฎีที่สำคัญและมีชื่อเสียงหลายทฤษฎีมีรูปแบบที่ไม่สมบูรณ์ เช่น เสนอข้อเท็จจริงของทฤษฎีผิดพลาด

แปลความหมายผิด เป็นต้น สิ่งเหล่านี้มักวิจัยต้องระวัง (Bertalanffy, 1968) คงศักดิ์ สันติพิทยวงค์ (1986) กล่าวว่า “รูปแบบที่ดีเปรียบเสมือนสิ่งที่จะทำให้ผู้ที่สนใจศึกษาในเรื่องนั้น ๆ ได้มีความเข้าใจ เป็นเบื้องต้นก่อนการศึกษาในเนวลึกต่อไป” ดังนั้นการสร้างรูปแบบที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

4.1 รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปรมากกว่า เน้นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแบบรวม ๆ

4.2 รูปแบบควรนำไปสู่การพยากรณ์ผลที่ตามมา ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเมื่อทดสอบรูปแบบแล้วถ้าปรากฏว่าไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์รูปแบบนั้น ต้องถูกยกเลิกไป

4.3 รูปแบบควรอธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุเชิงผลของเรื่องที่ศึกษา ได้อย่างชัดเจน

4.4 รูปแบบควรนำไปสู่การสร้างแนวคิดใหม่หรือความสัมพันธ์ของเรื่องที่ศึกษาได้

4.5 รูปแบบในเรื่องใดจะเป็นเช่นไรขึ้นกับกรอบทฤษฎีในเรื่องนั้น ๆ

5. การทดสอบรูปแบบ

จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสร้างรูปแบบก็เพื่อทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบนั้นด้วย ข้อมูลเชิงประจักษ์โดยการประมาณค่าพารามิเตอร์ของรูปแบบ ดังนั้น รูปแบบที่สร้างขึ้นจึงควรมีความชัดเจนและเหมาะสมกับวิธีการตรวจสอบ โดยปกติแล้วการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์มักจะดำเนินการทดสอบรูปแบบด้วยวิธีการทางสถิติ ผลของการทดสอบจะนำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธรูปแบบนั้นและนำไปสู่การสร้างทฤษฎีใหม่ต่อไป การทดสอบหรือตรวจสอบรูปแบบสามารถจะกระทำได้ 2 ลักษณะ กล่าวคือ

5.1 การทดสอบรูปแบบด้วยการประเมิน ซึ่ง Joint committee on standards for educational evaluation ได้เสนอหลักการประเมินเพื่อเป็นบรรทัดฐานของกิจกรรมการตรวจสอบรูปแบบซึ่งจัดเป็น 4 หมวด (Madaus, Scriven, & Stufflebeam, 1983) ดังนี้

5.1.1 มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility standards) เป็นการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง

5.1.2 มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility standards) เป็นการประเมินการสนองต่อความต้องการของผู้ใช้รูปแบบ

5.1.3 มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety standards) เป็นการประเมินความเหมาะสมทั้งในด้านกฎหมายและศีลธรรมจรรยา

5.1.4 มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy standards) เป็นการประเมินความเชื่อถือ และได้สาระครอบคลุมครบถ้วนตามความต้องการอย่างแท้จริง

5.2 การทดสอบรูปแบบหรือการประเมินในบางเรื่องก็ไม่สามารถกระทำได้ด้วยข้อจำกัดของสภาพการณ์ต่าง ๆ ซึ่ง Eisner (1976) ได้เสนอแนวคิดของการทดสอบหรือประเมินโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยเห็นว่าการวิจัยทางการศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการตามหลักการทางวิทยาศาสตร์หรือเชิงปริมาณมากเกินไป และในบางเรื่องก็ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการได้ตัวเลข และสรุปจึงได้เสนอแนวคิดการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ ดังนี้

5.2.1 ประเมินโดยแนวทางนี้มีได้ประเมินโดยเน้นสัมฤทธิ์ผลของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามรูปแบบของการประเมินแบบอิงเป้าหมาย (Goal based model) การตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องตามรูปแบบของการประเมินแบบสนองตอบ (Responsive model) หรือการรองรับกระบวนการตัดสินใจตามรูปแบบการประเมินอิงการตัดสินใจ (Decision making model) แต่อย่างไรอย่างหนึ่ง แต่การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่ถูกนำมาพิจารณา ซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไป แต่อาจจะผสมผสานปัจจัยต่าง ๆ ในการพิจารณาเข้าด้วยกันตามวิจรรณญาณของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพ ประสิทธิภาพ และความเหมาะสมของสิ่งที่จะทำการประเมิน

5.2.2 รูปแบบการประเมินที่เป็นความเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่จะประเมิน โดยที่พัฒนามาจากแบบการวิจารณ์งานศิลปะ (Art criticism) ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากเป็นการวัดคุณค่าไม่อาจประเมินด้วยเครื่องมือใด ๆ และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง แนวคิดนี้ได้นำมาประยุกต์ใช้ในทางการศึกษาระดับสูงมากขึ้น ทั้งนี้เพราะเป็นองค์ความรู้เฉพาะสาขาผู้ที่ศึกษาเรื่องนั้นจริง ๆ จึงจะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

5.2.3 รูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมิน โดยให้ความเชื่อถือกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เที่ยงธรรมและมีคุณพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้นจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒินั่นเอง

5.2.4 รูปแบบที่ยอมให้มีความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิ ตามอรรถาธิบายและความถนัดของแต่ละคนนับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่จะนำมาพิจารณา การบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ

กล่าวโดยสรุปการทดสอบรูปแบบ สามารถใช้ 2 วิธีดังกล่าว คือ การประเมินตามแนวคิดของ Joint committee on standard for education evaluation และการประเมินโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตามแนวคิดของ Eisner ซึ่งเป็นวิธีที่แสดงถึงโครงสร้างความคิดโดยใช้หลักการเทียบเคียงแนวความคิด ประสบการณ์และข้อมูลในองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ

ดังนั้น รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังจากมีการร่างรูปแบบและปรับปรุงแล้วขั้นสุดท้าย จะมีการทดสอบรูปแบบ

เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย

เทคนิคเดลฟาย เป็นเทคนิคการวิจัยที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่ยอมรับแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นด้านธุรกิจ การเมือง เศรษฐกิจ และการศึกษา สำหรับทางเทคโนโลยีการศึกษาได้มีการนำมาใช้อย่างกว้างขวาง เช่น การวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้มของเทคโนโลยีการศึกษาอีก 5 ปี ทิศทางการวิจัยเทคโนโลยีการศึกษาในอนาคต แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนแบบ e-Learning ของประเทศไทย เป็นต้น ซึ่งเทคนิคเดลฟายเป็นวิธีการวินิจฉัยหรือตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยไม่มีการเผชิญหน้ากัน โดยตรงของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เช่นเดียวกับกับการระดมสมอง (Brain storming) ทำให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเต็มที่และอิสระ โดยไม่ต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของผู้อื่น นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังมีโอกาสกลั่นกรองความคิดเห็นของตนอย่างรอบคอบ ทำให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือและนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ ได้

1. ความหมายของเทคนิคเดลฟาย

Jensen (1996, p. 857) ได้ให้คำนิยามของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นโครงการจัดทำรายละเอียดรอบคอบในการที่จะสอบถามบุคคลด้วยแบบสอบถามในเรื่องต่าง ๆ เพื่อจะได้ให้ข้อมูลและความคิดเห็นกลับมา โดยมุ่งที่จะรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในเรื่องที่เกี่ยวกับความเป็นไปได้ในอนาคต

Johnson (1993, p. 982) ได้ให้ความหมายของเทคนิคเดลฟายว่า เป็นเทคนิคของการรวบรวมการพิจารณาการตัดสินใจที่มุ่งเพื่อเอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจแต่เดิมที่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่ง โดยเฉพาะหรือความคิดเห็นของกลุ่มหรือมติของที่ประชุม จากความหมายสรุปได้ว่า เทคนิคเดลฟาย คือ กระบวนการหรือเครื่องมือที่ใช้ในการตัดสินใจหรือลงข้อสรุปในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างเป็นระบบที่ปราศจากการเผชิญหน้าโดยตรงของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยรวบรวมและสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

2. คุณลักษณะของเทคนิคเดลฟาย

2.1 เทคนิคเดลฟายเป็นเทคนิคที่มุ่งแสวงหาข้อมูลจากความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ด้วยการตอบแบบสอบถาม ดังนั้น ผู้เชี่ยวชาญจึงจำเป็นต้องตอบแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นในแต่ละขั้นตอนการตอบหรือการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญจะมีความถูกต้องและความตรงสูง เมื่อผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นผู้ที่มีความรู้และมีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่ศึกษา

2.2 เป็นเทคนิคที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนที่ร่วมในการวิจัยจะไม่ทราบว่าใครเป็นใครบ้างที่มีส่วนออกความเห็นและไม่ทราบว่าแต่ละคนมีความคิดเห็นในแต่ละข้ออย่างไร ซึ่งนับว่าเป็นการขจัดอิทธิพลของกลุ่มที่ส่งผลต่อความคิดเห็นของตน

2.3 เทคนิคเดลฟายนี้ได้ข้อมูลมาจากแบบสอบถาม หรือรูปแบบอย่างอื่นที่ไม่ต้องให้ผู้เชี่ยวชาญมาพบกัน โดยผู้เชี่ยวชาญจะต้องตอบแบบสอบถามครบทุกขั้นตอน เพื่อให้ได้ความเห็นที่ถูกต้องเชื่อถือได้ จึงต้องมีการใช้แบบสอบถามหลาย ๆ รอบ ซึ่งโดยทั่วไปแบบสอบถามในรอบที่ 1 มักเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดและในรอบต่อ ๆ ไป จะเป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

2.4 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนได้ตอบแบบสอบถามโดยกั้นกรงอย่างละเอียดรอบคอบและให้คำตอบได้ มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันยิ่งขึ้น ผู้ทำวิจัยจะแสดงความคิดเห็นที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นสอดคล้องกันในคำตอบแต่ละข้อของแบบสอบถามที่ตอบลงไปครั้งก่อนแสดงในรูปสถิติ คือ ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ แล้วส่งกลับให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนพิจารณาว่าจะคงคำตอบเดิมหรือเปลี่ยนแปลงใหม่

2.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์จะเป็นสถิติเบื้องต้น คือ การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง ได้แก่ ฐานนิยม (Mode) มัธยฐาน (Median) ค่าเฉลี่ย (Mean) และการวัดการกระจายของข้อมูล คือ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range)

3. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยของเทคนิคเดลฟาย มีขั้นตอน ดังนี้

3.1 กำหนดปัญหาที่จะศึกษา ปัญหาที่จะวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟายควรเป็นปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบที่ถูกต้องแน่นอน และสามารถวิจัยปัญหาได้จากการให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ เป็นผู้ตัดสินใจประเด็นปัญหาควรจะนำไปสู่การวางแผนนโยบายหรือการคาดการณ์ในอนาคต

3.2 การเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตอนนี้มีความสำคัญมากเนื่องจากคุณลักษณะเฉพาะของการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย คือ การอาศัยข้อคิดเห็นจากการตอบของผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัยจะน่าเชื่อถือหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่เลือกสรรมานั้น สามารถให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้เพียงใด ดังนั้น สิ่งที่ผู้วิจัยจะต้องคำนึงถึงในการเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ความสามารถของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ความร่วมมือของผู้เชี่ยวชาญจำนวนผู้เชี่ยวชาญและวิธีการเลือกสรรผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น

3.3 การทำแบบสอบถาม ในกระบวนการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟายนี้ จะให้ผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 รอบ ดังนี้

3.3.1 การสร้างแบบสอบถามรอบที่ 1 การทำแบบสอบถามฉบับแรก โดยทั่วไปแบบสอบถามฉบับแรกเป็นแบบสอบถามปลายเปิดและเป็นการถามแบบกว้าง ๆ ให้ครอบคลุมประเด็นปัญหาที่จะวิจัยนั้น เพื่อระดมความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยทางไปรษณีย์ที่สอดคล้อง

ซึ่งจำหน่ายและปิดดวงตราไปรษณีย์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เชี่ยวชาญ กำหนดเวลาในการส่งคำตอบนี้คืนภายใน 2 สัปดาห์ ถ้าผู้เชี่ยวชาญคนใดไม่ส่งคืนควรทวงถาม สำหรับการวิเคราะห์คำตอบแบบสอบถามรอบแรก ผู้วิจัยจะต้องรวบรวมความคิดเห็นและวิเคราะห์โดยละเอียด และนำมาสังเคราะห์เป็นประเด็น โดยตัดข้อมูลที่ซ้ำซ้อนออกไปสร้างแบบสอบถามในรอบต่อไป

3.3.2 การสร้างแบบสอบถามรอบที่ 2 โดยการนำคำตอบที่วิเคราะห์ได้จากรอบแรก มาสร้างเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) อาจใช้ 5 ระดับเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้น้ำหนักความสำคัญของแต่ละข้อ รวมทั้งเหตุผลที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยของแต่ละข้อลงในช่องว่างที่เว้นไว้ตอนท้ายประโยค หรือควรการแก้ไขสำนวนผู้เชี่ยวชาญสามารถให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้ แล้วส่งแบบสอบถามในรอบนี้ให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมและอำนวยความสะดวกในการส่งคืนทางไปรษณีย์เช่นเดียวกับรอบแรก และสำหรับการวิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถามรอบที่ 2 โดยการนำคำตอบแต่ละข้อมาหาค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range)

3.3.3 การวิเคราะห์แบบสอบถามรอบที่ 3 นำคำตอบแต่ละข้อจากการวิเคราะห์รอบที่ 2 โดยพิจารณาจากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ กล่าวคือ ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์แคบแสดงว่าคำตอบที่วิเคราะห์ได้นั้นมีความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่สอดคล้องกัน ซึ่งถ้าผู้วิจัยได้ข้อมูลเพียงพอ ก็อาจสรุปผลการวิจัยได้รอบนี้เลย แต่ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์กว้าง (มีค่ามาก) แสดงว่าคำตอบที่วิเคราะห์ได้นั้นมีความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญไม่สอดคล้องกัน (ต่างกัน) ก็อาจสร้างแบบสอบถามใหม่เป็นแบบสอบถามรอบที่ 3 โดยมีข้อความเดียวกันกับแบบสอบถามรอบที่ 2 แต่เพิ่มตำแหน่งของค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์และเครื่องหมายแสดงตำแหน่งที่ผู้เชี่ยวชาญท่านนั้น ๆ ได้ตอบในแบบสอบถามรอบที่ 2 ลงไป แล้วส่งกลับไปให้ผู้เชี่ยวชาญท่านนั้นได้ยืนยันคำตอบเดิมหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบใหม่

3.3.4 การวิเคราะห์แบบสอบถามรอบที่ 4 ทำตามขั้นตอนหรือวิธีการเดียวกันกับรอบที่ 3 ถ้าผลการวิเคราะห์ครั้งนี้ปรากฏคำตอบที่ได้มีความสอดคล้องกัน นั่นคือ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์แคบก็ยุติกระบวนการวิจัยได้ แต่ถ้าคำตอบทั้งหมดยังมีความต่างกันก็สร้างแบบสอบถามใหม่เป็นแบบสอบถามรอบที่ 4 โดยมีข้อความเดียวกันกับแบบสอบถามรอบที่ 3 ด้วยวิธีการเดิมอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งโดยทั่วไปแล้วการวิจัยเดลฟายส่วนใหญ่สามารถได้ข้อสรุปผลการวิจัยจากแบบสอบถามรอบที่ 3 และหากดำเนินการวิจัยรอบที่ 4 ก็จะได้ข้อสรุปใกล้เคียงกับรอบที่ 3

4. เครื่องมือที่ใช้ในเทคนิคเดลฟาย

การเก็บข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟายจะใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำคัญ รูปแบบของแบบสอบถามใช้ทั้งสองประเภท คือ แบบสอบถามปลายเปิดและแบบสอบถามปลายปิดชนิด

มาตรฐานประมาณค่า (โดยทั่วไปใช้มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ) เทคนิคเคลฟายที่พัฒนามาแบบดั้งเดิม จะเก็บข้อมูลรอบแรกโดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด ส่วนรอบต่อมาจะใช้แบบปลายปิด การเก็บข้อมูลในรอบแรกโดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมความคิดเห็นกว้าง ๆ จากผู้เชี่ยวชาญสำหรับแบบสอบถามในรอบที่สองพัฒนามาจากคำตอบของแบบสอบถามในรอบแรก โดยนำความคิดเห็นทั้งหมดจากผู้เชี่ยวชาญมาสังเคราะห์สร้างเป็นแบบสอบถามปลายปิดชนิด มาตรฐานประมาณค่า แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจัดลำดับความสำคัญหรือคาดการณ์แนวโน้มในแต่ละข้อ

การจัดทำแบบสอบถามในรอบที่ 3 นั้น จะมีการนำคำตอบของแต่ละข้อที่ได้รับจากแบบสอบถามรอบที่ 2 ทั้งหมดมาคำนวณค่าสถิติ ประเด็นที่ต้องพิจารณาในการจัดทำแบบสอบถาม คือ การเลือกค่าสถิติที่ใช้เป็นข้อมูลย้อนกลับ ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) ฐานนิยม (Mode) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile range) หรือความถี่ ร้อยละ เป็นต้น

การให้ข้อมูลย้อนกลับในกระบวนการเคลฟาย มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้รับรู้ระดับความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ โดยสรุปรวมว่ามีความคิดเห็นอย่างไรต่อข้อความแต่ละข้อ ข้อมูลย้อนกลับนี้ จะนำเสนอด้วยค่าสถิติ ค่าสถิติที่นำเสนอจะประกอบด้วยข้อมูล 2 กลุ่ม กลุ่มแรกประกอบด้วย ค่าสถิติ 2 ส่วน คือ ค่าสถิติที่แสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยสรุปรวม ซึ่งอาจแสดงด้วยค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม หรือร้อยละ เพื่อแสดงความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ ค่าสถิติส่วนที่สอง คือ ค่าสถิติที่แสดงการกระจายของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อแสดงระดับความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ สถิติที่พบบ่อย ได้แก่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์ หรือการแจกแจงความถี่ หรือร้อยละในแต่ละกลุ่มคำตอบ กลุ่มที่สองเป็นตัวเลขที่แสดงคำตอบของผู้เชี่ยวชาญในรอบที่แล้ว เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นความสอดคล้องหรือความแตกต่างของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนกับความคิดเห็นของกลุ่ม

จำนวนรอบที่เหมาะสม

การเก็บข้อมูล โดยใช้เทคนิคเคลฟาย สามารถดำเนินการได้หลายรอบจนกว่าจะได้คำตอบที่สอดคล้องกันของสมาชิกในกลุ่ม จำนวนรอบที่เหมาะสมของเทคนิคเคลฟายขึ้นอยู่กับ การได้ข้อสรุปที่มีฉันทามติหรือจนกว่าสามารถให้เหตุผลได้ว่าทำไมจึงไม่สามารถได้ข้อสรุปที่มีฉันทามติ โดยปกติการรวบรวมข้อมูลโดยใช้เทคนิคเคลฟายอย่างน้อยที่สุดจะต้องใช้ 2 รอบ แต่ไม่ควรเกิน 4 รอบ อย่างไรก็ตามผู้รับผิดชอบกระบวนการไม่สามารถคาดคะเนได้ล่วงหน้าว่าจะต้องใช้กระบวนการเก็บข้อมูลจำนวนกี่รอบ เนื่องจากขึ้นอยู่กับระดับฉันทามติของกลุ่มว่าจะสามารถบรรลุผลได้ในรอบใด

5. รูปแบบของเทคนิคเคลฟายที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบของเทคนิคเคลฟายมี 2 รูปแบบ คือ รูปแบบดั้งเดิม และรูปแบบปรับปรุง ธรรมชาติของเคลฟายมีลักษณะสำคัญ หรือแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจากกลุ่มผู้ที่มีความรู้

ความสามารถในเรื่องนั้น ๆ เพื่อสร้างความคิดเห็นที่สอดคล้องต้องกันหรือฉันทมติระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการนำมาสู่ข้อสรุปที่น่าเชื่อถือที่มีรูปแบบการดำเนินการ โดยใช้แบบสอบถามนำในรอบแรก และแบบสอบถามที่ใช้ในรอบแรกเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

การนำเทคนิคเดลฟายแบบเดิมไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประสบปัญหาหลายด้าน เช่น การใช้เวลาในการตอบแบบสอบถามปลายเปิดนาน การเก็บข้อมูลหลายรอบทำให้ผู้เชี่ยวชาญรู้สึกเบื่อและถูกรบกวนมากเกินไป อัตราการตอบกลับแบบสอบถามค่อนข้างต่ำ ข้อมูลที่ได้ไม่ค่อยมีความหลากหลาย ตอบเข้าหาค่ากลางเพื่อให้ยุติโดยเร็ว ปัญหาเหล่านี้จึงทำให้ผู้วิจัยปรับปรุงข้อจำกัดของเทคนิคเดลฟายแบบเดิมให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง

เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง หรือ Modified techniques หมายถึง เทคนิคเดลฟายที่มีการปรับปรุงวิธีการหรือขั้นตอนการดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และลดข้อจำกัดที่เกิดขึ้นในเทคนิคเดลฟายแบบดั้งเดิม โดยเฉพาะข้อจำกัดเกี่ยวกับเวลาในการเก็บข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามของเทคนิคเดลฟายในแต่ละรอบใช้ระยะเวลาไม่ต่ำกว่า 40 วัน จึงมีความพยายามหาวิธีลดระยะเวลาในการเก็บข้อมูลด้วยวิธีต่าง ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. การใช้วิธีระดมความคิดแทนการตอบแบบสอบถามปลายเปิดในรอบแรก มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมแนวคิดที่หลากหลายของกลุ่มบุคคล สำหรับการจัดทำเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดในรอบที่ 2 ของเทคนิคเดลฟายแบบดั้งเดิม การระดมความคิดจะช่วยลดระยะเวลาสำหรับการจัดทำแบบสอบถามในรอบสอง เพราะการมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มด้วยเทคนิคระดมความคิดจะทำให้ได้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีการอภิปรายภายในกลุ่มอย่างมีเหตุผล และช่วยลดระยะเวลาในการรอแบบสอบถามกลับคืนในรอบแรก

2. การใช้วิธีการสัมภาษณ์แทนการตอบแบบสอบถามปลายเปิดในรอบแรก จุมพล พูลภัทรชีวิน (2547) ได้ปรับปรุงเทคนิคเดลฟายให้เหมาะกับการวิจัยอนาคต โดยพัฒนาเทคนิคที่เรียกว่า EDFR (Ethnographic delphi futures research) เทคนิคนี้เก็บรวบรวมข้อมูลรอบแรกด้วยการสัมภาษณ์ไม่การจำกัดขอบเขตของแนวคิดของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ใช้การสัมภาษณ์แบบเปิดและไม่ชี้แนะ ผู้ให้สัมภาษณ์มีโอกาสปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และแก้ไขข้อมูลที่ให้สัมภาษณ์ ทำให้ข้อมูลที่ได้รับมีความน่าเชื่อถือ

3. การประชุมแบบเดลฟาย (Delphi conference) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในลักษณะของการประชุม ระหว่างการประชุมจะเก็บข้อมูลซ้ำด้วยแบบสอบถาม และนำเสนอข้อมูลย้อนกลับแก่สมาชิกในกลุ่ม และขอให้ผู้ให้ข้อมูลพิจารณาและตรวจสอบความคิดเห็นของตนเองอีกครั้ง พร้อมกับการสนับสนุนให้เกิดการอภิปรายกันภายในกลุ่ม การเก็บข้อมูลแบบนี้ไม่สามารถปิดบังสถานภาพทางสังคมของผู้ให้ข้อมูลได้ ผู้วิจัยสามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูลได้

4. เดลฟายใช้คอมพิวเตอร์เป็นฐาน (Computer-based delphi) การวิจัยที่เก็บรวบรวมข้อมูลผ่านทางคอมพิวเตอร์ ผู้ให้ข้อมูลจะเห็นข้อมูลของสมาชิกในกระบวนการโดยไม่ต้องอาศัยการสรุปหรือวิเคราะห์ความคิดโดยนักวิจัยซึ่งอาจมีความลำเอียง วิธีนี้จะเก็บข้อมูลได้รวดเร็วประหยัด

5. เดลฟายกลุ่ม (Group delphi) Wikin and Altschuld (1995) เสนอการใช้เดลฟายกลุ่ม โดยการกำหนดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและเชิญเข้ามีส่วนร่วมในการประชุม เมื่อได้รับการตอบรับและผู้เชี่ยวชาญให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมในการประชุมแล้ว ผู้ประเมินความต้องการจำเป็น (Needs assessor) ส่งแบบสอบถามรอบที่ 1 ไปให้ก่อนการประชุม หลังจากนั้นก่อนหรือหลังการประชุมประมาณ 3-4 ชั่วโมง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจะได้รับแบบสอบถามฉบับที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญใช้ช่วงเวลาระหว่างพักการประชุมประมาณ 20 นาที ในการตอบแบบสอบถามโดยผู้ประเมินความต้องการจำเป็นขอความร่วมมือไม่ให้มีการอภิปรายเกี่ยวกับการตอบแบบสอบถามภายในกลุ่ม ผู้ประเมินความต้องการจำเป็นรวบรวมคำตอบที่ได้อย่างรวดเร็ว จากนั้นสร้างแบบสอบถามรอบที่ 3 เมื่อกลุ่มผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถามรอบที่ 3 เสร็จเรียบร้อย ผู้ประเมินความต้องการจำเป็นนำข้อเสนอแนะหรือประเด็นที่มีผู้ไม่เห็นด้วยมาพิจารณาร่วมกันแบบเผชิญหน้าเพื่อหาข้อสรุป

โดยสรุปการใช้เทคนิคเดลฟายเป็นวิธีการอภิปรายที่มีการควบคุมประเด็นการอภิปรายโดยผู้อำนวยการความสะดวก มีการเปิดเผยความคิดเห็น และใช้วิธีการสร้างฉันทามติที่ปราศจากการแสดงอารมณ์ของผู้ให้ข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์โกรธ ร้อน หรือเย็น แม้ว่าในบางครั้งจะไม่สามารถหาฉันทามติได้จากเทคนิคนี้ แต่ก็มีข้อมูลเหตุผลที่ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการวางแผนหรือกำหนดนโยบายได้ หลักการของเดลฟายมี 3 ประการ คือ การกำหนดโครงสร้างของเส้นทางการส่งผ่านข้อมูลข่าวสาร การให้ข้อมูลย้อนกลับและการเก็บรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล เทคนิคนี้เหมาะสมกับการใช้กับการคาดการณ์ในมิติที่ซับซ้อนส่วนใหญ่มีมิติเดียว วิธีนี้สามารถนำไปใช้คู่กับเทคนิคเชิงอนาคตอื่น ๆ เช่น การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้

6. ข้อดีและข้อจำกัดของเทคนิคเดลฟาย พอสรุปได้ดังนี้

ข้อดีของเทคนิคเดลฟาย

1. เป็นเทคนิคที่สามารถรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวนมาก โดยไม่ต้องมีการพบปะหรือประชุมกัน ซึ่งเป็นการทุ่นเวลาและค่าใช้จ่าย
2. ข้อมูลที่ได้จะเป็นคำตอบที่น่าเชื่อถือ เพราะเป็นความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ อย่างแท้จริงและคำตอบได้มาจากการข้ถามหลายรอบ
3. เป็นเทคนิคที่มีขั้นตอนการดำเนินงานไม่ยากนัก ได้ผลรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ
4. ผู้เชี่ยวชาญที่เข้าร่วมการวิจัยมีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ มีโอกาสได้รับทราบผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละรอบ และปรับเปลี่ยนหรือยืนยันความคิดเห็นของตนเอง

ข้อจำกัดของเทคนิคเดลฟาย

1. ผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับการคัดเลือก มิใช่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในสาขานั้น
2. ผู้เชี่ยวชาญไม่ให้ความร่วมมือในการวิจัย
3. นักวิจัยขาดความรอบคอบหรือมีความลำเอียงในการพิจารณาคำตอบ
4. แบบสอบถามที่ส่งไปสูญหายหรือไม่ได้รับคำตอบกลับคืนมา

เทคนิคเดลฟาย เป็นเทคนิคการวิจัยที่ใช้กระบวนการกลุ่มในการหาคำตอบ หรือการตัดสินใจ ลงข้อสรุป ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างเป็นระบบที่ปราศจากการเผชิญหน้าโดยตรงของกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญซึ่งหัวใจสำคัญของเทคนิคเดลฟาย คือ แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย จะต้องมีความชัดเจน ง่ายแก่การอ่านและผู้ตอบเข้าใจตรงกันในคำถาม และที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ ผู้วิจัยเองต้องวางแผน อย่างรอบคอบในการวิจัยโดยใช้เทคนิคเดลฟาย เพราะเทคนิคเดลฟายมีทั้งข้อดีและข้อจำกัด และ ตัวแปรสอดแทรก (Intervening variable) ที่ทำให้การวิจัยไม่สำเร็จได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

จุฑารัตน์ วงศ์อนันต์ (2556, หน้า 67) พบว่า ความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ อยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียน

จุฑาลักษณ์ เฟื่องฟู (2557, หน้า 64) พบว่า ความพร้อมการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยรังสิต เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้านสติปัญญา โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากที่ผู้บริหารและครุมีความรู้พื้นฐานในเรื่องอาเซียน มีการเตรียมความพร้อมในส่วนของเนื้อหาที่จะใช้ในการจัดการเรียนรู้ มีการวางแผนในเรื่องของการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ด้านอาเซียนศึกษา

พรศ ทิวารัชชย (2555, หน้า 47-48) ได้ศึกษาการเตรียมความพร้อมของการบริหารจัดการในชั้นเรียนของครูโรงเรียนสัตหีบเขตฐานทัพเรือและเขตกองเรือยุทธการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนสู่ประชาคมอาเซียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ องค์ประกอบทางกายภาพ องค์ประกอบทางด้านอารมณ์ แรงจูงใจ และบุคลิกภาพ องค์ประกอบด้านสติปัญญา และองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม

ชัยยนต์ เสรีเรื่องยุทธ (2556, หน้า 56) ได้วิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนประชาณีเวศน์ สำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติงานในการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับปฏิบัติปานกลาง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านบริหารจัดการ ด้านที่ 2 ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านที่ 3 ด้านกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียน

ชัยอนันต์ หาญจิต (2555, หน้า 48) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีความสอดคล้องการขับเคลื่อนการศึกษาในประชาคมอาเซียน ซึ่งมีความสัมพันธ์ทั้งบนเงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และแนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาของประชาคมอาเซียนมีความเหมาะสมกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในทุกแนวทาง ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

วรรณิ ศรีสติ (2556, หน้า 90) ผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนในเขตอำเภอบางละมุง มีการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับมาก โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 และสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยาได้เห็นนโยบาย และสนับสนุนการเตรียมความพร้อมของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) การให้ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนและสร้างความตระหนักในการเป็นประชาคมอาเซียน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นอาเซียน การจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมเกี่ยวกับอาเซียน 2) การพัฒนาทักษะวิชาชีพควบคู่กับทักษะภาษาอังกฤษ และภาษาของประเทศอาเซียนให้สามารถสื่อสารได้เพื่อความได้เปรียบในการทำงานในอาเซียน สนับสนุนการแลกเปลี่ยนครู-นักเรียนในอาเซียน 3) การจัดเตรียมสถานที่สำหรับทำกิจกรรม การติดตั้งธงอาเซียน และธงชาติของประเทศสมาชิก การตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย 4) สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในงานบริหารจัดการ และการจัดการเรียนการสอน การสื่อสาร และการเชื่อมโยงเครือข่ายในภูมิภาคอาเซียน 5) การประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน ข่าวการจัดกิจกรรมอาเซียนแก่ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยผ่านทางนักเรียน สื่ออินเทอร์เน็ต และเว็บไซต์ของโรงเรียน และของเขตพื้นที่การศึกษา

มูทิตา แพทย์ประทุม (2549, หน้า 130) ได้ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนที่มีความเชื่อมโยงและมีความสัมพันธ์กันในการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนของการมีส่วนร่วมที่สำคัญ 6 ประการ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการระดมความคิด เป็นการร่วมคิดค้น และวิเคราะห์ปัญหา และสร้างความสัมพันธ์ระดับผู้นำชุมชน 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดการวางแผนงานร่วมกันด้วยการกำหนดความสำคัญ กำหนดเป้าหมาย การตัดสินใจ และสร้างผู้นำรุ่นใหม่ 3) การมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติเป็นขั้นตอน การปฏิบัติกิจกรรม และการส่งเสริมช่วยเหลือให้การปฏิบัติกิจกรรมสำเร็จตามแผน 4) การมีส่วนร่วม

ในการลงทุน เป็นทุนที่อยู่ในรูปของงบประมาณ ทุนทางปัญญา 5) การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผล และตรวจสอบ เป็นการตรวจสอบผลการดำเนินงานและสอบความความคิดเห็น เพื่อให้ทราบถึง ปัญหาที่เกิดขึ้นและนำไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้ดียิ่งขึ้นไป 6) การมีส่วนร่วมรับประโยชน์ เป็นการร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งผลประโยชน์ทางตรงและผลประโยชน์ทางอ้อม

สุรัตน์ กิमानันโท (2551, หน้า 61) พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา ในฐานะนิติบุคคลสถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการบริหารงานวิชาการ ภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษา คือ การพัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งการเรียนรู้ รวมถึง การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การนิเทศติดตาม การแนะแนว การวัดผล ผู้บริหารต้องมี วิสัยทัศน์ มีการประชุม วางแผน ขออนุญาตแต่งตั้ง ประเมินความพร้อมลงมือทำงาน ประเมิน การดำเนินงาน

เสงี่ยม บำรุงพงษ์ (2553, หน้า 64) พบว่า รูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ชุมชนของ โรงเรียนบ้านหนองจอก ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น รูปแบบ การพัฒนา คือ วางแผน กำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรม สร้างความสัมพันธ์กับชุมชนให้เป็น รูปธรรม ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ เป็นผู้นำและสนับสนุนให้มีการก่อตั้งสมาคมผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่าของโรงเรียน กำกับติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาต่อไป

อรรถสิทธิ์ สุทธิวาริ (2556, หน้า 141) ซึ่งพบว่า รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อรองรับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน ด้านการบริหารงานทั่วไปโดยรวมและ รายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สถานศึกษามี การศึกษาระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทัศนศึกษา สถานศึกษามีการจัดบุคลากรรับผิดชอบ การบำรุงรักษาอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียนพิเศษ ตลอดจนบริเวณโรงเรียนให้มีสภาพ เหมาะสม และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และสถานศึกษาดำเนินการจัด กิจกรรมตามแผนงาน โครงการ โดยเน้นส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

เอกราช อะมะวัลย์ (2554, หน้า 51) ได้ศึกษาการพัฒนาการศึกษาของ โรงเรียนช่างฝีมือทหาร ในการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาต่อการเข้าเป็นประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความเข้าใจ ปัจจัยด้านศักยภาพบุคลากร ปัจจัยด้านคุณภาพมาตรฐาน และปัจจัยด้านการ เปิดเสรีการศึกษา ในด้านปัจจัยด้านความเข้าใจเป็นการสร้างความตระหนักและการเตรียมความพร้อม เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ปัจจัยด้านศักยภาพด้านบุคลากร เป็นการพัฒนาทักษะและความชำนาญ

ที่เหมาะสมของบุคลากร โรงเรียนช่างฝีมือทหารในการเป็นประชาคมอาเซียน ปัจจัยด้านคุณภาพมาตรฐาน เพื่อสร้างความยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการและทักษะในฝีมือร่วมกันในอาเซียน ปัจจัยด้านการเปิดเสรีการศึกษาเป็นการสร้างความร่วมมือทางการศึกษา

งานวิจัยต่างประเทศ

Hirschbuh and Bishop (2002, pp. 34-39) ได้ทำการศึกษากิจการการจัดการความรู้ในระบบการศึกษาทางไกล (Distance learning) เพื่อค้นหากระบวนการลดช่องว่างที่เป็นสาเหตุของการวิตกกังวลในตัวผู้เรียนระหว่างอัตราการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และอัตราการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการจัดการความรู้ ผลการวิจัย พบว่า ช่องว่างที่เกิดขึ้นได้รับอิทธิพลมาจากปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ 1) การเปลี่ยนกระบวนการทัศนคติของผู้เรียนและผู้สอน 2) ผู้เรียนและผู้สอนไม่มีทักษะและความสามารถในการใช้งาน ผู้วิจัยได้ใช้ระบบการจัดการความรู้ที่ง่ายต่อการใช้งาน มีการทดสอบและรายงานผลผ่านเว็บ จึงทำให้ช่องว่างที่เกิดขึ้นลดลง

Coukos-Semmel (2002) ได้ทำการศึกษากลยุทธ์และกระบวนการจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินการใช้ระบบการจัดการความรู้ซึ่งเชื่อมต่อกับงานวิจัยของมหาวิทยาลัย 2) ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ระบบและประสิทธิภาพประสิทธิผลของการจัดการความรู้ 3) พัฒนารูปแบบการจำแนกประสิทธิผลของการจัดการความรู้ 4) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการจัดการความรู้ เครื่องมือในการวิจัยเป็นมาตรฐานค่าเกี่ยวกับกลยุทธ์และกระบวนการ ผลการวิจัย พบว่า 1) มหาวิทยาลัยมีการใช้กลยุทธ์ระดับมาก แต่ใช้กระบวนการในระดับน้อย 2) กลยุทธ์ใช้เทคโนโลยีมากที่สุด 3) ไม่มีความแตกต่างระหว่างการใช้ภาวะผู้นำในกลยุทธ์ และกระบวนการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน 4) กลยุทธ์และกระบวนการจัดการความรู้สามารถจำแนกประสิทธิภาพการจัดการความรู้ได้ร้อยละ 76 มีความแปรปรวนของประสิทธิผลระหว่าง ร้อยละ 46.6 (ด้านการวัดผล) ถึงร้อยละ 30.1 (ด้านวัฒนธรรม) และ 5) กระบวนการวัดผลเป็นปัจจัยที่มีความวิกฤตมากที่สุดต่อประสิทธิภาพของระบบการจัดการความรู้

Sabherwal (1991) ได้ทำการวิจัยศึกษาผลของกระบวนการจัดการความรู้ในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์กร ในความเข้าใจหลักการจัดการความรู้ให้มากขึ้น รูปแบบการวิจัยใช้กระบวนการจัดการความรู้ 4 ด้าน คือ 1) การดำเนินการภายใน (Internalization) 2) การดำเนินงานสู่ภายนอก (Externalization) 3) กระบวนการทางสังคม (Socialization) และ 4) การผสมผสานเข้าด้วยกัน (Combination) ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินการภายใน และการดำเนินงานสู่ภายนอก มีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการความรู้ในระดับบุคคล ในขณะที่กระบวนการทางสังคมและการผสมผสานเข้าด้วยกัน ส่งผลต่อความรู้ระดับกลุ่มและระดับองค์กรอีก ทั้งผลการวิจัยยังสามารถนำไปใช้สนับสนุนผลกระทบเชิงบวกต่อทุกระดับขององค์กร

สรุปจากการศึกษาวิเคราะห์เอกสารงานวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การศึกษา เป็นสิ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนให้ประเทศสามารถก้าวไปสู่ประชาคมอาเซียนได้ ดังนั้น ถ้าสถานศึกษามีการบริหารจัดการเรียนรู้ที่ดี ก็จะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน มีความมั่นคง และมีความรู้ความสามารถตรงตามความต้องการของประชาคมอาเซียน ดังนั้น รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการวางรากฐานอนาคตในการจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายสู่ประชาคมอาเซียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและหาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษา โรงเรียนนาร่อง ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษากับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนนาร่องในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 11 โรงเรียน ซึ่งมีผู้บริหารสถานศึกษา 31 คน และครู 562 คน รวมทั้งสิ้น 593 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) จากประชากรที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนนาร่องในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 11 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 28 คน และครู จำนวน 206 คน รวมทั้งสิ้น 234 คน โดยใช้เกณฑ์กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 608-609) โดยการเทียบสัดส่วนดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนนาร่องในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โรงเรียนนาร่องในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหาร			ผู้บริหาร		
	สถานศึกษา	ครู	รวม	สถานศึกษา	ครู	รวม
โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 14	1	3	4	1	3	4
โรงเรียนบ้านจัดสรรสามัคคี	1	5	6	1	5	6
โรงเรียนคลองน้ำใสวิทยาการ	2	35	37	2	17	19
โรงเรียนชุมชนบ้านบางเสร่	2	33	35	2	16	18
โรงเรียนพุทธโสธร	5	105	110	4	31	35

ตารางที่ 1 (ต่อ)

โรงเรียนนาร่องในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหาร			ผู้บริหาร		
	สถานศึกษา	ครู	รวม	สถานศึกษา	ครู	รวม
โรงเรียนอนุบาลจันทบุรี	5	91	96	4	21	25
โรงเรียนวัดเขาตำเกาทอง	1	6	7	1	6	7
โรงเรียนบ้านสองสลึง	2	28	30	2	14	16
โรงเรียนบ้านวังใหม่	2	21	23	2	15	17
โรงเรียนศรียานุสรณ์	5	115	120	4	38	42
โรงเรียนชลกันยานุกูล	5	120	125	5	40	45
รวม	31	562	593	28	206	234

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนศรียานุสรณ์ เพื่อรวบรวมเป็นกรอบแนวคิดในการร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis) การสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนต้นแบบการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อรวบรวมเป็นกรอบแนวคิดในการร่างรูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ศึกษาการบริหารจัดการเรียนรู้จากการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis)

โดยศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเรียนรู้ หลักการ แนวคิดทฤษฎี เพื่อกำหนดจุดมุ่งหมาย และกรอบแนวคิดในการวิจัยหาแนวทางการสร้างแบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และจัดร่างรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา

2. ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนศรียานุสรณ์

ซึ่งเป็นโรงเรียนนาร่องในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้การสังเกตและเข้าไปร่วมเก็บข้อมูลในโรงเรียน พร้อมทั้งสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth interview) จากผู้บริหาร และครูในโรงเรียน ซึ่งทางโรงเรียนศรียานุสรณ์ได้ดำเนินการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนตามแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง

การนำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายและผู้ปฏิบัติตามนโยบาย ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และคณาจารย์หรือนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 19 คน โดยใช้เทคนิคเดลฟายแบบปรับปรุง 3 รอบ ชนิดเลือกตอบแบบประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ประมวลผลความคิดเห็นเพื่อให้แนวคิดเกี่ยวกับต้นแบบของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และสรุปเป็นต้นแบบของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดผู้เชี่ยวชาญในการตอบแบบสอบถามตามเทคนิคเดลฟาย ซึ่งเป็นวิธีที่นำมาใช้แทนการประชุม เพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำความคิดเห็นเหล่านั้นไปวิเคราะห์เพื่อสรุปมติของผู้เชี่ยวชาญ การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญมีเกณฑ์ในการพิจารณาคุณสมบัติ ดังนี้

1.1 ผู้บริหารการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้อำนวยการสำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และหัวหน้ากลุ่มงานความร่วมมือระดับภูมิภาค ที่ได้รับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน จำนวน 3 คน

1.2 ผู้บริหารการศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษาและผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการบริหาร ที่ได้รับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน จำนวน 4 คน

1.3 ผู้บริหารการศึกษาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และศึกษานิเทศก์ที่ได้รับผิดชอบเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 10 คน

1.4 คณาจารย์และนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการบริหารศูนย์อาเซียนศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน 2 คน

ผู้วิจัยได้ใช้คุณสมบัติดังกล่าวข้างต้น คัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีความเหมาะสมกับเรื่อง ที่ทำการวิจัย จำนวนทั้งสิ้น 19 คน โดยใช้วิธีการรวบรวมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากผู้กำหนดนโยบาย และ ผู้ปฏิบัติตามนโยบาย ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และคณาจารย์หรือนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา

2. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยจากศูนย์วัดกรรม การบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ที่ร่วมให้ข้อมูลประกอบการวิจัย

3. จัดส่งแบบสอบถามที่เป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญที่ได้คัดเลือกแสดงความคิดเห็น 3 รอบ

4. รวบรวมแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

5. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทำเดลฟาย จากการที่ผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยหาค่ามัธยฐาน และพิสัยระหว่างควอไทล์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ ค่ามัธยฐาน (Median: Mdn) และพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range: I.R.) รายข้อ พิจารณาโดยคัดเลือกประเด็นความคิดเห็นที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าเบี่ยงเบนควอไทล์ 1.50 ลงมา

ขั้นตอนที่ 3 การสร้างแบบสอบถามเพื่อหาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหาร จัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง

เพื่อให้รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและมีความเหมาะสม ด้วยการนำรูปแบบที่ได้จากผลการวิเคราะห์ไปสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู วิทยาลัยนาร่องในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 234 คน โดยดำเนินการ ดังนี้

1. สร้างแบบสอบถามการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

- 1.1 ด้านบริหารจัดการ
- 1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้
- 1.3 ด้านการจัดกิจกรรมสถานศึกษา
- 1.4 ด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธานคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาแล้วนำเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรง และครอบคลุม

เนื้อหา รวมทั้งการใช้ภาษาที่เหมาะสม และนำไปปรับปรุงแก้ไขร่วมกับคณะกรรมการที่ปรึกษา
งานนิพนธ์อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

2.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ศรุตี สกุศลรัตน์	ผู้อำนวยการศูนย์อินโดจีนศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา
2.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชาญ สว่างวงศ์	รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์
มหาวิทยาลัยบูรพา
2.3 รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม	อาจารย์ประจำภาควิชาการวิจัย
และจิตวิทยาประยุกต์
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
2.4 ดร.วสันต์ นาวเหนียว	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี
เขต 1
2.5 ดร.รุ่งทิพย์ พรหมศิริ	ผู้อำนวยการโรงเรียน
เพ็ญมาตาวิทยาและ
อาจารย์พิเศษ
ศูนย์นวัตกรรมการบริหาร
และผู้นำทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา

รวบรวมแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
ด้วยตนเอง และนำมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อรายการกับวัตถุประสงค์ (Index of
the item-objective congruence: *IOC*) ดังนี้ การประเมินความสอดคล้องที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ
ที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อรายการกับ
วัตถุประสงค์เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ค่า *IOC* ซึ่งผลอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 โดยค่าดัชนีความสอดคล้อง
คำนวณได้จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับวัตถุประสงค์
	$\sum R$	แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
	N	แทน	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

- นำเสนอประธานคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบปรับปรุงแก้ไข
- นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน
โครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน เพื่อหาคุณภาพของ
แบบสอบถาม
- การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination power) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
ของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์
แบบเพียร์สัน ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม ผลการวิเคราะห์ พบว่า ได้ค่าอำนาจจำแนก
รายข้อ อยู่ระหว่าง 0.43-0.76 และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตร
สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของ Cronbach (1990, pp. 202-204) ได้ความเชื่อมั่นเท่ากับ
0.96
- นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาความเชื่อมั่นแล้ว ไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับวัตถุประสงค์ของ
การวิจัย ดังนี้

- การศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัยศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ศึกษาสภาพ
การบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนศรียานุสรณ์ เพื่อรวบรวมเป็นกรอบแนวคิด
ในการร่างรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ โดยการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary analysis)
การสัมภาษณ์ผู้บริหาร โรงเรียนที่เป็นโรงเรียนต้นแบบ การพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนเพื่อรวบรวม
เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และนำไปร่างรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน
ของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัยศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
5 ระดับ แล้วนำไปประมวลความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ 19 คน เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการ
เรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัยศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยใช้
เทคนิคเดลฟาย วิเคราะห์โดยหาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยควอไทล์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป
สรุปเป็นรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. การหาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการนำไปสอบถามจากผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนที่อยู่ในโครงการนำร่องภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 234 คน ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และลำดับที่ แล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษารูปแบบรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย สถิติที่ใช้ ได้แก่

1.1 มัชยฐาน

มัชยฐานของข้อมูลชุดใดชุดหนึ่ง เป็นค่าที่อยู่กึ่งกลางของข้อมูลชุดนั้น เมื่อจัดเรียงข้อมูลจากน้อยที่สุดไปหามากที่สุด (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2546, หน้า 47-48)

1.2 พิสัยระหว่างควอไทล์

พิสัยระหว่างควอไทล์ คือ ผลต่างระหว่างควอไทล์ที่ 3 กับควอไทล์ที่ 1 โดยที่ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์จะแสดงถึงความสอดคล้องกันของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์แคบ แสดงว่าคำตอบที่วิเคราะห์ได้นั้น มีความสอดคล้องกันของผู้เชี่ยวชาญกับควอไทล์ที่ 3 โดยใช้สูตรดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2546, หน้า 65-66)

การแปรความหมายค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของข้อคำถามใดที่มีค่าไม่น้อยกว่า 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อคำถามนั้นสอดคล้องกัน ส่วนค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ที่มีมากกว่า 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกัน (จุมพล พูลภัทรชีวิน, 2547, หน้า 34-35)

2. เพื่อหาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนนำร่องภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้สถิติ ดังนี้

2.1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของคะแนนโดยรวมและรายข้อตามความคิดเห็นของผู้บริหาร

สถานศึกษาและครู โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 105)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนน โดยรวมและรายข้อตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 106)

$$SD = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

การแปลความหมายค่านำหนักคะแนนเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) Likert (1967, p. 147) โดยกำหนดค่าคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

การแปลความหมายของคะแนนโดยใช้คะแนนเฉลี่ยเป็นตัวชี้วัด (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 23) ดังนี้

- ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสมมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย มีความมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาโรงเรียนนาร่องด้วยเทคนิคเคลฟาย โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ได้พิจารณาจากค่ามัธยฐานหรือค่ากลางของคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ในแต่ละประเด็นความคิดเห็นที่ได้ทำการศึกษา ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาโรงเรียนนาร่อง ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ
2. ด้านการจัดการเรียนรู้
3. ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา
4. ด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัยอาชีวศึกษาโรงเรียนนาร่องตามเทคนิคเคลฟาย ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังแสดงตารางที่ 2-5 ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ด้านที่ 1 ด้านการบริหารจัดการ

ที่	ประเด็นความคิดเห็น ด้านการบริหารจัดการ	มัธยฐาน	ควอไทล์ 3- ควอไทล์ 1	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
1.	สถานศึกษามีการประชุมชี้แจงทิศทาง และนโยบาย เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา	5.00	5.00-4.00	1.00
2.	สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร การจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา	5.00	5.00-4.00	1.00
3.	สถานศึกษามีการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการ จัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	5.00	5.00-5.00	0.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ที่	ประเด็นความคิดเห็น ด้านการบริหารจัดการ	มัธยฐาน	ควอไทล์ 3- ควอไทล์ 1	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
4.	สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูเข้าร่วม ประชุม/ อบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียน ศึกษา	4.00	5.00-4.00	1.00
5.	สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน ทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ	4.50	5.00-4.00	1.00
6.	สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ อาเซียน	4.00	5.00-4.00	1.00
7.	สถานศึกษามีการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานกับ หน่วยงานภาครัฐและเอกชน	4.00	5.00-4.00	1.00
8.	สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.00	5.00-4.00	1.00
9.	สถานศึกษามีแผนปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนา สู่ประชาคมอาเซียนอย่างชัดเจน	4.50	5.00-4.00	1.00
10.	สถานศึกษามีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา	5.00	5.00-4.00	1.00

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ศึกษารอง ดัชนีที่ 1 ด้านการบริหารจัดการ โดยข้อที่มีความสอดคล้องกันเรียงลำดับจากมากที่สุดดังต่อไปนี้ คือ สถานศึกษามีการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.00 และมีค่ามัธยฐานอยู่ในระดับมากที่สุด สถานศึกษามีการประชุมชี้แจงทิศทาง และนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ สถานศึกษามีแผนปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนอย่างชัดเจน สถานศึกษามีการกำหนดบทบาท

หน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษา โดยมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.00 และมีค่ามัธยฐานอยู่ในระดับมากที่สุด สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูเข้าร่วมประชุม/ อบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษา สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาชีวศึกษา สถานศึกษามีการสร้างเครือข่าย การดำเนินงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.00 และมีค่า มัธยฐาน อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 3 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ด้านที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้

ที่	ประเด็นความคิดเห็น ด้านการจัดการเรียนรู้	มัธยฐาน	ควอไทล์ 3- พิสัยระหว่าง	
			ควอไทล์ 1	ควอไทล์
1.	สถานศึกษามีการจัดตั้งศูนย์อาชีวศึกษาเพื่อให้ นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า	5.00	5.00-5.00	0.00
2.	สถานศึกษามีการจัดห้องเรียน อาคาร สถานที่ เพื่อให้ความรู้เรื่องอาชีวศึกษา	5.00	5.00-5.00	0.00
3.	สถานศึกษามีการจัดอำนวยความสะดวกให้แก่ ผู้เรียนในการหาข้อมูลความรู้เกี่ยวกับอาชีวศึกษา	5.00	5.00-4.00	1.00
4.	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้มีการจัดกลุ่มสนใจ กิจกรรม หรือชุมนุมเกี่ยวกับอาชีวศึกษา	4.00	5.00-4.00	1.00
5.	สถานศึกษามีการจัดนิทรรศการเพื่อแลกเปลี่ยน การเรียนรู้เรื่องอาชีวศึกษา	4.00	5.00-4.00	0.00
6.	สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา อาชีวศึกษา	4.00	5.00-4.00	1.00
7.	สถานศึกษามีการจัดเสด็จตามสาย ประชาสัมพันธ์ ความรู้เกี่ยวกับอาชีวศึกษา	4.00	5.00-4.00	1.00
8.	สถานศึกษามีการวางแผนกำหนดรายวิชา หรือสาระ เพิ่มเติมกับอาชีวศึกษาในหลักสูตรสถานศึกษา	4.00	4.00-4.00	0.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ที่	ประเด็นความคิดเห็น ด้านการจัดการเรียนรู้	มัธยมศึกษา	ควอไทล์ 3- พิสัยระหว่าง	
			ควอไทล์ 1	ควอไทล์
9.	สถานศึกษามีการผลิตสื่อ อุปกรณ์อาเซียนศึกษา เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งสืบค้นข้อมูล	4.50	5.00-4.00	1.00
10.	สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม วัด และประเมินผล พร้อมสรุปรายงานและประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน การจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน	5.00	5.00-5.00	0.00

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัยศึกษา โรงเรียนนาร่อง ด้านที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยข้อที่มีความสอดคล้องกันเรียงลำดับจากมากที่สุดดังต่อไปนี้ คือ สถานศึกษามีการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าสถานศึกษามีการจัดห้องเรียน อาคาร สถานที่ เพื่อให้ความรู้เรื่องอาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม วัด และประเมินผล พร้อมสรุปรายงานและประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน โดยมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.00 และมีค่ามัธยฐานอยู่ในระดับมากที่สุด สถานศึกษามีการจัดอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนในการหาข้อมูลความรู้เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการผลิตสื่อ อุปกรณ์อาเซียนศึกษา เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งสืบค้นข้อมูล โดยมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.00 และมีค่ามัธยฐานอยู่ในระดับมากที่สุด สถานศึกษามีการส่งเสริมให้มีการจัดกลุ่มสนใจกิจกรรมหรือชุมนุมเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการจัดนิทรรศการเพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้เรื่องอาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการจัดเสด็จตามสาย ประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการวางแผนกำหนดรายวิชาหรือสาระเพิ่มเติมกับอาเซียนในหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.00 และมีค่ามัธยฐานอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 4 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ด้านที่ 3 ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา

ร.ก.	ประเด็นความคิดเห็น ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา	มัธยฐาน	ควอไทล์ 3- พิสัยระหว่าง	
			ควอไทล์ 1	ควอไทล์
1.	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน เช่น การจัดงาน ASEAN Day การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับอาเซียนให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างหลากหลาย	5.00	5.00-4.00	1.00
2.	สถานศึกษามีการกำหนดรูปแบบ แนวทาง การดำเนินงานจัดกิจกรรมต่าง ๆ บูรณาการกับอาเซียนศึกษา	5.00	5.00-4.00	1.00
3.	สถานศึกษามีการจัดการอบรมให้ความรู้ ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา	4.00	5.00-4.00	1.00
4.	สถานศึกษามีการดำเนินการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาตามแผนงาน โครงการ โดยเน้นความรู้เกี่ยวกับอาเซียน	4.00	4.00-4.00	0.00
5.	สถานศึกษามีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ และประสานงานภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน	4.00	4.00-4.00	0.00
6.	สถานศึกษามีการติดตาม ประเมินการจัดกิจกรรม และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา	4.00	5.00-4.00	1.00
7.	สถานศึกษามีการจัดเก็บข้อมูลและรายงานอย่างเป็นระบบ รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ โดยใช้เครือข่ายท้องถิ่น	4.00	5.00-4.00	1.00
8.	สถานศึกษามีสร้างความรู้ ความเข้าใจ และยอมรับร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ และแผนงานเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา	4.00	5.00-4.00	1.00

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โรงเรียนนำร่อง ด้านที่ 3 ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา โดยข้อที่มีความสอดคล้องกัน เรียงลำดับจากมากที่สุดดังต่อไปนี้ คือ สถานศึกษามีการดำเนินการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาตามแผนงาน โครงการ โดยเน้นความรู้เกี่ยวกับอาเซียน สถานศึกษามีการสื่อสารประชาสัมพันธ์และประสานงาน ภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน โดยมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.00 และมีค่ามัธยฐานอยู่ในระดับมากที่สุด สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน เช่น การจัดงาน ASEAN Day การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับอาเซียนให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างหลากหลาย สถานศึกษามีการกำหนดรูปแบบ แนวทางการดำเนินงานจัดกิจกรรมต่าง ๆ บูรณาการกับอาเซียนศึกษา โดยมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.00 และมีค่ามัธยฐานอยู่ในระดับมากที่สุด สถานศึกษามีการจัดการอบรมให้ความรู้ ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการติดตาม ประเมินการจัดกิจกรรม และนำผลการประเมิน ไปใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการจัดเก็บข้อมูลและรายงานอย่างเป็นระบบ รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ โดยใช้เครือข่ายท้องถิ่น สถานศึกษามีสร้างความรู้ ความเข้าใจ และยอมรับร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และแผนงานเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา โดยมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.00 และมีค่ามัธยฐานอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 5 ค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ด้านที่ 4 ด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์

ที่	ประเด็นความคิดเห็น ด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์	มัธยฐาน	ควอไทล์ 3- ควอไทล์ 1	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
1.	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในการอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียน	5.00	5.00-4.00	1.00
2.	สถานศึกษามีการให้บุคคลภูมิปัญญาในท้องถิ่น ร่วมให้การเรียนรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี เพื่อเป็นต้นแบบวิถีชีวิตอันดีงามที่จะสืบทอด แก่เด็กไทยและประเทศในประชาคมอาเซียน	5.00	5.00-4.00	1.00
3.	สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับชุมชน ในการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา	5.00	5.00-4.00	1.00
4.	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูและนักเรียนรู้จัก การใช้ทรัพยากรที่ยั่งยืนและส่งเสริมอัตลักษณ์ ของอาเซียน	4.00	5.00-4.00	1.00

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ที่	ประเด็นความคิดเห็น ด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์	มัธยมศึกษา	ควอไทล์ 3- ควอไทล์ 1	พิสัยระหว่าง ควอไทล์
5.	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยี การติดต่อสื่อสารกับภาคีเครือข่ายแสวงหาความรู้ เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน	4.00	5.00-5.00	0.00
6.	สถานศึกษามีการวางแผนการประชาสัมพันธ์งาน เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา โดยประสานความร่วมมือกับ บุคลากร ชุมชน องค์กร และสื่อมวลชนในท้องถิ่น	5.00	5.00-5.00	0.00
7.	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาร่วมกับ ผู้ประกอบการ ชุมชน หน่วยราชการ	4.00	5.00-4.00	1.00
8.	สถานศึกษามีการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ ชุมชนเกี่ยวกับ ผลที่เกิดกับสถานศึกษา ชุมชน และวิถีชีวิตในชุมชน	4.00	5.00-4.00	1.00

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัย โรงเรียน นาร่อง ด้านที่ 4 ด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ โดยข้อที่มีความสอดคล้องกันเรียงลำดับจากมากที่สุด ดังต่อไปนี้ คือ สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับชุมชนในการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในท้องถิ่นเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการวางแผนการประชาสัมพันธ์งานเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา โดยประสานความร่วมมือกับบุคลากร ชุมชน องค์กร และสื่อมวลชนในท้องถิ่น โดยมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 0.00 และมีค่ามัธยฐานอยู่ในระดับมากที่สุด สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในการอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียน สถานศึกษามีการให้บุคคล ภูมิปัญญาในท้องถิ่นร่วมให้การเรียนรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี เพื่อเป็นต้นแบบวิถีชีวิต อันดีงามที่จะสืบทอดแก่เด็กไทยและประเทศในประชาคมอาเซียน โดยมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.00 และมีค่ามัธยฐานอยู่ในระดับมากที่สุด สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูและนักเรียนรู้จักการใช้ ทรัพยากรที่ยั่งยืนและส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยี การติดต่อสื่อสารกับภาคี เครือข่ายแสวงหาความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน สถานศึกษามีการจัด กิจกรรมอาเซียนศึกษาร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยราชการ สถานศึกษา มีการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ ชุมชนเกี่ยวกับผลที่เกิดกับสถานศึกษา ชุมชน และวิถีชีวิตในชุมชน โดยมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.00 และมีค่ามัธยฐานอยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์การตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของ
สถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
สถานศึกษาและคณะครู จำนวน 234 คน

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลำดับที่ และระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหาร
จัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโรงเรียน
นาร่องตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู โดยรวม

ที่	ประเด็นความคิดเห็น	(n = 234)			
		\bar{X}	SD	ลำดับ ที่	ระดับ ความคิดเห็น
1.	ด้านการบริหารจัดการ	3.87	0.762	2	มาก
2.	ด้านการจัดการเรียนรู้	4.07	0.814	1	มาก
3.	ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา	3.79	0.804	3	มาก
4.	ด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์	3.60	0.842	4	มาก
	รวม	3.83	0.806		มาก

จากตารางที่ 6 แสดงว่ารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่องตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครู
โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย
ตามลำดับ ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา
และด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลำดับที่ และระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโรงเรียนนำร่องตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู ด้านการบริหารจัดการ

ที่	ประเด็นความคิดเห็น	(n = 234)			
		\bar{X}	SD	ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น
1.	สถานศึกษามีการประชุมชี้แจงทิศทาง และนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา	4.21	0.623	1	มาก
2.	สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา	4.06	0.634	3	มาก
3.	สถานศึกษามีการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.97	0.781	4	มาก
4.	สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูเข้าร่วมประชุม/ อบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา	4.07	0.767	2	มาก
5.	สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ	3.80	0.737	6	มาก
6.	สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาเซียน	3.83	0.806	5	มาก
7.	สถานศึกษามีการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน	3.63	0.878	10	มาก
8.	สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	3.64	0.828	9	มาก
9.	สถานศึกษามีแผนปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนอย่างชัดเจน	3.75	0.780	7	มาก
10.	สถานศึกษามีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา	3.74	0.781	8	มาก
	รวม	3.87	0.762	2	มาก

จากตารางที่ 7 แสดงว่ารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัยศึกษาโรงเรียนนำร่องตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู ด้านการบริหารจัดการ โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ สามลำดับแรก ดังนี้ สถานศึกษามีการประชุมชี้แจงทิศทาง และนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครู เข้าร่วมประชุม/ อบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา และสถานศึกษามีการแต่งตั้ง คณะกรรมการบริหารการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลำดับที่ และระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหาร จัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัยศึกษาโรงเรียน นำร่องตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู ด้านการจัดการเรียนรู้

ที่	ประเด็นความคิดเห็น	(n = 234)			
		\bar{X}	SD	ลำดับ ที่	ระดับ ความคิดเห็น
1.	สถานศึกษามีการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาเพื่อให้ นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า	4.39	0.692	1	มาก
2.	สถานศึกษามีการจัดห้องเรียน อาคาร สถานที่ เพื่อให้ความรู้เรื่องอาเซียนศึกษา	4.36	0.722	2	มาก
3.	สถานศึกษามีการจัดอำนวยความสะดวกให้แก่ ผู้เรียนในการหาข้อมูลความรู้เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา	4.02	0.734	7	มาก
4.	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้มีการจัดกลุ่มสนใจ กิจกรรมหรือชุมนุมเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา	3.61	0.647	10	มาก
5.	สถานศึกษามีการจัดนิทรรศการเพื่อแลกเปลี่ยน การเรียนรู้เรื่องอาเซียนศึกษา	4.10	0.834	6	มาก
6.	สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา อาเซียนศึกษา	4.33	0.915	3	มาก
7.	สถานศึกษามีการจัดเสวนาตามสาย ประชาสัมพันธ์ ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา	3.77	1.02	9	มาก

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ที่	ประเด็นความคิดเห็น	(n = 234)			
		\bar{X}	SD	ลำดับ ที่	ระดับ ความคิดเห็น
8.	สถานศึกษามีการวางแผนกำหนดรายวิชาหรือสาระเพิ่มเติมกับอาเซียนในหลักสูตรสถานศึกษา	4.15	0.886	4	มาก
9.	สถานศึกษามีการผลิตสื่อ อุปกรณ์อาเซียนศึกษาเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งสืบค้นข้อมูล	4.11	0.865	5	มาก
10.	สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม วัด และประเมินผล พร้อมสรุปรายงานและประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน	3.86	0.819	8	มาก
	รวม	4.07	0.814	1	มาก

จากตารางที่ 8 แสดงว่ารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัย โรงเรียนนำร่องตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูด้านการจัดการเรียนรู้ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ สามลำดับแรก ดังนี้ สถานศึกษามีการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า สถานศึกษามีการจัดห้องเรียน อาคาร สถานที่ เพื่อให้ความรู้เรื่องอาเซียนศึกษา และสถานศึกษามีการวางแผนกำหนดรายวิชาหรือสาระเพิ่มเติมกับอาเซียนในหลักสูตรสถานศึกษา

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลำดับที่ และระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออก กรณีศึกษาโรงเรียนนำร่องตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา

ที่	ประเด็นความคิดเห็น	(n = 234)			
		\bar{X}	SD	ลำดับที่	ระดับความคิดเห็น
1.	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน เช่น การจัดงาน ASEAN Day การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับอาเซียนให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างหลากหลาย	4.07	0.976	1	มาก
2.	สถานศึกษามีการกำหนดรูปแบบ แนวทางการดำเนินงาน จัดกิจกรรมต่าง ๆ บูรณาการกับอาเซียนศึกษา	3.95	0.868	2	มาก
3.	สถานศึกษามีการจัดการอบรมให้ความรู้ ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา	3.92	0.823	3	มาก
4.	สถานศึกษามีการดำเนินการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาตามแผนงานโครงการ โดยเน้นความรู้เกี่ยวกับอาเซียน	3.74	0.749	4	มาก
5.	สถานศึกษามีการติดตาม ประเมินการจัดกิจกรรม และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา	3.68	0.787	7	มาก
6.	สถานศึกษามีการติดตาม ประเมินการจัดกิจกรรม และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา	3.69	0.711	6	มาก
7.	สถานศึกษามีการจัดเก็บข้อมูลและรายงานอย่างเป็นระบบ รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยใช้เครือข่ายท้องถิ่น	3.56	0.842	8	มาก
8.	สถานศึกษามีสร้างความรู้ ความเข้าใจ และยอมรับร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และแผนงานเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา	3.71	0.675	5	มาก
	รวม	3.79	0.804	3	มาก

จากตารางที่ 9 แสดงว่ารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัย โรงเรียนนำร่องตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ สามลำดับแรก ดังนี้ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรม ของสถานศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน เช่น การจัดงาน ASEAN Day การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับอาเซียน ให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างหลากหลาย สถานศึกษามีการกำหนดรูปแบบ แนวทางการดำเนินงาน จัดกิจกรรมต่าง ๆ บูรณาการกับอาเซียนศึกษา และสถานศึกษามีการจัดการอบรมให้ความรู้ ครู และ บุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลำดับที่ และระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหาร จัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัย โรงเรียนนำร่องตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู ด้านการจัด กิจกรรมสัมพันธ์

ที่	ประเด็นความคิดเห็น	(n = 234)			
		\bar{X}	SD	ลำดับ ที่	ระดับ ความคิดเห็น
1.	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในการอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียน	3.99	0.667	1	มาก
2.	สถานศึกษามีการให้บุคคลภูมิปัญญาในท้องถิ่น ร่วมให้การเรียนรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี เพื่อเป็นต้นแบบวิถีชีวิตอันดีงามที่จะสืบทอด แก่เด็กไทยและประเทศในประชาคมอาเซียน	3.60	0.858	4	มาก
3.	สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับชุมชน ในการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา	3.41	0.889	7	มาก
4.	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูและนักเรียนรู้จัก การใช้ทรัพยากรที่ยั่งยืนและส่งเสริมอัตลักษณ์ ของอาเซียน	3.40	0.893	8	มาก

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ที่	ประเด็นความคิดเห็น	(n = 234)			
		\bar{X}	SD	ลำดับ ที่	ระดับ ความคิดเห็น
5.	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารกับภาคี เครือข่ายแสวงหาความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน	3.73	0.802	2	มาก
6.	สถานศึกษามีการวางแผนการประชาสัมพันธ์งานเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา โดยประสานความร่วมมือกับบุคลากร ชุมชน องค์กร และสื่อมวลชนในท้องถิ่น	3.55	0.878	5	มาก
7.	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยราชการ	3.66	0.898	3	มาก
8.	สถานศึกษามีการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ชุมชน เกี่ยวกับผลที่เกิดกับสถานศึกษา ชุมชน และวิถีชีวิตในชุมชน	3.44	0.852	6	มาก
	รวม	3.60	0.842	4	มาก

จากตารางที่ 10 แสดงว่ารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโรงเรียนนำร่องตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู ด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ สามลำดับแรก ดังนี้ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในการอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียน สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารกับภาคี เครือข่ายแสวงหาความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยราชการ

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและหาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) ซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 19 คน และการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนนาร่องในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 234 คน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์เอกสารและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) และสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนนาร่องในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้วิจัยได้ผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง

รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง ประกอบด้วย 4 ด้าน 36 ข้อ ได้แก่ ด้านบริหารจัดการ 10 ข้อ ด้านการจัดการเรียนรู้ 10 ข้อ ด้านการจัดกิจกรรมสถานศึกษา 8 ข้อ และด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ 8 ข้อ ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านบริหารจัดการ

1.1.1 สถานศึกษามีการประชุมชี้แจงทิศทาง และนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา

1.1.2 สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา

1.1.3 สถานศึกษามีการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.1.4 สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูเข้าร่วมประชุม/ อบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา

1.1.5 สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ

1.1.6 สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาเซียน

1.1.7 สถานศึกษามีการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

1.1.8 สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.1.9 สถานศึกษามีแผนปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนอย่างชัดเจน

1.1.10 สถานศึกษามีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้

1.2.1 สถานศึกษามีการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า

1.2.2 สถานศึกษามีการจัดห้องเรียน อาคาร สถานที่ เพื่อให้ความรู้เรื่องอาเซียนศึกษา

1.2.3 สถานศึกษามีการจัดอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนในการหาข้อมูลความรู้เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา

1.2.4 สถานศึกษามีการส่งเสริมให้มีการจัดกลุ่มสนใจกิจกรรมหรือชุมนุมเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา

1.2.5 สถานศึกษามีการจัดนิทรรศการเพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ เรื่องอาเซียนศึกษา

1.2.6 สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอาเซียนศึกษา

1.2.7 สถานศึกษามีการจัดเสด็จตามสาย ประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา

1.2.8 สถานศึกษามีการวางแผนกำหนดรายวิชาหรือสาระเพิ่มเติมกับอาเซียนในหลักสูตรสถานศึกษา

1.2.9 สถานศึกษามีการผลิตสื่อ อุปกรณ์อาเซียนศึกษาเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และแหล่งสืบค้นข้อมูล

1.2.10 สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม วัด และประเมินผลพร้อมสรุปรายงาน และประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมสถานศึกษา

1.3.1 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน เช่น การจัดงาน ASEAN Day การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับอาเซียนให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างหลากหลาย

1.3.2 สถานศึกษามีการกำหนดรูปแบบ แนวทางการดำเนินงานจัดกิจกรรมต่าง ๆ บูรณาการกับอาเซียนศึกษา

1.3.3 สถานศึกษามีการจัดการอบรมให้ความรู้ ครู และบุคลากรทางการศึกษา เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา

1.3.4 สถานศึกษามีการดำเนินการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาตามแผนงาน โครงการ โดยเน้นความรู้เกี่ยวกับอาเซียน

1.3.5 สถานศึกษามีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ และประสานงานภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน

1.3.6 สถานศึกษามีการติดตาม ประเมินการจัดกิจกรรม และนำผลการประเมิน ไปใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา

1.3.7 สถานศึกษามีการจัดเก็บข้อมูลและรายงานอย่างเป็นระบบ รวมทั้งเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์โดยใช้เครือข่ายท้องถิ่น

1.3.8 สถานศึกษามีสร้างความรู้ ความเข้าใจ และยอมรับร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง กับทุกฝ่ายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ และแผนงานเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา

1.4 ด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์

1.4.1 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักใน การอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียน

1.4.2 สถานศึกษามีการให้บุคคลภูมิปัญญาในท้องถิ่นร่วมให้การเรียนรู้เกี่ยวกับ ขนบธรรมเนียมประเพณีเพื่อเป็นต้นแบบวิถีชีวิตอันดีงามที่จะสืบทอดแก่เด็กไทย และประเทศ ในประชาคมอาเซียน

1.4.3 สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับชุมชนในการจัดตั้ง และพัฒนา แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา

1.4.4 สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูและนักเรียนรู้จักการใช้ทรัพยากรที่ยั่งยืน และส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน

1.4.5 สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารกับภาคี เครือข่ายแสวงหาความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

1.4.6 สถานศึกษามีการวางแผนการประชาสัมพันธ์งานเกี่ยวกับอาชีวศึกษา โดยประสานความร่วมมือกับบุคลากร ชุมชน องค์กร และสื่อมวลชนในท้องถิ่น

1.4.7 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมอาชีวศึกษาร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานราชการ

1.4.8 สถานศึกษามีการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ชุมชนเกี่ยวกับผลที่เกิดกับสถานศึกษา ชุมชน และวิถีชีวิตในชุมชน

2. ผลการหาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา และด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ พบว่า

2.1 ด้านบริหารจัดการ โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สถานศึกษามีการประชุมชี้แจงทิศทาง และนโยบาย เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษา สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูเข้าร่วมประชุม/อบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษา สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร การจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษา สถานศึกษามีการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาชีวศึกษา สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณ สนับสนุน ทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ สถานศึกษามีแผนปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาสู่ประชาคม อาเซียนอย่างชัดเจน สถานศึกษามีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษา สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานทั้งภายในและ ภายนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และสถานศึกษามีการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานกับหน่วยงาน ภาครัฐและเอกชน

2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สถานศึกษามีการจัดตั้งศูนย์อาชีวศึกษาเพื่อให้นักเรียน ได้ศึกษาค้นคว้า สถานศึกษามีการจัดห้องเรียน อาคาร สถานที่ เพื่อให้ความรู้เรื่องอาชีวศึกษา สถานศึกษามีการวางแผนกำหนดรายวิชาหรือสาระเพิ่มเติมกับอาชีวศึกษา ในหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษามีการผลิตสื่อ อุปกรณ์อาชีวศึกษาเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งสืบค้นข้อมูล สถานศึกษามีการจัดนิทรรศการเพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้เรื่องอาชีวศึกษา สถานศึกษามีการจัด อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนในการหาข้อมูลความรู้เกี่ยวกับอาชีวศึกษา สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม วัด และประเมินผล พร้อมสรุปรายงานและประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานการจัด

การเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน สถานศึกษามีการจัดเสด็จตามสาย ประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา และสถานศึกษามีการส่งเสริมให้มีการจัดกลุ่มสนใจกิจกรรมหรือชุมนุมเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา

2.3 ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน เช่น การจัดงาน ASEAN Day การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับอาเซียน ให้ผู้เรียน ได้เรียนอย่างหลากหลาย สถานศึกษามีการกำหนดรูปแบบ แนวทางการดำเนินงาน จัดกิจกรรมต่าง ๆ บูรณาการกับอาเซียนศึกษา และสถานศึกษามีการจัดการอบรมให้ความรู้ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการดำเนินการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาตามแผนงาน โครงการ โดยเน้นความรู้เกี่ยวกับอาเซียน สถานศึกษามีสร้างความรู้ ความเข้าใจ และยอมรับร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ และแผนงานเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการติดตาม ประเมินการจัดกิจกรรม และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการติดตาม ประเมินการจัดกิจกรรม และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา และสถานศึกษามีการจัดเก็บข้อมูลและรายงานอย่างเป็นระบบ รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยใช้เครือข่ายท้องถิ่น

2.4 ด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในการอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียน สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารกับภาคี เครือข่ายแสวงหาความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยราชการ สถานศึกษามีการให้บุคคลภูมิปัญญาในท้องถิ่นร่วมให้การเรียนรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณี เพื่อเป็นต้นแบบวิถีชีวิตอันดีงามที่จะสืบทอดแก่เด็กไทยและประเทศในประชาคมอาเซียน สถานศึกษามีการวางแผนการประชาสัมพันธ์งานเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา โดยประสานความร่วมมือกับบุคลากร ชุมชน องค์กร และสื่อมวลชนในท้องถิ่น สถานศึกษามีการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ชุมชนเกี่ยวกับผลที่เกิดกับสถานศึกษา ชุมชน และวิถีชีวิตในชุมชน สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับชุมชน ในการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา และสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูและนักเรียนรู้จักการใช้ทรัพยากรที่ยั่งยืน และส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง ผู้วิจัยมีประเด็นอภิปราย ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง ประกอบด้วย 4 ด้าน 36 ข้อ ได้แก่ ด้านบริหารจัดการ 10 ข้อ ด้านการจัดการเรียนรู้ 10 ข้อ ด้านการจัดกิจกรรมสถานศึกษา 8 ข้อ และด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ 8 ข้อ โดยทุกข้อมีความสอดคล้องกันสูง ซึ่งผู้วิจัยได้อภิปรายประเด็นย่อยเป็นรายด้านดังนี้

1.1 ด้านบริหารจัดการ

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านที่ 1 ด้านบริหารจัดการ โดยข้อที่มีความสอดคล้องกันเรียงลำดับจากมากที่สุดดังต่อไปนี้ คือ สถานศึกษามีการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานศึกษามีการประชุมชี้แจงทิศทาง และนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ สถานศึกษามีแผนปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนอย่างชัดเจน สถานศึกษามีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการเรียนรู้อาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูเข้าร่วมประชุม/ อบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาเซียน สถานศึกษามีการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวทางของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554, หน้า 54) ว่าในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความสำเร็จที่ตัวนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อความสำเร็จที่ยั่งยืนทั้งตัวนักเรียนเองและสถานศึกษา จำเป็นจะต้องดำเนินงานตามหลักการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ โดยบูรณาการในทุกด้าน ทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และงานบริหารงานทั่วไป โดยให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมคิดร่วมทำ ซึ่งด้านการบริหารจัดการเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะผลักดันให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จก็คือ ผู้บริหารที่ต้องรับรู้เข้าใจ และยอมรับงานนี้อย่างจริงจัง ซึ่งมีกระบวนการในการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่สำคัญ และสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยยนต์ เสรีเรืองยุทธ (2556, หน้า 56) ได้วิจัยเกี่ยวกับการบริหาร

จัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนประชามิเวศน์ สำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติงานในการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับปฏิบัติ ปานกลาง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านบริหารจัดการ ด้านที่ 2 ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านที่ 3 ด้านกิจกรรมส่งเสริมใน โรงเรียน

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ด้านที่ 2 ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยข้อที่มีความสอดคล้องกันเรียงลำดับจากมากที่สุดดังต่อไปนี้ คือ สถานศึกษามีการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา เพื่อให้ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า สถานศึกษามีการจัดห้องเรียน อาคาร สถานที่ เพื่อให้ความรู้เรื่องอาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม วัด และประเมินผล พร้อมสรุปรายงานและประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน สถานศึกษามีการจัดอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน ในการหาข้อมูลความรู้เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการผลิตสื่ออุปกรณ์อาเซียนศึกษาเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งสืบค้นข้อมูล สถานศึกษามีการส่งเสริมให้มีการจัดกลุ่มสนใจกิจกรรมหรือชุมนุมเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการจัดนิทรรศการเพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้เรื่องอาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการจัดเสด็จตามสาย ประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการวางแผนกำหนดรายวิชาหรือสาระเพิ่มเติมกับอาเซียนในหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Hirschbuh and Bishop (2002, pp. 34-39) ได้ทำการศึกษาการจัดการความรู้ในระบบการศึกษาทางไกล (Distance learning) เพื่อค้นหากระบวนการลดช่องว่างที่เป็นสาเหตุของการวิตกกังวลในตัวผู้เรียนระหว่างอัตราการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และอัตราการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการจัดการความรู้ ผลการวิจัยพบว่า ช่องว่างที่เกิดขึ้นได้รับอิทธิพลมาจากปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ 1) การเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ของผู้เรียนและผู้สอน 2) ผู้เรียนและผู้สอนไม่มีทักษะและความสามารถในการใช้งาน ผู้วิจัยได้ใช้ระบบการจัดการความรู้ที่ง่ายต่อการใช้งาน มีการทดสอบและรายงานผลผ่านเว็บ จึงทำให้ช่องว่างที่เกิดขึ้นลดลง และยังคงความสอดคล้องกับงานวิจัยของพรศ ทิวรัศชัย (2555, หน้า 47) พบว่า การเตรียมของการบริหารจัดการในชั้นเรียนของครู โรงเรียนสัตหีบ เขตฐานทัพเรือและเขตกองเรือยุทธการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนสู่ประชาคมอาเซียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนสัตหีบ เขตฐานทัพเรือและเขตกองเรือยุทธการ ตระหนักถึงความสำคัญในการวางรากฐานการเตรียมความพร้อมในการนำโรงเรียนเข้าสู่การเรียนรู้ของประชาคมอาเซียน โดยจัดให้มีการอบรมสัมมนาเฉพาะกลุ่ม และทั้งใน โรงเรียนให้บุคคลมีความเข้าใจ และมีความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของ

การที่ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และยังคงสอดคล้องกับผลการวิจัยของจุฬาลักษณ์ เพ็ญฟู (2557, หน้า 64) พบว่า ความพร้อมการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้านสติปัญญา โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากที่ผู้บริหารและครุมีความรู้พื้นฐานในเรื่องอาเซียนศึกษา มีการเตรียมความพร้อมในส่วนของเนื้อหาที่จะใช้ในการจัดการเรียนรู้ มีการวางแผนในเรื่องของการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ด้านอาเซียนศึกษา

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออก ด้านที่ 3 ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา โดยข้อที่มีความสอดคล้องกันเรียงลำดับจากมากที่สุดดังต่อไปนี้ คือ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน เช่น การจัดงาน ASEAN Day การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับอาเซียนให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างหลากหลาย สถานศึกษามีการกำหนดรูปแบบ แนวทางการดำเนินงานจัดกิจกรรมต่าง ๆ บูรณาการกับอาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการจัดการอบรมให้ความรู้ ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการดำเนินการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาตามแผนงาน โครงการ โดยเน้นความรู้เกี่ยวกับอาเซียน สถานศึกษามีการสื่อสารประชาสัมพันธ์และประสานงานภายในสถานศึกษาระหว่างสถานศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน สถานศึกษามีการติดตาม ประเมินการจัดกิจกรรม และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการจัดเก็บข้อมูลและรายงานอย่างเป็นระบบ รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ โดยใช้เครือข่ายท้องถิ่น และสถานศึกษามีสร้างความรู้ ความเข้าใจ และยอมรับร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และแผนงานเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Coukos-Semmel (2002) ได้ทำการศึกษากลยุทธ์และกระบวนการจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินการใช้ระบบการจัดการความรู้ซึ่งเชื่อมต่อกับงานวิจัยของมหาวิทยาลัย 2) ทดสอบความสัมพันธระหว่างการใช้ระบบและประสิทธิภาพประสิทธิผลของการจัดการความรู้ 3) พัฒนารูปแบบการจำแนกประสิทธิผลของการจัดการความรู้ 4) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการจัดการความรู้ เครื่องมือในการวิจัยเป็นมาตรฐานค่าเกี่ยวกับกลยุทธ์และกระบวนการ ผลการวิจัยพบว่า 1) มหาวิทยาลัยมีการใช้กลยุทธ์ระดับมาก แต่ใช้กระบวนการในระดับน้อย 2) กลยุทธ์ใช้เทคโนโลยีมากที่สุด 3) ไม่มีความแตกต่างระหว่างการใช้ภาวะผู้นำในกลยุทธ์และกระบวนการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน 4) กลยุทธ์และกระบวนการจัดการความรู้สามารถจำแนกประสิทธิภาพการจัดการความรู้ได้ร้อยละ 76 มีความแปรปรวนของประสิทธิผลระหว่าง ร้อยละ 46.6 (ด้านการวัดผล) ถึงร้อยละ 30.1 (ด้านวัฒนธรรม) และ 5) กระบวนการ

วัดผลเป็นปัจจัยที่มีความวิกฤตมากที่สุดต่อประสิทธิภาพของระบบการจัดการความรู้ และยังคงคล้องกับผลงานวิจัยของเอกราช อะมะวัลย์ (2554, หน้า 51) ได้ศึกษาการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนช่างฝีมือทหารในการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาต่อการเข้าเป็นประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านความเข้าใจ ปัจจัยด้านศักยภาพบุคลากร ปัจจัยด้านคุณภาพมาตรฐาน และปัจจัยด้านการเปิดเสรีการศึกษา ในด้านปัจจัยด้านความเข้าใจเป็นการสร้างความตระหนักและการเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ปัจจัยด้านศักยภาพด้านบุคลากร เป็นการพัฒนาทักษะและความชำนาญที่เหมาะสมของบุคลากร โรงเรียนช่างฝีมือทหารในการเป็นประชาคมอาเซียน ปัจจัยด้านคุณภาพมาตรฐาน เพื่อสร้างความยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการและทักษะในฝีมือร่วมกันในอาเซียน ปัจจัยด้านการเปิดเสรีการศึกษาเป็นการสร้างความร่วมมือทางการศึกษา

1.4 ด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นอยู่ในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านที่ 4 ด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ โดยข้อที่มีความสอดคล้องกันเรียงลำดับจากมากที่สุดดังต่อไปนี้ คือ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในการอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียน สถานศึกษามีการให้บุคคลภูมิปัญญาในท้องถิ่นร่วมให้การเรียนรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีเพื่อเป็นต้นแบบวิถีชีวิตอันดีงามที่จะสืบทอดแก่เด็กไทยและประเทศในประชาคมอาเซียน สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับชุมชน ในการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูและนักเรียนรู้จักการใช้ทรัพยากรที่ยั่งยืน และส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารกับภาคี เครือข่ายแสวงหาความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน สถานศึกษามีการวางแผนการประชาสัมพันธ์งานเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา โดยประสานความร่วมมือกับบุคลากร ชุมชน องค์กร และสื่อมวลชนในท้องถิ่น สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยราชการ สถานศึกษามีการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ชุมชนเกี่ยวกับผลที่เกิดกับสถานศึกษา ชุมชน และวิถีชีวิตในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Sabherwal (1991) ได้ทำการวิจัยศึกษาผลของกระบวนการจัดการความรู้ในระดับบุคคลระดับกลุ่ม และระดับองค์กร ในความเข้าใจหลักการจัดการความรู้ให้มากขึ้น รูปแบบการวิจัยใช้กระบวนการจัดการความรู้ 4 ด้าน คือ 1) การดำเนินการภายใน (Internalization) 2) การดำเนินงานสู่ภายนอก (Externalization) 3) กระบวนการทางสังคม (Socialization) และ 4) การผสมผสานเข้าด้วยกัน (Combination) ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการภายใน และการดำเนินงานสู่ภายนอกมีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการความรู้ในระดับบุคคล ในขณะที่กระบวนการทาง

สังคมและการผสมผสานเข้าด้วยกัน ส่งผลต่อความรู้ระดับกลุ่มและระดับองค์กร อีกทั้งผลการวิจัยยังสามารถนำไปใช้สนับสนุนผลกระทบเชิงบวกต่อทุกระดับขององค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณิ ศรีสติ (2556, หน้า 90) ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนในเขตอำเภอบางละมุง มีการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับมาก โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 และสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยาได้เห็นนโยบาย และสนับสนุนการเตรียมความพร้อมของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) การให้ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนและสร้างความตระหนักในการเป็นประชาคมอาเซียนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นอาเซียน การจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมเกี่ยวกับอาเซียน 2) การพัฒนาทักษะวิชาชีพควบคู่กับทักษะภาษาอังกฤษและภาษาของประเทศอาเซียนให้สามารถสื่อสารได้เพื่อความได้เปรียบในการทำงานในอาเซียน สนับสนุนการแลกเปลี่ยนครู-นักเรียนในอาเซียน 3) การจัดเตรียมสถานที่สำหรับทำกิจกรรม การติดตั้งธงอาเซียน และธงชาติของประเทศสมาชิก การตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาในโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย 4) สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในงานบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน การสื่อสาร และการเชื่อมโยงเครือข่ายในภูมิภาคอาเซียน 5) การประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน ข่าวดังกล่าวการจัดกิจกรรมอาเซียนแก่ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยผ่านทางนักเรียน สื่ออินเทอร์เน็ต และเว็บไซต์ของโรงเรียนและของเขตพื้นที่การศึกษา

2. จากผลการวิจัย พบว่า การหาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออก กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง โดยนำไปสอบถามความคิดเห็นจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนที่อยู่ในโครงการนาร่องภาคตะวันออก โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา และด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ ซึ่งผู้วิจัยได้อภิปรายประเด็นย่อยเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนนาร่องภาคตะวันออก มีความคิดเห็นว่าสถานศึกษาควรมีการประชุมชี้แจงทิศทาง และนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา พร้อมทั้งมีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูเข้าร่วมประชุม/อบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา และการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาเซียน สนับสนุน จัดสรรงบประมาณ สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ มีแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนอย่างชัดเจน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา มีการประชาสัมพันธ์

ผลการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และสร้างเครือข่ายการดำเนินงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจุฑาลักษณ์ เพ็ญฟู (2557, หน้า 64) ผลการวิจัยพบว่า ความพร้อมการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 4 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทั้งผู้บริหาร ครู และบุคลากรให้ความสำคัญต่อความพร้อมและแนวทางการจัดการเรียนรู้ทุกชั้นตอน มีการเตรียมตั้งแต่การจัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ที่แจ้งทิศทาง และนโยบายของสถานศึกษาสู่การจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมประชุม อบรม และสัมมนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา ทั้งนี้สถานศึกษา ยังจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และผู้บริหารและครูยังเล็งเห็นถึงความสำคัญของการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อันซึ่งทำให้เกิดความพร้อมและเป็นแนวทางให้บุคลากรปฏิบัติงาน และจัดความพร้อมการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ความพร้อมโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับพบการวิจัยของอรรถสิทธิ์ สุทธิวารี (2556, หน้า 141) พบว่า รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อรองรับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญหลักและบทบาทโดยตรงในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ และพัฒนาองค์ความรู้ด้านวิชาการ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเท่าทันและพัฒนาตนเองเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

2.2 ด้านการบริหารจัดการ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนนาร่องภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการสถานศึกษามีการประชุมชี้แจงทิศทาง และนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูเข้าร่วมประชุม/อบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา มีการจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ จัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาเซียน สร้างเครือข่ายการดำเนินงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน การประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีแผนปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนอย่างชัดเจน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรัตน์ กิमानันโท (2551, หน้า 61) พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลต่อการบริหาร

จัดการสถานศึกษา ในฐานะนิติบุคคลสถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการบริหารงานวิชาการ ภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษา คือ การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งการเรียนรู้ รวมถึงการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา การนิเทศติดตาม การแนะแนว การวัดผล ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ มีการประชุม วางแผน ขออนุญาต แต่งตั้ง ประเมินความพร้อมลงมือทำงาน ประเมินการดำเนินงาน และยังสอดคล้อง กับงานวิจัยของจุฑารัตน์ วงศ์อนันต์ (2556, หน้า 67) พบว่า ความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อจัดการ การเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของ โรงเรียนเอกชนในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ด้าน เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ อยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านกิจกรรมส่งเสริมในโรงเรียน

2.3 ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูใน โรงเรียนนำร่องภาคตะวันออก มีความคิดเห็นว่า ด้านการจัด กิจกรรมของสถานศึกษานั้น สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน เช่น การจัดงาน ASEAN Day การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับอาเซียนให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างหลากหลาย สถานศึกษามีการกำหนดรูปแบบ แนวทางการดำเนินงานจัดกิจกรรมต่าง ๆ บูรณาการกับอาเซียน ศึกษา และสถานศึกษามีการจัดการอบรมให้ความรู้ ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน ศึกษา สถานศึกษามีการดำเนินการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาตามแผนงานโครงการ โดยเน้นความรู้ เกี่ยวกับอาเซียน สถานศึกษามีสร้างความรู้ ความเข้าใจ และยอมรับร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เกี่ยวกับวัตถุประสงค์และแผนงานเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา สถานศึกษามีการติดตาม ประเมินการจัด กิจกรรม และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา สถานศึกษา มีการติดตาม ประเมินการจัดกิจกรรม และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับ อาเซียนศึกษา และสถานศึกษามีการจัดเก็บข้อมูลและรายงานอย่างเป็นระบบ รวมทั้งเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์โดยใช้เครือข่ายท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของจุฑารัตน์ วงศ์อนันต์ (2556, หน้า 70) พบว่า ความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของ โรงเรียนเอกชนในจังหวัดมหาสารคาม ด้านกิจกรรมส่งเสริมในสถานศึกษา มีการจัดกิจกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งในด้านการจัดการเรียนรู้นวัตกรรมหรือกิจกรรมใหม่ ๆ ร่วมกับเครือข่าย ประชาคมอาเซียน รองลงมาคือ สร้างเครือข่ายในการส่งเสริมอาชีพในประชาคมอาเซียน ซึ่งจะทำให้ สถานศึกษาเกิดความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของอรุณสิทธิ์ สุทธิวารี (2556, หน้า 141) ซึ่งพบว่ารูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออก เพื่อรองรับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยรวมและรายข้ออยู่ใน

ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ สถานศึกษามีการศึกษาระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทัศนศึกษา สถานศึกษามีการจัดบุคลากรรับผิดชอบการบำรุงรักษาอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียนพิเศษ ตลอดจนบริเวณ โรงเรียนให้มีสภาพเหมาะสม และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และสถานศึกษาดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนงาน โครงการ โดยเน้นส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

2.4 ด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ โดยรวมและรายค้ำอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนนำร่องภาคตะวันออก มีความคิดเห็นว่าการจัดกิจกรรมสัมพันธ์เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนประสบความสำเร็จ มาจากความร่วมมือจากหลายฝ่าย จึงทำให้ผลการวิจัยพบว่าสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในการอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียน โดยมีการส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารกับภาคี เครือข่ายแสวงหาความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และมีการจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยราชการ ให้นักคณาจารย์ในท้องถิ่นร่วมให้การเรียนรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีเพื่อเป็นต้นแบบวิถีชีวิตอันดีงามที่จะสืบทอดแก่เด็กไทยและประเทศในประชาคมอาเซียน มีการวางแผนการประชาสัมพันธ์งานเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา โดยประสานความร่วมมือกับบุคลากร ชุมชน องค์กร และสื่อมวลชนในท้องถิ่น สัมภาษณ์ผู้ปกครอง ชุมชนเกี่ยวกับผลที่เกิดกับสถานศึกษา ชุมชน และวิถีชีวิตในชุมชน พร้อมทั้งประสานความร่วมมือกับชุมชนในการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา และส่งเสริมให้ครูและนักเรียนรู้จักการใช้ทรัพยากรที่ยั่งยืนและส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของมูทิตา แพทย์ประทุม (2549, หน้า 130) พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนที่มีความเชื่อมโยงและมีความสัมพันธ์กันในการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนของการมีส่วนร่วมที่สำคัญ 6 ประการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการระดมความคิด เป็นการร่วมคิดค้นและวิเคราะห์ปัญหา และสร้างความสัมพันธ์กับผู้นำชุมชน 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดการวางแผนงานร่วมกัน ด้วยการกำหนดความสำคัญ กำหนดเป้าหมาย การตัดสินใจ และสร้างผู้นำรุ่นใหม่ 3) การมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติ เป็นขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม และการส่งเสริมช่วยเหลือให้การปฏิบัติกิจกรรมสำเร็จตามแผน 4) การมีส่วนร่วมในการลงทุน เป็นทุนที่อยู่ในรูปของงบประมาณ ทุนทางปัญญา 5) การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลและตรวจสอบ เป็นการตรวจสอบผลการดำเนินงานและสอบความความคิดเห็น เพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและนำไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้ดียิ่งขึ้นไป 6) การมีส่วนร่วมรับประโยชน์ เป็นการร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั้งผลประโยชน์ทางตรงและผลประโยชน์ทางอ้อม และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ

เสีี่ยม บำรุงพงษ์ (2553, หน้า 64) พบว่า รูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียนบ้านหนองจอก ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น รูปแบบการพัฒนา คือ วางแผน กำหนดรูปแบบ การจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนให้เป็นรูปธรรม ดำเนินการตามแผนที่วางไว้ เป็นผู้นำและสนับสนุนให้มีการก่อตั้งสมาคมผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่าของโรงเรียน กำกับติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่องที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ และมีรูปแบบมีความเหมาะสมในการนำไปปฏิบัติในสถานศึกษา จะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีดังนี้

- 1.1 สถานศึกษาควรมีการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 1.2 สถานศึกษาควรมีการประชุมชี้แจงทิศทาง และนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา
- 1.3 สถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา
- 1.4 สถานศึกษาควรมีการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า
- 1.5 สถานศึกษาควรมีการจัดห้องเรียน อาคาร สถานที่ เพื่อให้มีความรู้เรื่องอาเซียนศึกษา
- 1.6 สถานศึกษาควรมีการนิเทศ ติดตาม วัดและประเมินผลพร้อมสรุปรายงานและประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน
- 1.7 สถานศึกษาควรมีการดำเนินการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาตามแผนงาน โครงการ โดยเน้นความรู้เกี่ยวกับอาเซียน
- 1.8 สถานศึกษาควรมีการสื่อสารประชาสัมพันธ์และประสานงานภายในสถานศึกษาระหว่างสถานศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน
- 1.9 สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน เช่น การจัดงาน ASEAN Day การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับอาเซียนให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างหลากหลาย

1.10 สถานศึกษาควรมีการประสานความร่วมมือกับชุมชนในการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา

1.11 สถานศึกษาควรมีการวางแผนการประชาสัมพันธ์งานเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา โดยประสานความร่วมมือกับบุคลากร ชุมชน องค์กรและสื่อมวลชนในท้องถิ่น

1.12 สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในการอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการบริหารจัดการ ด้านการวางแผนการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลไปปรับปรุงพัฒนา รวมถึงกำหนดนโยบายในการดำเนินงานของสถานศึกษาเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.2 ควรศึกษารูปแบบกิจกรรมหรือวางแผนการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.3 ควรศึกษาการสร้างเครือข่าย การดำเนินงานกับผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

บรรณานุกรม

- กระทรวงการต่างประเทศ ประชาคมอาเซียน. (2554). *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. เข้าถึงได้จาก www.42ammpmc.org/thai/document_main.php
- กระทรวงการต่างประเทศ ประชาคมอาเซียน. (2554). *ผลจากการประชุมสุดยอดอาเซียน*. เข้าถึงได้จาก www.42ammpmc.org/thai/document_main.php
- กองอาเซียน 4. (2552). *แผนงานการจัดตั้งประชาคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ค.ศ. 2009-2015)*. กรุงเทพฯ: คาริสมา มีเดีย.
- ขนิษฐา วิทยานูมาศ. (2530). *การวิจัยแบบเดลฟาย: เทคนิคและปัญหาที่พบในการวิจัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รุ่งเรืองสาสน์.
- คงศักดิ์ สันติพิทักษ์วงศ์. (1986). *เศรษฐมิติเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ฐีแจ่ง.
- จุฑารัตน์ วงศ์อนันต์. (2556). *ความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จุฑาลักษณ์ เฟื่องฟู. (2557). *ความพร้อมในการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 4*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จุมพล พูลภัทรชีวิน. (2547). "เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDJR (Ethnographic delphi futures research) เทคนิคการวิเคราะห์หั่น โยบาย (พิมพ์ครั้งที่ 5)". กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จูไรรัตน์ แสงบุญนำ. (2554). *ความรู้เรื่องประชาคมอาเซียน (การเตรียมความพร้อมของไทยเพื่อการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน) ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2554-2558)*. ม.ป.ท.
- ชัยยนต์ เสรีเรืองยุทธ. (2556). *การบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนประชานิเวศน์สำนักงานเขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร*. เข้าถึงได้จาก: http://www.mcu.ac.th/site/thesiscontent_desc.php?ct=1&t_id=1257
- ชัยอนันต์ หาญจิต. (2555). *การศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาในประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2546). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- ทีศนา แจมมณี. (2548). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิคม ทาแดง. (2536). หน่วยที่ 5 การสร้างแบบจำลองระบบการศึกษา. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดระบบทางการศึกษา หน่วยที่ 3-6*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- เบญจพร แก้วมีศรี. (2545). *การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์, คณะครุศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- พรศ ทิวาศชัย. (2555). *การเตรียมความพร้อมการบริหารจัดการในชั้นเรียนของครู โรงเรียนสัตหีบเขตฐานทัพเรือและเขตกองเรือยุทธการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนสู่ประชาคมอาเซียน. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- พูนสุข หิงคานนท์. (2540). *การพัฒนารูปแบบการจัดองค์การของวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ไพศาล วิศาลาภรณ์. (2552). *การศึกษา: การสร้างประชาคมอาเซียน 2558*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- มุกิตา แพทย์ประทุม. (2549). *รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม. วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2540). *สถิติวิทยาทางการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วรรณ ศรีสติ. (2556). *การเตรียมความพร้อมของโรงเรียนในเขตอำเภอบางละมุงในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- วิชณีย์ เขาว์ดำรง. (2542). *รูปแบบการพัฒนาทักษะความเป็นครูวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ศึกษาศาสตร์. วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาอุดมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

- สมาน อัสวภูติ. (2538). *การพัฒนารูปแบบการบริหารการประถมศึกษาจังหวัด*. วิทยานิพนธ์ การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). *ก้าวสู่อาเซียน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การ สงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2554). *กฎบัตรอาเซียน*. ม.ป.ท.
- สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ. (2553). *ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียม ความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558*. กรุงเทพฯ: บางกอกบล็อก.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). *แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคม อาเซียน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุดฤทัย เลิศเกษม. (2554). *ประเทศไทยกับอาเซียน*. กรุงเทพฯ: กรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุรัตน์ กิमानันโท. (2551). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อการบริหารจัดการ สถานศึกษา: ศึกษากรณีสถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เสงี่ยม บำรุงพงษ์. (2553). *การพัฒนารูปแบบการสร้างความสัมพันธ์ชุมชนของโรงเรียน บ้านหนองจอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1*. งานนิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อภิสัทธ์ เวชชาชีวะ. (2552). *แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2552-2554*. เข้าถึงได้จาก http://www.nesdb.go.th2gov_policy/
- อรรถสิทธิ์ สุทธิวารี. (2556). *รูปแบบการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียง เพื่อรองรับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน*. วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุทุมพร จามรมาน. (2541). *โมเดลคืออะไร*. *วารสารวิชาการ*, 1, 22.
- เอกราช อะมะวัลย์. (2554). *การพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนช่างฝีมือทหารในการเตรียม ความพร้อมด้านบุคลากรสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558*. งานนิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรเพื่อความมั่นคง, คณะรัฐศาสตร์ และนิติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- Bardo, J. W., & Hartman, J. J. (1982). *Urban sociology: A systematic introduction*. USA: F.E. Peacock.
- Bertalanffy, L. V. (1968). *General system theory: Foundations, development, applications*. New York: George Braziller.
- Best, J. W., & Kahn, J. V. (1993). *Research in education* (7th ed.). Boston, MA: Allen and Bacon.
- Coukos-Semmel, E. D. (2002). Knowledge management: Progress and strategies used in United States research universities. *Dissertation Abstracts International*, 63(02), 516-A.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Colins.
- Daft, R. L. (1992). *Organization theory and design*. Singapore: Info Access.
- Drucker, P. F. (1999). *The effective executive*. Oxford: Butterworth-Heineman.
- Eisner, E. (1976). Education connoisseiship and criticism: Their form and function in education evaluation. *Journal of Aesthetic Education*.
- Hirschbuh, J., & Bishop, D. (2002). Using knowledge management to deliver distance learning. *British Journal of Educational Technology*, 33(1), 89-93.
- Jensen, C. (1996). *Delphi in depth: Power techniques from the experts berkeley*. Singapore: McGraw-Hill.
- Johnson, P. L. (1993). *ISO 900 meeting the new international standard*. Singapore: McGraw-Hill.
- Keeves, P. J. (1988). *Educational research, methodology and measurement: An international handbook*. Oxford: Pergamon Press.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Journal of Education and Psychological Measurement*, 30(3), 608-609.
- Likert, R. (1967). *The method of constructing and attitude scale*. In *attitude theory and measurement 90-95*. New York: Wiley & Son.
- Longman. (1981). *Longman dictionary of contemporary english*. England: Clays.
- Madaus, G. F., Scriven, M. S., & Stufflebeam, D. L. (1983). *Evaluation models viewpoints on ducation*. n.p.
- Raj, M. (1996). *Encycopadic of psychology and education*. NewDelhi: ANMOL Publications PVT.
- Sabherwal, R. (1991). Information system development: Four process scenarios with case studies. *Journal of Information Systems*, 5, 84-101.

Smith, R. H. (1980). *Management: Making organizations perform*. New York: Macmillan.

Stoner, A. F., & Wankel, C. (1986). *Management*. New Delhi: Prentice-Hill.

Willer, R. H. (1967). *Leader and leadership process*. Boston: Irwin/ McGraw-Hill.

Witkin, R., & Altschuld, J. (1995). *Planning and conducting needs assessments*. Thousand Oaks, CA: Sage.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- รายนามผู้เชี่ยวชาญ
- รายชื่อโรงเรียนนำร่อง โครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนในภาคตะวันออก
- แบบรายงานผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

กระทรวงศึกษาธิการ

ผู้กำหนดนโยบาย

นางสาวจุไรรัตน์ แสงบุญนำ

อดีตรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

นางสาวดุริยา อมตวิวัฒน์

ผู้อำนวยการสำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้กำหนดนโยบาย

นายไกร เกษทัน

ผู้อำนวยการสำนักติดตามและประเมินผล

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดร.ไพรวลัย พิทธิงศ์ดาสี

อดีตผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

นายพิธาน พื้นทอง

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา

คณาจารย์หรือนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา

รศ.ดร.สุทธิพันธ์ จิราธิวัฒน์ ผู้อำนวยการบริหารศูนย์อาเซียนศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รศ.ดร.ประภัสสร เทพชาตรี ผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สำนักงานเขตพื้นที่ (ประถมศึกษา)

ผู้กำหนดนโยบาย

ดร.กวินทร์เกียรติ นนธ์พละ

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาละเชิงเทรา เขต 1

นายธวัชชัย อู่พานิช

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาละของ เขต 1

ผู้ปฏิบัติตามนโยบาย

นางพิมพ์วิรัชญ์ เมืองนิล

หัวหน้ากลุ่มงานความร่วมมือระดับภูมิภาค

สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ

ผู้ปฏิบัติตามนโยบาย

ดร.สิริมา หมอนไหม

ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและพัฒนานวัตกรรม

การบริหาร

ผู้ปฏิบัติตามนโยบาย

นายณรินทร์ นวลกลี

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาตราด

ว่าที่ร้อยตรีอรพจน์ อาษาเอื้อ

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

สำนักงานเขตพื้นที่ (ประถมศึกษา)**ผู้กำหนดนโยบาย****นายพงษ์พิศาล ชินสำราญ**

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่ (มัธยมศึกษา)**ผู้กำหนดนโยบาย****ดร.วีระพงศ์ เดชบุญ**

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาเขต 7

นายสมศักดิ์ ทองเนียม

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษาเขต 18

ผู้ปฏิบัติตามนโยบาย**นางนิธิดี ปาหวาน**

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1

ผู้ปฏิบัติตามนโยบาย**นางสาวมาเรียม ขอหมัด**

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 6

นางธนันท์ คณะธรรมย์

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 18

รายชื่อโรงเรียนนำร่องโครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนในภาคตะวันออก

ชื่อโรงเรียน Sister school	จังหวัด	สังกัด
โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 14 (ท่าใหม่บ้านสิ่ว)	จันทบุรี	สพป.จันทบุรี เขต 1
ชื่อโรงเรียน Buffer school		
โรงเรียนบ้านจัดสรรสามัคคี	สระแก้ว	สพป.สระแก้ว เขต 2
โรงเรียนคลองน้ำใสวิทยาการ	สระแก้ว	สพม. เขต 7
ชื่อโรงเรียน ASEAN focus school		
โรงเรียนชุมชนบ้านบางเสร่	ชลบุรี	สพป.ชลบุรี เขต 3
โรงเรียนพุทธโสธร	ฉะเชิงเทรา	สพม. เขต 6
โรงเรียนอนุบาลจันทบุรี	จันทบุรี	สพป.จันทบุรี เขต 1
ชื่อโรงเรียนคู่พัฒนาไทย-อินโดนีเซีย		
โรงเรียนวัดเขาสำเภาทอง	ระยอง	สพป.ระยอง เขต 1
โรงเรียนบ้านสองสลึง	ระยอง	สพป.ระยอง เขต 2
โรงเรียนบ้านวังใหม่	สระแก้ว	สพป.สระแก้ว เขต 1
โรงเรียนศรียานุสรณ์	จันทบุรี	สพม. เขต 17
โรงเรียนชลกันยานุกูล	ชลบุรี	สพม. เขต 18

(สำเนา)

แบบรายงานผลการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย มหาวิทยาลัยบูรพา

1. ชื่อวิทยานิพนธ์

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ (ภาษาไทย) รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษา โรงเรียนนาร่อง

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ (ภาษาอังกฤษ) A MODEL OF LEARNING MANAGEMENT THROUGH ASEAN COMMUNITY IN EASTERN REGION A CASE STUDY OF PILOT PROJECT

2. ชื่อนิติ นายบุญฤดี คำถวาย

หลักสูตร การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา

รหัสประจำตัวนิติ 55990059 คณะศึกษาศาสตร์

3. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย ได้พิจารณารายละเอียดวิทยานิพนธ์ เรื่องดังกล่าวข้างต้นแล้วในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ

- 1) การเคารพในศักดิ์ศรี และสิทธิของมนุษย์ที่ใช้เป็นตัวอย่างการวิจัย
- 2) วิธีการที่เหมาะสมในการได้รับความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัย (Informed consent) รวมทั้งการปกป้องสิทธิประโยชน์และรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
- 3) การดำเนินการวิจัยที่เหมาะสม เพื่อไม่ก่อความเสียหายต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัยไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย มีมติเห็นชอบ ดังนี้

(✓) อนุมัติโครงการวิจัย

(✓) ไม่อนุมัติ

4. วันที่ให้การอนุมัติ 26 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557

(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี เข้มกสิกร)

ประธานคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(สำเนา)

ที่ ศธ 0528.09/ ว 1674

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

19 กันยายน 2557

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายบุญลือ คำถวาย นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัยครูร้อยเอ็ด ในความควบคุมดูแลของรองศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ เป็นประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากท่าน อนึ่ง โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพาเรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

มนตรี เข้มกสิกร

(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี เข้มกสิกร)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ผู้อำนวยการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ศูนย์นวัตกรรมกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

โทรศัพท์ 038-10-2052

โทรสาร 038-745-811

(สำเนา)

ที่ ศท 0528.09/ ว 2669

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

30 ธันวาคม 2557

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายบุญลือ คำถวาย นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัยโรงเรียนนาร่อง ในความควบคุมดูแลของรองศาสตราจารย์ ดร.ชร สุนทรายุทธ เป็นประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ ในการนี้ผู้วิจัยจะขอความร่วมมือจากท่านในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือหนึ่ง โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพาเรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) เชษฐ ศิริสวัสดิ์

(ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
ผู้อำนวยการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ศูนย์นวัตกรรมกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

โทรศัพท์ 038-10-2052

โทรสาร 038-745-811

ภาคผนวก ข

- แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
- ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับจุดประสงค์ (IOC) ของแบบสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัยศึกษาศาสตร์ศรีนครินทร์
- ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัยศึกษาศาสตร์ศรีนครินทร์

แบบสอบถามรอบที่ 1

เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง

เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....ตำแหน่ง.....

ประสบการณ์ในการทำงาน.....ปี

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาของท่าน

1. สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการในการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน
อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. สถานศึกษาควรประชุมคณะกรรมการ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนัก
ในการดำเนินงานตลอดแนว พร้อมวางแผนกำหนดกิจกรรม/ ปฏิทินการดำเนินงาน อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. สถานศึกษาคควรส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงาน เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ เอกสาร อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. สถานศึกษาคควรวางแผนพัฒนาครู บุคลากร และผู้เกี่ยวข้องให้สามารถดำเนินงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. สถานศึกษาคควรมีการจัดตั้งเครือข่ายในสถานศึกษา มีผู้เกี่ยวข้อง เช่น นายอำเภอ ผู้แทนฝ่ายวัฒนธรรม ผู้แทนสำนักงานเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการ/รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. สถานศึกษาควรมีการกำหนดให้มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การดำเนินงาน พัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนเป็นประจำทุกปี โดยกำหนดให้มีกิจกรรมประกวด แข่งขัน อันแสดงให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

7. สถานศึกษาควรมีการกำหนดให้มีการนิเทศภายในสถานศึกษาตามอย่างเป็นระบบ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

8. สถานศึกษาควรมีการสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเป็นสมาชิกสมาคม/ชมรมครูอาเซียนทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

9. สถานศึกษาควรมีการสรุปและรายงานผลการดำเนินงาน พร้อมประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในรูปแบบที่หลากหลาย อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

10. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (โปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์

นายบุญสิทธิ์ คำถวาย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยสำหรับผู้เชี่ยวชาญ รอบที่ 2
รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน โดยสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 18 คน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย แบบปรับปรุง 2 รอบ เพื่อตรวจสอบการยอมรับรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scales) โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา โดยความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 5 ระดับ

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์

นายบุญลือ คำถวาย

นิติระดับปริญญาโท

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ตำแหน่งหน้าที่ทางการศึกษา
 - ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน
2. วุฒิการศึกษา
 - ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

ข้อ ที่	ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านบริหารจัดการ						
1.	สถานศึกษามีการประชุมชี้แจงทิศทาง และนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา					
2.	สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา					
3.	สถานศึกษามีการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
4.	สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูเข้าร่วมประชุม/อบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา					
5.	สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ					
6.	สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาเซียน					
7.	สถานศึกษามีการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน					
8.	สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
9.	สถานศึกษามีแผนปฏิบัติเกี่ยวกับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนอย่างชัดเจน					
10.	สถานศึกษามีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา					

ข้อ ที่	ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการจัดการเรียนรู้						
11.	สถานศึกษามีการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า					
12.	สถานศึกษามีการจัดห้องเรียน อาคาร สถานที่ เพื่อให้ความรู้เรื่องอาเซียนศึกษา					
13.	สถานศึกษามีการจัดอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนในการหาข้อมูลความรู้เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา					
14.	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้มีการจัดกลุ่มสนใจกิจกรรมหรือชุมนุมเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา					
15.	สถานศึกษามีการจัดนิทรรศการเพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้เรื่องอาเซียนศึกษา					
16.	สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอาเซียนศึกษา					
17.	สถานศึกษามีการจัดเสียงตามสาย ประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา					
18.	สถานศึกษามีการวางแผนกำหนดรายวิชาหรือสาระเพิ่มเติมกับอาเซียนในหลักสูตรสถานศึกษา					
19.	สถานศึกษามีการผลิตสื่อ อุปกรณ์อาเซียนศึกษาเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งสืบค้นข้อมูล					
20.	สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม วัดและประเมินผล พร้อมสรุปรายงานและประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน					

ข้อ ที่	ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา						
21.	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน เช่น การจัดงาน ASEAN Day การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับอาเซียนให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างหลากหลาย					
22.	สถานศึกษามีการกำหนดรูปแบบ แนวทางการดำเนินงาน จัดกิจกรรมต่าง ๆ บูรณาการกับอาเซียนศึกษา					
23.	สถานศึกษามีการจัดการอบรมให้ความรู้ ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา					
24.	สถานศึกษามีการดำเนินการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาตาม แผนงาน โครงการ โดยเน้นความรู้เกี่ยวกับอาเซียน					
25.	สถานศึกษามีการสื่อสารประชาสัมพันธ์และประสานงาน ภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน					
26.	สถานศึกษามีการติดตาม ประเมินการจัดกิจกรรม และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา					
27.	สถานศึกษามีการจัดเก็บข้อมูลและรายงานอย่างเป็นระบบ รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยใช้เครือข่ายท้องถิ่น					
28.	สถานศึกษามีสร้างความรู้ ความเข้าใจ และยอมรับร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และแผนงานเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา					

ข้อ ที่	ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์						
29	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในการอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียน					
30	สถานศึกษามีการให้บุคคลภูมิปัญญาในท้องถิ่นร่วมให้การเรียนรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีเพื่อเป็นต้นแบบวิถีชีวิตอันดีงามที่จะสืบทอดแก่เด็กไทยและประเทศในประชาคมอาเซียน					
31	สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับชุมชนในการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา					
32	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูและนักเรียนรู้จักการใช้ทรัพยากรที่ยั่งยืนและส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน					
33	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารกับภาคีเครือข่ายแสวงหาความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน					
34	สถานศึกษามีการวางแผนการประชาสัมพันธ์งานเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา โดยประสานความร่วมมือกับบุคลากร ชุมชน องค์กร และสื่อมวลชนในท้องถิ่น					
35	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยราชการ					
36	สถานศึกษามีการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ชุมชนเกี่ยวกับผลที่เกิดกับสถานศึกษา ชุมชน และวิถีชีวิตในชุมชน					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามรอบที่ 3

เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัยการศึกษานำร่อง

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เทคนิคเดลฟายรอบที่ 2 โดยการวิเคราะห์จากการตอบแบบสอบถามรอบที่ 1 ประกอบด้วย ประเด็นความคิดเห็นที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป ซึ่งมีความหมายว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยในระดับปานกลางขึ้นไป และทุกประเด็นความคิดเห็นมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) ไม่เกิน 1.50 ซึ่งหมายความว่าความคิดเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกัน

วิธีตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2

1. ขอให้ท่านทบทวนประเด็นความคิดเห็นในแต่ละข้อ โดยพิจารณาจากคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งแสดงไว้ด้วยเครื่องหมาย * และคำตอบเดิมของท่านในรอบที่ 1 ซึ่งแสดงไว้ด้วยเครื่องหมาย ✓ หากท่านจะยืนยันคำตอบเดิม ท่านก็ไม่ต้องเปลี่ยนแปลงอะไรในข้อนั้น

2. ถ้าหากคำตอบเดิมของท่าน ✓ และค่ามัธยฐาน * อยู่ห่างกัน 1 ช่อง ตัวอย่างเช่น คำตอบเดิมของท่านอยู่ที่ช่องระดับความคิดเห็น 4 หรือ 2 แต่ค่ามัธยฐานอยู่ที่ช่องระดับความคิดเห็นที่ 3 หมายความว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและท่านมีความคิดเห็นค่อนข้างสอดคล้องกัน ถ้าหากท่านเห็นว่าคำตอบของท่านเหมาะสมแล้ว ท่านก็ไม่ต้องเปลี่ยนแปลงอะไรในข้อนั้น แต่ถ้าท่านพิจารณาเห็นว่าควรตอบให้สอดคล้องกับกลุ่มมากขึ้นอีก กรุณาขีดเครื่องหมาย ✕ ทับเครื่องหมาย ✓ แล้วขีดเครื่องหมาย ✓ ใหม่ในช่องเดียวกับค่ามัธยฐาน (*) หรือถ้าเลือกคำตอบใหม่ก็โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่ท่านต้องการ

3. ถ้าหากคำตอบท่านในรอบที่ 3 นี้อยู่นอกพิสัยระหว่างควอไทล์ () กรุณาเขียนเหตุผลประกอบด้วย

ระดับความคิดเห็นและเครื่องหมายที่ใช้มีความหมายดังนี้

5	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด
4	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก
3	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นปานกลาง
2	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อย
1	หมายถึง	เห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อยที่สุด
<i>IR</i>	หมายถึง	ค่าอินเตอร์ควอไทล์เรนจ์ (Interquartile Range) เป็นค่าแสดงความสอดคล้องกันของคำตอบ ถ้าข้อใด <i>IR</i> มีค่าน้อย แสดงว่าข้อนั้นคำตอบกระจายน้อย หมายถึง ผู้ตอบมีความเห็นสอดคล้องมาก ถ้าข้อใด <i>IR</i> มีค่ามาก แสดงว่าข้อนั้นคำตอบกระจายมาก หมายถึง ผู้ตอบมีความคิดเห็นสอดคล้องน้อย
*	หมายถึง	ค่ามัธยฐานหรือค่ากลางของคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งกลุ่ม
✓	หมายถึง	คำตอบที่ท่านเคยให้ไว้
☐	หมายถึง	พิสัยระหว่างควอไทล์ของคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น					Md.	IR.	เหตุผล
	5	4	3	2	1			
ด้านบริหารจัดการ								
1. สถานศึกษามีการประชุมชี้แจงทิศทางและนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา	*					5.00	1.00	
2. สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา	*					5.00	1.00	
3. สถานศึกษามีการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	*					5.00	0.00	
4. สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูเข้าร่วมประชุม/ อบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา		*				4.00	1.00	
5. สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ		*				4.50	1.00	
6. สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาเซียน		*				4.00	1.00	
7. สถานศึกษามีการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน		*				4.00	1.00	
8. สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง		*				4.00	1.00	
9. สถานศึกษามีแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนอย่างชัดเจน		*				4.50	1.00	
10. สถานศึกษามีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา	*					5.00	1.00	

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น					Md.	IR.	เหตุผล
	5	4	3	2	1			
ด้านการจัดการเรียนรู้								
11. สถานศึกษามีการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า	*					5.00	0.00	
12. สถานศึกษามีการจัดห้องเรียน อาคาร สถานที่ เพื่อให้ความรู้เรื่องอาเซียนศึกษา	*					5.00	0.00	
13. สถานศึกษามีการจัดอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนในการหาข้อมูลความรู้เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา	*					5.00	1.00	
14. สถานศึกษามีการส่งเสริมให้มีการจัดกลุ่มสนใจกิจกรรมหรือชุมนุมเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา		*				4.00	1.00	
15. สถานศึกษามีการจัดนิทรรศการเพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้เรื่องอาเซียนศึกษา		*				4.00	0.00	
16. สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอาเซียนศึกษา		*				4.00	1.00	
17. สถานศึกษามีการจัดเสด็จตามสายประชาสัมพันธืความรู้เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา		*				4.00	1.00	
18. สถานศึกษามีการวางแผนกำหนดรายวิชาหรือสาระเพิ่มเติมกับอาเซียนในหลักสูตรสถานศึกษา		*				4.00	0.00	
19. สถานศึกษามีการผลิตสื่อ อุปกรณ์อาเซียนศึกษาเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และแหล่งสืบค้นข้อมูล		*				4.50	1.00	
20. สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม วัด และประเมินผลพร้อมสรุปรายงาน และประชาสัมพันธืผลการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน	*					5.00	0.00	

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น					Md.	IR.	เหตุผล
	5	4	3	2	1			
ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา								
21. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน เช่น การจัดงาน ASEAN Day การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับอาเซียนให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างหลากหลาย	*					5.00	1.00	
22. สถานศึกษามีการกำหนดรูปแบบแนวทางการดำเนินงานจัดกิจกรรมต่าง ๆ บูรณาการกับอาเซียนศึกษา	*					5.00	1.00	
23. สถานศึกษามีการจัดการอบรมให้ความรู้ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา		*				4.00	1.00	
24. สถานศึกษามีการดำเนินการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาตามแผนงาน โครงการ โดยเน้นความรู้เกี่ยวกับอาเซียน		*				4.00	0.00	
25. สถานศึกษามีการสื่อสารประชาสัมพันธ์และประสานงานภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน		*				4.00	0.00	
26. สถานศึกษามีการติดตาม ประเมินการจัดกิจกรรม และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา		*				4.00	1.00	
27. สถานศึกษามีการจัดเก็บข้อมูลและรายงานอย่างเป็นระบบ รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โดยใช้เครือข่ายท้องถิ่น		*				4.00	1.00	

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น					Md.	IR.	เหตุผล
	5	4	3	2	1			
ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา (ต่อ)								
28. สถานศึกษามีสร้างความรู้ ความเข้าใจ และยอมรับร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ และ แผนงานเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา		*				4.00	1.00	
ด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์								
29. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรม สร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนัก ในการอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียน	*					5.00	1.00	
30. สถานศึกษามีการให้บุคคลภูมิปัญญา ในท้องถิ่นร่วมให้การเรียนรู้เกี่ยวกับ ขนบธรรมเนียมประเพณีเพื่อเป็นต้นแบบ วิถีชีวิตอันดีงามที่จะสืบทอดแก่เด็กไทย และประเทศในประชาคมอาเซียน	*					5.00	1.00	
31. สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือ กับชุมชนในการจัดตั้ง และพัฒนา แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับอาเซียน ศึกษา	*					5.00	1.00	
32. สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครู และ นักเรียนรู้จักการใช้ทรัพยากรที่ยั่งยืน และส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน		*				4.00	1.00	
33. สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูใช้ เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารกับภาคี เครือข่ายแสวงหาความรู้เกี่ยวกับ ประชาคมอาเซียน		*				4.00	0.00	
34. สถานศึกษามีการวางแผน การประชาสัมพันธ์งานเกี่ยวกับอาเซียน ศึกษา โดยประสานความร่วมมือกับ บุคลากร ชุมชน องค์กร และสื่อมวลชน ในท้องถิ่น	*					5.00	0.00	

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น					Md.	IR.	เหตุผล
	5	4	3	2	1			
ด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ (ต่อ)								
35. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมอาเซียน ศึกษาร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยราชการ		*				4.00	1.00	
36. สถานศึกษามีการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ชุมชนเกี่ยวกับผลที่เกิดกับสถานศึกษา ชุมชน และวิถีชีวิตในชุมชน		*				4.00	1.00	

แบบสอบถามการวิจัยสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครู
เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในโรงเรียนนาร่อง โครงการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย โรงเรียน Sister school โรงเรียน Buffer school โรงเรียนคู่พัฒนาไทย-อินโดนีเซีย และโรงเรียน ASEAN focus school เพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรณีศึกษาโรงเรียนนาร่อง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scales) โปรดอ่านข้อความแต่ละข้อและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา โดยความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 5 ระดับ

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์

นายบุญลือ คำถวาย

นิติระดับปริญญาโท

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ตำแหน่งหน้าที่ทางการศึกษา
 - ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน
2. วุฒิการศึกษา
 - ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
3. ประสบการณ์ทำงาน
 - ต่ำกว่า 10 ปี ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

ข้อ ที่	ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านบริหารจัดการ						
1.	สถานศึกษามีการประชุมชี้แจงทิศทาง และนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา					
2.	สถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการการเรียนรู้อาเซียนศึกษา					
3.	สถานศึกษามีการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
4.	สถานศึกษามีการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูเข้าร่วมประชุม/อบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา					
5.	สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณ สนับสนุนทรัพยากรในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ					
6.	สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอาเซียน					
7.	สถานศึกษามีการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน					
8.	สถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
9.	สถานศึกษามีแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียนอย่างชัดเจน					

ข้อ ที่	ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการจัดการเรียนรู้						
10.	สถานศึกษามีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้อาเซียนศึกษา					
11.	สถานศึกษามีการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า					
12.	สถานศึกษามีการจัดห้องเรียน อาคาร สถานที่ เพื่อให้ความรู้เรื่องอาเซียนศึกษา					
13.	สถานศึกษามีการจัดอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนในการหาข้อมูลความรู้เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา					
14.	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้มีการจัดกลุ่มสนใจกิจกรรมหรือชุมนุมเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา					
15.	สถานศึกษามีการจัดนิทรรศการเพื่อแลกเปลี่ยนการเรียนรู้เรื่องอาเซียนศึกษา					
16.	สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอาเซียนศึกษา					
17.	สถานศึกษามีการจัดเสียงตามสาย ประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนศึกษา					
18.	สถานศึกษามีการวางแผนกำหนดรายวิชาหรือสาระเพิ่มเติมกับอาเซียนในหลักสูตรสถานศึกษา					
19.	สถานศึกษามีการผลิตสื่อ อุปกรณ์อาเซียนศึกษาเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งสืบค้นข้อมูล					
20.	สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม วัดและประเมินผลพร้อมสรุปรายงานและประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน					

ข้อ ที่	ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา						
21.	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน เช่น การจัดงาน ASEAN Day การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับอาเซียนให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างหลากหลาย					
22.	สถานศึกษามีการกำหนดรูปแบบ แนวทางการดำเนินงานจัดกิจกรรมต่าง ๆ บูรณาการกับอาเซียนศึกษา					
23.	สถานศึกษามีการจัดการอบรมให้ความรู้ ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา					
24.	สถานศึกษามีการดำเนินการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาตามแผนงาน โครงการ โดยเน้นความรู้เกี่ยวกับอาเซียน					
25.	สถานศึกษามีการสื่อสารประชาสัมพันธ์และประสานงานภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน					
26.	สถานศึกษามีการติดตาม ประเมินการจัดกิจกรรม และนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา					
27.	สถานศึกษามีการจัดเก็บข้อมูลและรายงานอย่างเป็นระบบ รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ โดยใช้เครือข่ายท้องถิ่น					
28.	สถานศึกษามีสร้างความรู้ ความเข้าใจ และยอมรับร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และแผนงานเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา					

ข้อ ที่	ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์						
29.	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในการอยู่ร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียน					
30.	สถานศึกษามีการให้บุคคลภูมิปัญญาในท้องถิ่นร่วมให้การเรียนรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีเพื่อเป็นต้นแบบวิถีชีวิตอันดีงามที่จะสืบทอดแก่เด็ก ไทย และประเทศในประชาคมอาเซียน					
31.	สถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกับชุมชนในการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา					
32.	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูและนักเรียนรู้จักการใช้ทรัพยากรที่ยั่งยืนและส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน					
33.	สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีการติดต่อสื่อสารกับภาคีเครือข่ายแสวงหาความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน					
34.	สถานศึกษามีการวางแผนการประชาสัมพันธ์งานเกี่ยวกับอาเซียนศึกษา โดยประสานความร่วมมือกับบุคลากร ชุมชนองค์กร และสื่อมวลชนในท้องถิ่น					
35.	สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมอาเซียนศึกษาร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยราชการ					
36.	สถานศึกษามีการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ชุมชนเกี่ยวกับผลที่เกิดกับสถานศึกษา ชุมชน และวิถีชีวิตในชุมชน					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ.....

ผลการประเมินความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับจุดประสงค์ของแบบสอบถาม
ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัยการศึกษานำร่อง

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1.	+1	0	+1	+1	+1	4	0.80
2.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
3.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
4.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
5.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
6.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
7.	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
8.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
9.	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
10.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
11.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
12.	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
13.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
14.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
15.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
16.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
17.	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
18.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
19.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
20.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
21.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
22.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
23.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
24.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
25.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
26.	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
27.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
28.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
29.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
30.	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
31.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
32.	+1	+1	0	+1	+1	4	0.80
33.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
34.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
35.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1
36.	+1	+1	+1	+1	+1	5	1

ตารางที่ 11 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามเกี่ยวกับ
ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัยศึกษาศาสตร์ศรีนครินทร์

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
1.	0.66	19.	0.82
2.	0.65	20.	0.73
3.	0.72	21.	0.91
4.	0.74	22.	0.84
5.	0.79	23.	0.76
6.	0.81	24.	0.69
7.	0.76	25.	0.68
8.	0.74	26.	0.64
9.	0.72	27.	0.77
10.	0.78	28.	0.62
11.	0.73	29.	0.60
12.	0.77	30.	0.83
13.	0.74	31.	0.81
14.	0.68	32.	0.82
15.	0.80	33.	0.74
16.	0.92	34.	0.79
17.	0.95	35.	0.79
18.	0.90	36.	0.78

หมายเหตุ: ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96